

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

для підготовки до занять з
вибіркової освітньої компоненти

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

2024

УДК 35.072.1:005.6
Н 15

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Протокол № 5 від 29.03.2024 року)*

Укладачі:

Людмила Горохова – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Микола Козловець – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Марія Огороднійчук – кандидат філософських наук, доцент кафедри права та публічного управління Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Рецензенти:

Галина Невинна – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри політичних наук Рівненського державного гуманітарного університету.

Ярослав Телешун – кандидат політичних наук, асистент кафедри політології Київського національного університету Тараса Шевченка.

Василь Купрійчук – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри права та публічного управління Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Н 15 Навчальний посібник для підготовки до вивчення вибіркової освітньої компоненти «Децентралізація публічної влади» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 052 Політологія, 081 Право, 281 Публічне управління та адміністрування. Укладачі: Людмила Горохова, Микола Козловець, Марія Огороднійчук. Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 236 с.

У навчальному посібнику вміщено програму курсу, завдання та матеріали до вивчення освітньої компоненти «Децентралізація публічної влади» здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 052 Політологія, 081 Право, 281 Публічне управління та адміністрування. Посібник містить інформаційно-аналітичні матеріали, які відображають різні аспекти реформування місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні, що дозволить полегшити вивчення освітньої компоненти здобувачами вищої освіти.

Навчальний посібник спрямований на допомогу здобувачам вищої освіти при підготовці до навчальних занять (лекційних та практичних) та під час самостійного опрацювання тем й поглибленого осмислення освітньої компоненти. А також буде корисним для представників органів місцевого самоврядування, органів державної влади, громадського сектору та всім хто цікавиться процесом реалізації реформи децентралізації влади.

@Горохова Людмила, 2024

@Козловець Микола, 2024

@Огороднійчук Марія, 2024

@ Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Силабус освітньої компоненти.....	4
Структура освітньої компоненти.....	10
Рекомендована література до курсу.....	12
Матеріали до лекційного курсу.....	16
Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.....	122
Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.....	153
Орієнтовні питання до заліку.....	180
Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти і схема нарахування балів з курсу.....	181
Децентралізація у схемах.....	185
Словник.....	223
Для нотаток.....	236

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Обсяг освітньої компоненти

Загальна кількість годин:	120
Загальна кількість кредитів:	4
Кількість модульних контрольних робіт:	1
Форма підсумкового контролю:	залік

<i>Вид заняття (залишити потрібні)</i>	<i>Кількість годин* (денна/заочна)</i>
Лекції	16/4
Семінарські /практичні заняття (обрати)	24/6
Самостійна робота	80/110

*Розподіл годин (кількість годин) за видами занять може змінюватись відповідно до робочого навчального плану.

1. Мета й завдання освітньої компоненти

Метою вивчення освітньої компоненти «Децентралізація публічної влади» є ознайомлення студентів із основними засадами децентралізації влади, політичними та адміністративними сторонами реформи та державної політики у сфері місцевого самоврядування; формування системи базових знань, розвиток умінь і навичок щодо теоретичних і практичних засад реалізації реформування місцевого самоврядування; оволодіння вміннями та навичками вирішення професійних питань на основі базових принципів публічного управління та місцевого самоврядування; формування вмінь здійснювати аналіз суспільно-політичних процесів та суспільно-політичної ситуації в ОТГ, регіоні та країні.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- ознайомлення із європейським досвідом децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування;
- визначення концептуальних засад реформування місцевого самоврядування і децентралізація влади в Україні;
- аналіз закордонного досвіду та особливостей децентралізації влади в Україні;
- розрізнення та розрізнення етапів і секторів реформування місцевого самоврядування, принципів і законів взаємодії людей;
- з'ясування і усвідомлення ролі особи в суспільно-політичному житті громади;
- аналіз суспільно-політичних процесів та політичної ситуації на локальному, регіональному та державному рівнях;
- дослідження моделей та механізмів управління процесами стратегічного розвитку об'єднаних територіальних громад; визначення стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад.

2. Результати навчання

Здобувач повинен знати:

- теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основи та технології прийняття управлінських рішень щодо територіального розвитку, основні засади національної безпеки;
- сучасні підходи та концепції щодо здійснення державної політики у сфері місцевого самоврядування;
- методологію територіального управління (основні категорії понятійного апарату територіальної організації влади в Україні, закони, закономірності та принципи територіального управління);
- напрями й механізми формування регіональної політики та політики органів місцевого самоврядування;
- сучасні підходи до адміністративно-територіального реформування організації влади та місцевого самоврядування;
- матеріально-фінансову основу забезпечення територіального розвитку;
- організаційно-правові аспекти впровадження системи управління якістю в територіальних органах влади.

Здобувач повинен уміти:

- попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції у аспектах територіальної цілісності та суверенності держави;
- досліджувати правові колізії та проблеми й розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення, у т.ч. загальнодержавного, регіонального та локального рівнів;
- розробляти пропозиції щодо організаційної структури територіальних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- визначати взаємовідносини, повноваження та механізми передачі досвіду й розробляти пропозиції щодо удосконалення чинної нормативно-правової бази з регіонального управління та місцевого самоврядування;
- формулювати практичні рекомендації органам державної влади й місцевого самоврядування щодо покращення їх діяльності;
- визначати шляхи та методи удосконалення структури органів місцевого самоврядування;
- аналізувати процеси становлення місцевого самоврядування та його елементів;
- вирішувати складні проблеми і приймати відповідні управлінські рішення;
- збирати, обробляти та виокремлювати необхідну інформацію з масиву даних;
- налагоджувати міжособистісні контакти, ефективну комунікацію, ефективне слухання, ведення переговорів тощо;
- прогнозування, гнучкості та швидкої адаптації до змін.

У результаті вивчення курсу здобувачі набувають соціальних навичок (*soft-skills*) зокрема таких як: *комунікативні або навички спілкування* (під час групової

роботи, ведення дискусії щодо проблемних питань суспільно-політичного життя сучасного суспільства на лекційних та практичних заняттях); *ораторські або вміння виступати публічно та презентаційні навички* (під час виступу з інформаційними повідомленнями, доповідями та презентаціями проєктів); *уміння працювати в команді* (під час виконання групових завдань, в процесі підготовки й проведення соціологічного дослідження); *гнучкість та адаптивність* (під час виконання завдань самостійної роботи); *особистісні якості* (креативність, критичне мислення, здатність до саморозвитку під час роботи над проблемними, творчо-фаховими завданнями, в процесі підготовки до підсумкової модульної роботи).

3. Програмно-технічне забезпечення освітньої компоненти

Для вивчення освітньої компоненти необхідне технічне обладнання (інформаційно-комунікаційне обладнання), зокрема: комп'ютер, ноутбук, смартфон чи інший особистий гаджет з можливістю підключення до мережі Інтернет.

4. Методична карта освітньої компоненти

Модуль І. Теоретичні та практичні аспекти децентралізації	
Тема 1.	Децентралізації влади як основа реформування місцевого самоврядування.
Тема 2.	Світовий досвід децентралізації.
Тема 3.	Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні.
Тема 4.	Публічне адміністрування та правове забезпечення реформи децентралізації.
Тема 5.	Економічні й фінансові аспекти децентралізації в Україні.
Тема 6.	Міністерство розвитку громад та територій України: здобутки та результати діяльності.
Тема 7.	Секторальна децентралізація.
Тема 8.	Децентралізація в умовах глобалізаційних процесів.
Тема 9.	Шляхи та методи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування.

5. Оцінювання

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
Відмінно	Зараховано	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
Задовільно		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
		60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
Незадовільно	Незараховано	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов’язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка з вивчених модулів навчальної дисципліни (ПОМ) розраховується:

№ модулю	M _{%п} (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	M _{%1} = 100%
Сума	100

ЗАЛІК

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік то залікова оцінка (ЗО) з освітньої компоненти дорівнює підсумковій оцінці з вивчених модулів (ПОМ): $ЗО = ПОМ$

6. Політика освітньої компоненти

Політика щодо академічної доброчесності

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності <https://zu.edu.ua/academic-integrity.html> та визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача у вивченні освітньої компоненти (правила поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку, тощо). Вагомим є недопущення академічного плагіату, списування, фабрикації, фальсифікації, заборона користування додатковими джерелами інформації під час оцінювання знань (в тому числі засобами електронного зв'язку), при використанні інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен зазначати джерело, використане під час виконання завдання, тощо. У процесі виконання завдань соціологічного практикуму й оформлення звітної документації дотримуватись вимог політики академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку університету https://zu.edu.ua/offic/pravyla_vn_rozporyadku.pdf та відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом <https://dekanat.zu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=999>, дотримуватися етичних норм поведінки. Присутність на занятті є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад: хвороба, працевлаштування, відрядження, стажування, карантин тощо) відповідно до «Положення про навчання студентів за індивідуальним графіком у Житомирському державному університеті імені Івана Франка» здобувачі вищої освіти мають можливість навчатися за індивідуальним графіком, який передбачає можливість вибіркового відвідування здобувачем аудиторних занять (лекційних, практичних, лабораторних, семінарських) і самостійного опрацювання матеріалу відповідних тем навчальної дисципліни.

Політика щодо перескладання

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, то відпрацювання здійснюється у встановлені викладачем терміни. Відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf кожне лабораторне, семінарське та практичне заняття оцінюється. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані здобувачем вищої освіти у встановлені викладачем терміни. Перескладання підсумкових результатів здійснюється у встановлені терміни (за умови своєчасного виконання вимог).

Політика щодо дедлайнів

Викладач встановлює конкретні терміни виконання завдань. Здобувач вищої освіти, який з поважних причин (внаслідок тимчасової непрацездатності, підтвердженої довідкою закладу охорони здоров'я, або який був звільнений від занять наказом Ректора Університету) пропустив навчальні заняття зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість не більше ніж за місяць з моменту виходу на навчальні заняття (дня припинення поважної причини). Здобувач вищої освіти, який без поважних причин не відвідав навчальні заняття або отримав оцінку нижчу 60 балів, необхідно відпрацювати академічну заборгованість до проведення модульної контрольної роботи.

До підсумкової модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які отримали поточні оцінки на усіх передбачуваних робочою навчальною програмою аудиторних навчальних заняттях. До завершення відповідного модуля здобувачам вищої освіти дозволяється перескладати окремі елементи модуля (завдання) з метою отримання вищих поточних оцінок під час консультацій із навчальної дисципліни, які проводяться впродовж семестру.

Політика щодо апеляцій

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про апеляцію результатів контрольних заходів у Житомирському державному університеті імені Івана Франка» https://zu.edu.ua/offic/pro_apelyacij.pdf.

Політика щодо конфліктних ситуацій

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення запобігання та протидії булінгу» <https://zu.edu.ua/offic/pol-buling.pdf>.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Назви тем	Кількість годин*											
	Денна форма						Заочна форма					
	У тому числі						У тому числі					
	Всього	Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття	Всього	Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
Модуль І. Загальні (теоретичні та практичні) аспекти спічрайтингу												
Тема 1. Децентралізації влади як основа реформування місцевого самоврядування	14	2	2	–	10	–	14	2	–	–	12	–
Тема 2. Світовий досвід децентралізації	12	–	2	–	10	–	12	–	–	–	14	–
Тема 3. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні	14	2	4	–	8	–	14	–	2	–	12	–
Тема 4. Публічне адміністрування та правове забезпечення реформи децентралізації	12	2	2	–	8	–	12	–	–	–	12	–
Тема 5. Економічні й фінансові аспекти децентралізації в Україні	12	2	4	–	6	–	12	–	2	–	10	–
Тема 6. Міністерство розвитку громад та територій України:	14	2	2	–	8	–	14	2	–	–	12	–

здобутки та результати діяльності												
Тема 7. Секторальна децентралізація	14	2	2	–	10	–	14	–	–	–	14	–
Тема 8. Децентралізація в умовах глобалізаційних процесів	14	2	4	–	8	–	14	–	2	–	12	–
Тема 9. Шляхи та методи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування	14	2	2	–	8		14	–	–	–	14	
Разом за модулем 1	120	16	24	–	80	–	120	4	6	–	110	–
Усього годин	120	16	24	–	80	–	120	4	6	–	110	–

*Розподіл годин (кількість годин) за видами занять може змінюватись відповідно до робочого навчального плану.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) / Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.
13. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.
14. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.
3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.
4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.
6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.
7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.
8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.
9. Міське самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.
10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.
11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.
12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

13. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

14. Що треба знати службовцям місцевого самоврядування про суди: Практичний посібник для керівників органів місцевого самоврядування та юридичних служб / [Куйбіда Р., Руда Т., Лиско Г., Школик А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 112 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>
3. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>
4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznachenno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>
5. Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>
6. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
10. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
11. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>
12. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>
13. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

15. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

16. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) від 27 листопада 2014 року» від 6 липня 2016 р. № 473-Р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/473-2016-p>.

17. Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>

18. Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

19. Щодо розпоряджень по затвердженню госпітальних округів. URL: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/shchodo-rozporyadzen-po-zatverdzhennyugospitalnyh-okrugiv>

МАТЕРІАЛИ ДО ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Лекція № 1

Тема: Децентралізації влади як основа реформування місцевого самоврядування.

План лекції

1. Поняття та сутність децентралізації влади.
2. Форми і типи децентралізації.
3. Підходи до розуміння децентралізації в сучасній Україні.

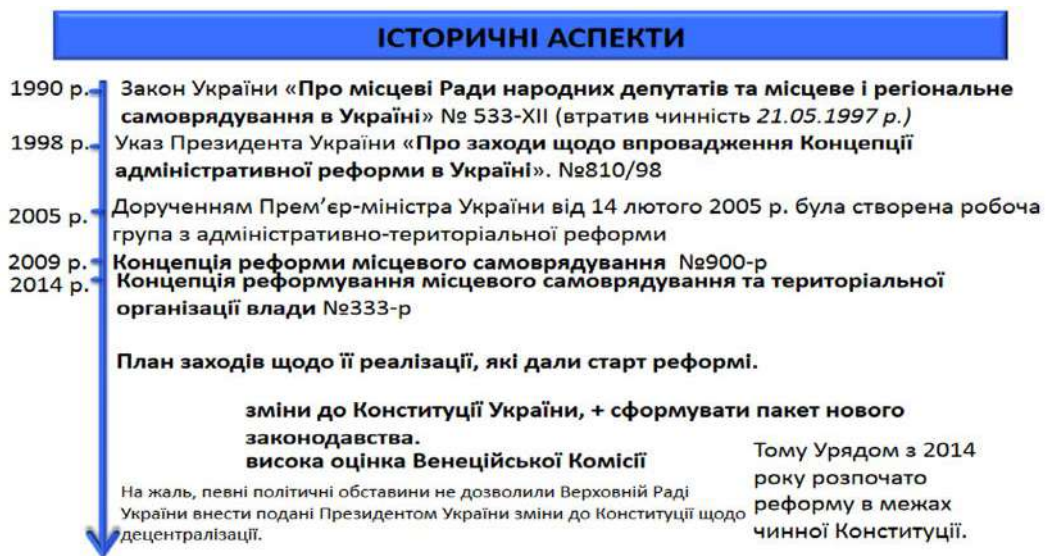
Рекомендована література

Основна: 1-14.

Додаткова: 1-14.

Інтернет ресурси: 1-19.

Лекційний матеріал

Децентралізація влади як основа реформування місцевого самоврядування

Питання до обговорення:

1. Поняття та сутність децентралізації влади.
2. Форми і типи децентралізації.
3. Підходи до розуміння децентралізації в сучасній Україні.

1. Поняття та сутність децентралізації влади

Основні категорії та поняття теми:

Децентралізація – передача політичних, адміністративних повноважень від державних органів влади органам місцевого самоврядування. Повноваження, разом з фінансами, передаються найближче до людей, де їх можна реалізовувати найбільш ефективно.

Передача повноважень супроводжується передачею необхідних ресурсів для виконання цих повноважень та встановленням державного контролю за законністю актів місцевого самоврядування.

1. Поняття та сутність децентралізації влади

Територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, або добровільне об'єднання жителів кількох поселень, що мають єдиний адміністративний центр.

Об'єднана територіальна громада – об'єднання кількох поселень, що мають єдиний адміністративний центр. Адміністративним центром якої визначено місто, є міською територіальною громадою, центром якої визначено селище, – селищною, центром якої визначено село, – сільською.

1. Поняття та сутність децентралізації влади

Спроможна територіальна громада – громада, в якій місцеві джерела наповнення бюджету, інфраструктурні та кадрові ресурси є достатніми для вирішення органами місцевого самоврядування питань місцевого значення, передбачених законодавством, в інтересах жителів громади.

1. Поняття та сутність децентралізації влади

Сільський, селищний, міський голова – посадова особа, яка обирається відповідною територіальною громадою та є підзвітною, підконтрольною і відповідальною перед нею, а також відповідальною перед відповідною радою.

Староста – посадова особа місцевого самоврядування у селах, що входять до складу об'єднаної територіальної громади. Обирається на виборах, які оголошуються рішенням ради об'єднаної громади. Представляє інтереси жителів села чи декількох населених пунктів у виконавчих органах ради об'єднаної громади. Сприяє жителям у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування. Інші обов'язки старости визначає рада об'єднаної громади.

СТАРОСТА

обирається у селах і селищах об'єднаної громади*

ХТО ВІН?

- Лідер, якому громада села виказала довіру на прямих виборах
- Обирається на 5 років
- Член виконавчого комітету об'єднаної громади за посадою
- Представляє інтереси жителів села (старостинського округу**) у об'єднаній громаді
- Здійснює ефективну комунікацію між місцевою владою та жителями округу

КОМПЕТЕНТНИЙ

Знає:

- Законодавчу базу діяльності органів місцевого самоврядування
- Власні та делеговані повноваження
- Стратегію та поточні плани об'єднаної громади

Має:

- Окремі компетенції, визначені для ради об'єднаної громади щодо нотаріальних дій, реєстрації тощо

ЗАВЖДИ ПОРУЧ

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ

1. Поняття та сутність децентралізації влади

Система місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські ради; виконавчі органи сільських, селищних, міських рад; обласні та районні ради; сільські, селищні, міські голови; органи самоорганізації населення на місцях.

1. Поняття та сутність децентралізації влади

Сільська, селищна, міська рада – орган місцевого самоврядування, який представляє відповідну територіальну громаду та здійснює від імені та в її інтересах функції та повноваження місцевого самоврядування.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад – виконавчий комітет, відділи й управління та інші виконавчі органи галузевої та функціональної компетенції, які створюються вказаними радами та є їм підконтрольними та підзвітними.

Громада може керувати собою безпосередньо або через обрані органи — місцеві ради.

Сільські ради це не територія, і не адмінідиція, як помилково часто вживають цей термін у побуті.
Сільрада це орган управління.

І в звичайних ТГ, і в ОТГ орган управління той самий — сільська, селищна чи міська рада!!!

1. Поняття та сутність децентралізації влади

Обласна та районна ради – виборні органи представництва спільних інтересів первинної ланки місцевого самоврядування.

Органи самоорганізації населення на місцях – будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення, покликані забезпечувати групові інтереси певної частини мешканців територіальної громади.

1. Поняття та сутність децентралізації влади

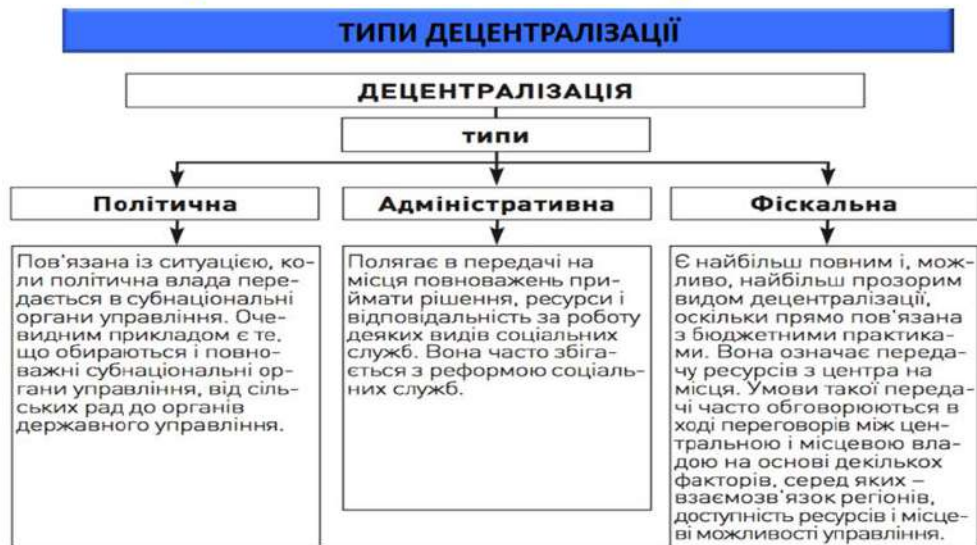
В Україні на сьогодні реалізована саме континентальна громадська модель місцевого самоврядування, основні принципи якої закріплені в Конституції та законах України.

Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст. Реформа триває з 2014 року і вже має певні результати, хоча і не позбавлена огріхів та недоліків.

2. Форми і типи децентралізації

2. Форми і типи децентралізації

Типи децентралізації:

Політична децентралізація – це, по-перше, передача владних повноважень органам влади на рівень управління, який нижчий центрального; по-друге, спільна розробка і реалізація політики шляхом залучення зацікавлених сторін. Політична децентралізація проявляється шляхом деволюції.

Адміністративна децентралізація спрямована на делегування владних повноважень стосовно процесу розробки і прийняття рішень, ресурсів і повноважень для надання державних послуг у визначених сферах з центрального до нижчих рівнів влади, галузевих управлінь підвідомчих центральним органам влади, агенцій.

Фіскальна децентралізація – це делегування фінансових ресурсів та повноважень, формування дохідної частини бюджету. Вона передає місцевим органам влади, приватним підприємствам фінансові засоби, повноваження збирати місцеві податки, а також право визначати видатки місцевих бюджетів з метою виконання ними децентралізованих функцій.

2. Форми і типи децентралізації

2. Форми і типи децентралізації

ФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ:

Деволюція – 1) врегульоване законом передання повноважень з центрального уряду суверенної держави до уряду на субнаціональному рівні, наприклад, на обласному, місцевому чи державному. У конституційно-правовій практиці ряду країн — делегування центральними урядовими органами частини своїх повноважень місцевим органам влади.

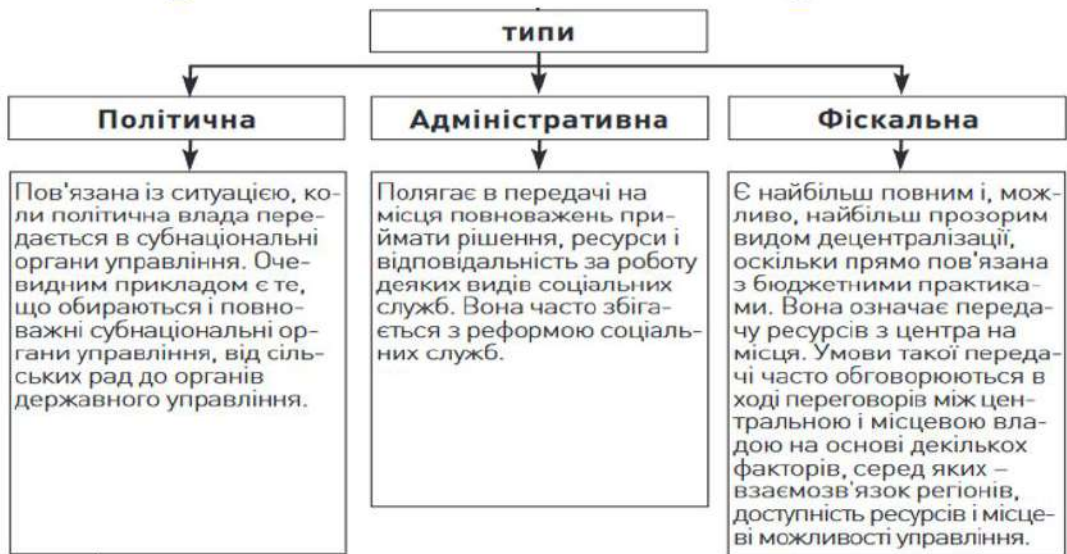
2) Процес політичного тиску автономних державних утворень з метою отримання ширших політичних повноважень.

Делегування – означає, як правило, передачу функцій, повноважень на певний час із збереженням у делегуючого суб'єкта права повернути їх до власного виконання. Водночас делегуючий суб'єкт набуває право контролю за станом і наслідками виконання делегованих функцій, повноважень; він може також фінансувати із власних коштів їх здійснення, передавати у користування необхідні для цього майнові об'єкти.

Деконцентрація – це адміністративна децентралізація, що передбачає створення на місцях спеціальних урядових органів та наділення їх повноваженнями із здійснення виконавчої влади. Її інколи виділяють як форму децентралізації або вид централізації, адже територіальні органи державної влади залишаються підпорядкованими центральним.

Дивестиція – як форма децентралізації влади передбачає передання адміністративної влади або інших функцій добровільним, приватним або іншим організаціям. У такий спосіб відбувається передача раніше закріплених за державою повноважень, а також відповідальності за прийняття відповідних рішень, фінанси та реалізацію певних державних функцій приватному сектору.

2. Форми і типи децентралізації

3. Підходи до розуміння децентралізації в сучасній Україні

Делегування повноважень органів державної виконавчої влади органам місцевого самоврядування відоме явище в світовій практиці державотворення, про що йдеться, зокрема, в Європейській Хартії місцевого самоврядування.

Така практика не порушує автономію місцевого самоврядування в межах його власних повноважень і разом з тим є однією з найважливіших форм економії фінансових та людських ресурсів, оскільки виключає необхідність створення поряд з органами місцевого самоврядування ще якихось структур державної виконавчої влади, особливо на первинному рівні адміністративно-територіального поділу держави.

3. Підходи до розуміння децентралізації в сучасній Україні

До того ж, сам поділ повноважень місцевого самоврядування на «власні» та «делеговані» не несе в собі серйозного концептуального навантаження, оскільки всі владні повноваження місцеве самоврядування отримує в законі, в якому втілена державна воля народу. Тому в межах владних повноважень орган місцевого самоврядування діє цілком автономно, а в межах делегованих – під контролем відповідних державних органів.

Лекція № 2

Тема: Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні.

План лекції

1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні.
2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування.
3. Досягнення та перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні.

Рекомендована література

Основна: 1-4, 6-8, 12-14.

Додаткова: 1-14.

Інтернет ресурси: 1-19.

Лекційний матеріал

Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні

Питання до обговорення:

1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні.
2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування.
3. Досягнення та перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні.

Основні категорії та поняття теми:

Адміністративно-територіальний устрій (адміністративний поділ) – поділ території країни на окремі частини – адміністративно-територіальні одиниці (губернії, провінції, області, округи, повіти), залежно від якого створюються і діють органи державної влади та місцевого самоврядування. (<https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/administratyvno/>)

Адміністративно-територіальна одиниця (АТО) – це частина єдиної території держави, що є просторовою основою для організації і діяльності місцевих органів державної влади і самоврядування.

Адміністративно-територіальна одиниця в Україні – це компактна частина єдиної території України, що є просторовою основою для організації і діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Згідно статті 133 Конституції в Україні є такі адміністративно-територіальні одиниці:

Перший рівень: область/Автономна Республіка Крим/місто зі спеціальним статусом (Київ, Севастополь)

Другий рівень: район

Третій рівень: місто, селище, село

Додатковий (допоміжний рівень): район у місті.

Окремо існують території територіальних громад, що поки за законодавством не є юридично АТО, проте мають коди КАТОТТГ.

Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад — національний реєстр адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад України, введений 26 листопада 2020 року наказом Міністерства розвитку громад та територій України (Мінрегіону) на заміну своєму попереднику, класифікатору об'єктів адміністративно-територіального устрою України.

ЯК РОЗШИФРОВУЄТЬСЯ НОВИЙ КОД АТУ?

Кодове позначення об'єктів Кодифікатора має буквенне позначення латиницею «UA», 17 розрядів, а також такий вигляд:

UA03 02 001 001 01 12345

АРК, області, міста
із спеціальним
статусом

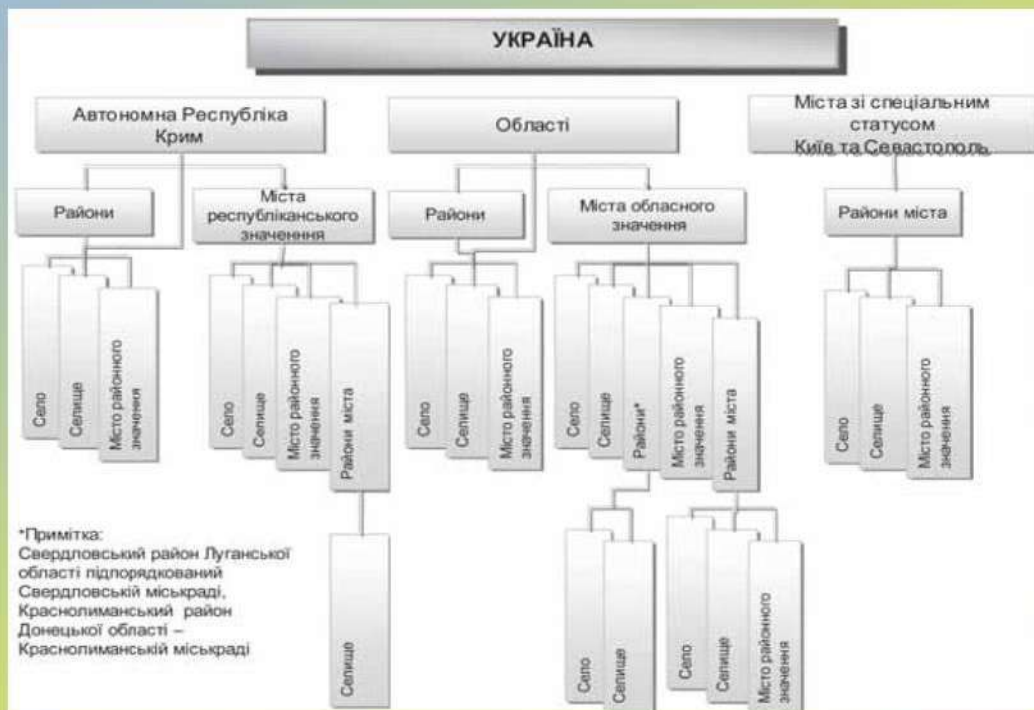
Райони

Території
територіальних
громад

Населенні
пункти

Райони
у містах

Системний номер

1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні

Відповідно до статті 2 Конституції, Україна є унітарною державою. Це означає, що територія України у межах існуючих кордонів є цілісною і недоторканною, що складові частини цієї території перебувають в нерозривному взаємному зв'язку, відзначаються внутрішньою єдністю і не мають ознак державності, як це властиво складовим частинам, скажімо, федеративної держави.

В Конституції України вживаються два терміни – територіальний устрій (так само називається відповідний (IX) розділ Основного Закону України) та адміністративно-територіальний устрій.

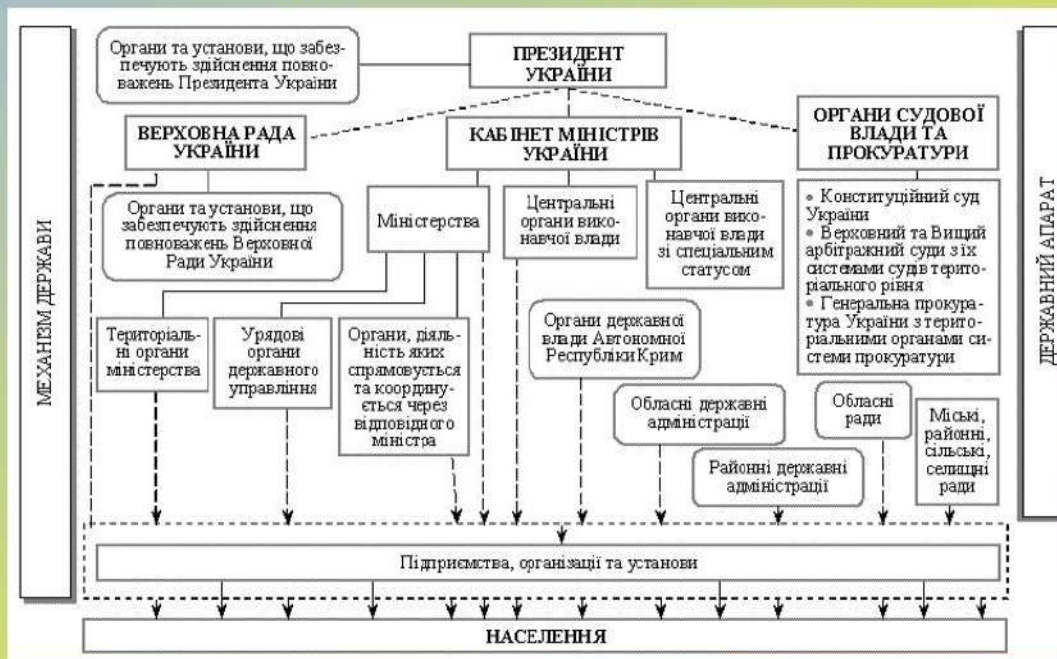
Територіальний устрій України, відповідно до статті 132 Конституції, ґрунтується на засадах цілісності та єдності державної території, поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів, із врахуванням їхніх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних та культурних традицій.

1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні

До форм територіального устрою можна віднести, зокрема, адміністративно-територіальний устрій, виділення спеціальних та вільних економічних зон, територій пріоритетного розвитку, зон надзвичайних екологічних ситуацій, поділ земель на категорії з чітким визначенням правового режиму кожної з таких категорій, економічне та інші види районування та планування території держави.

Адміністративно-територіальний устрій, як відомо, може бути визначено як поділ держави на систему адміністративних одиниць. Він є однією з найважливіших форм територіального устрою держави. Адже саме у відповідності з ним утворюються органи державної влади та органи місцевого самоврядування, вирішуються численні управлінські та інші питання. Однак повністю це поняття не охоплює зміст територіального устрою.

1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні

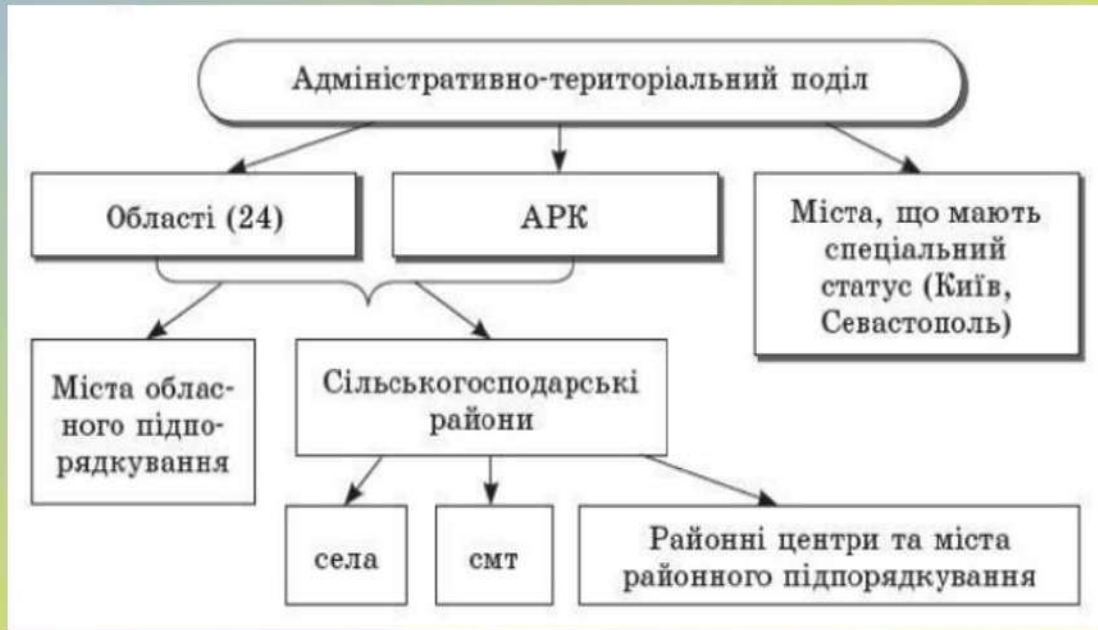
1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні

Адміністративно-територіальний устрій – зумовлена соціальними, економічними, соціально-етнічними, історичними, географічними, культурними, політичними та іншими чинниками внутрішня територіальна організація держави з поділом її на складові частини – адміністративно-територіальні одиниці.

Такий поділ є неодмінною умовою функціонування відповідних державних, громадських структур та органів місцевого самоврядування. Елементами адміністративно-територіального устрою є його одиниці.

Адміністративно-територіальна одиниця – це відокремлена в межах держави або суб'єкта федерації частина території з метою здійснення владних функцій.

1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні

1. Зміст адміністративно-територіальної організації публічної влади в Україні

- Верхній рівень адміністративно-територіального устрою – **область**, їх в Україні 24.
- **Адміністративна область** – це велика частина території України, яка має чітко визначені кордони й систему місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування.
- Середня площа області в Україні складає **24 тис.км²**.
Найбільші за площею: Одеська (33,3 тис.км²), Дніпровська і Чернігівська (по 31,9 тис.км²). Можна відзначити, що великими за площею й населенням є **східні області**, а меншими – **західні** (така ситуація склалася історично).

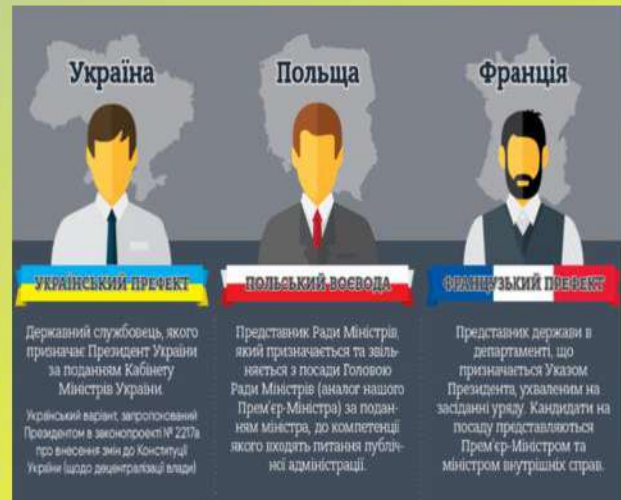
2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування

Розвиток місцевого самоврядування передбачав **3 етапи** реформи:

Перший етап передбачав передачу частини повноважень держави на найнижчий адміністративно-територіальний рівень – новоствореним об'єднаним територіальним громадам (ОТГ).

Перший етап реформи направлений на реорганізацію сільських рад в ОТГ та ліквідацію районів.

Сама модель такої зміни системи адміністративно-територіального устрою у своїй переважній більшості процедурних питань була запозичена із Скандинавської моделі реформування адміністративно-територіального устрою. Отже, можна сміливо стверджувати, що Україна обрала не зовсім польський варіант реформи адміністративно-територіального устрою, а скандинавський, про що говорять і самі ідеологи реформи в Україні.

2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ 2015-2018

найважливіші цифри першого етапу реформи

876 ОТГ*

вже створено в Україні

9 млн

людей мешкають в ОТГ

у 5-7 разів

у середньому зросли бюджети ОТГ

6298

проектів розвитку інфраструктури вже реалізовано в ОТГ за рахунок державної субвенції

На 165,4 млрд грн зросли власні доходи місцевих бюджетів: з 68,6 млрд грн у 2014 до 234 млрд грн у 2018

у 39 разів збільшилася державна підтримка розвитку регіонів та громад: з 0,5 млрд грн у 2014 до 19,37 млрд грн у 2018

Більше 20 міжнародних проектів сприяють децентралізації в Україні

60% українців вважають децентралізацію потрібною реформною

2565 сільських старост працюють в ОТГ

123 сучасних центрів надання адміністративних послуг створено в ОТГ

1,5 млн га земель с/у призначення за межами населених пунктів отримали ОТГ у власність

1170 громад скористалися механізмом співробітництва для реалізації спільних проектів

753 опорні школи та 1228 їхніх філій створено в регіонах

* ОТГ - об'єднані територіальні громади

2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування

- 17 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла Постанову [№ 3650](#) «Про утворення та ліквідацію районів». Згідно з документом, тепер в Україні **136 районів**.
- Реорганізація районів розпочалася з грудня 2020 року, після того, як набув чинності закон про розмежування повноважень і ресурсів між районами та громадами.
- Очікується, що буде і перехідний період до середини 2021 року, щоб процес зміни адміністративно-територіального устрою був максимально непомітним для людей, а якість і доступність послуг, що надавалися на районному рівні, не знизилася.

2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування

Другий етап реформи передбачав формування другого рівня адміністративно-територіального устрою країни – районів, які будуть значно більшими, ніж були.

Кількість районів в Україні					
Область	Було	Стало	Область	Було	Стало
Вінницька	27	6	Миколаївська	19	4
Волинська	16	4	Одеська	26	7
Дніпропетровська	22	7	Полтавська	25	4
Донецька	18	8	Рівненська	16	4
Житомирська	23	4	Сумська	18	5
Закарпатська	13	6	Тернопільська	17	3
Запорізька	20	5	Харківська	27	7
Івано-Франківська	14	6	Херсонська	18	5
Київська	25	7	Хмельницька	20	3
Кіровоградська	21	4	Черкаська	20	4
Луганська	18	8	Чернівецька	11	3
Львівська	20	7	Чернігівська	22	5
Автономна Республіка Крим				14	10

2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування

Упорядкування системи АТУ передбачає:

- а) перехід до чітко визначеної структури одиниць адміністративно – територіального устрою, яка включає 3 рівні: перший – область, АР Крим, місто зі спеціальним статусом (Київ); другий – район, місто-район (обласний центр, міста обласного значення з чисельністю населення понад 150 тис. мешканців); третій (базовий) – сільська, селищна, міська територіальні громади;
- б) відхід від ускладненої діючої системи АТУ, при котрій в межах адміністративно-територіальних одиниць існують інші адміністративно-територіальні одиниці того ж рівня чи містяться території інших адміністративно-територіальних одиниць;
- в) забезпечення територіальної цілісності адміністративно-територіальних одиниць, при якій зникають так звані міжпоселенські території, кожна адміністративно-територіальна одиниця є нерозривною, анклавів одних АТО на території інших не допускаються;
- г) прагнення до управлінської, фінансово-економічної, соціальної, демографічної самодостатності одиниць адміністративно-територіального устрою;
- д) укрупнення, з урахуванням регіональних особливостей та доцільності, адміністративно-територіальних одиниць базового рівня.

2. Становлення та розвиток вітчизняного місцевого самоврядування

Депутати Верховної Ради України IX скликання – перші в історії незалежної України народні обранці, яким випало працювати в умовах повномасштабної війни. Зрозуміло, що з 24 лютого 2022 року від Парламенту усі очікували швидких й ефективних рішень, які б допомогли людям, бізнесу, громадам, державі мобілізувати зусилля, встояти, вижити, підтримати усіх, хто цього потребує.

За рік війни, з лютого 2022 по лютий 2023, Верховна Рада прийняла десятки законів, які вплинули на діяльність місцевого самоврядування.

Цей перелік – певний підсумок, котрий дозволяє простежити, які виклики стояли перед місцевим самоврядуванням в перший рік війни, якою була реакція держави на ці виклики, і яких рішень чекають громади від Верховної Ради України.

Детальніше за покликанням: <https://decentralization.gov.ua/en/news/16094>

3. Досягнення та перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні

Делегування повноважень органів державної виконавчої влади органам місцевого самоврядування відоме явище в світовій практиці державотворення, про що йдеться, зокрема, в Європейській Хартії місцевого самоврядування.

Така практика не порушує автономію місцевого самоврядування в межах його власних повноважень і разом з тим є однією з найважливіших форм економії фінансових та людських ресурсів, оскільки виключає необхідність створення поряд з органами місцевого самоврядування ще якихось структур державної виконавчої влади, особливо на первинному рівні адміністративно-територіального поділу держави.

3. Досягнення та перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні

До того ж, сам поділ повноважень місцевого самоврядування на «власні» та «делеговані» не несе в собі серйозного концептуального навантаження, оскільки всі владні повноваження місцевого самоврядування отримує в законі, в якому втілена державна воля народу. Тому в межах владних повноважень орган місцевого самоврядування діє цілком автономно, а в межах делегованих – під контролем відповідних державних органів.

3. Досягнення та перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні

У рамках реформування державного управління та позитивного його продовження необхідно:

- ✓ проаналізувати різні аспекти функціонування органів виконавчої влади: структурні, процесуальні, інформаційні, кадрові, матеріально-фінансові і т. д.;
- ✓ врахувати взаємодію органів виконавчої влади і певних структур громадянського суспільства;
- ✓ прорахувати співвідношення центральних органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування;
- ✓ всі оцінки цих явищ мають вестися з точки зору соціально ефективного здійснення виконавчої влади, тобто реального і позитивного впливу на суспільні процеси, свідомість, поведінку і діяльність людей.

3. Досягнення та перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні

Необхідно також встановити загальні підходи щодо розмежування повноважень і предметів відання, а саме:

- ✓ нормативні акти, що приймаються на всіх рівнях влади, мають відповідати Конституції України;
- ✓ при розподілі повноважень має враховуватися економічне, географічне, фінансове становище органів виконавчої влади (зокрема, це стосується областей, районів, міст);
- ✓ повноваження по предметах спільного відання, з приводу яких виникає зіткнення різних інтересів, необхідно розділити на більш конкретні, віднесені до повноважень лише певного органу виконавчої влади.

Основні тези лекції

Отже, аналіз базових підходів до децентралізації публічної влади дозволив констатувати таке:

1) держава може здійснювати децентралізацію влади в інтересах населення, на підставі закону, передаючи частину повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування;

2) децентралізація повноважень має відбуватись із урахуванням принципу субсидіарності, тобто таким чином, щоб передавати повноваження на максимально близький до громадянина рівень управління, який при цьому здатний виконати це повноваження ефективніше, ніж інші органи;

3) передаючи повноваження від органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування більш високого рівня адміністративно-територіального устрою на більш низький рівень, має бути забезпечено передачу необхідних для цього ресурсів і надано право органу місцевого самоврядування приймати рішення щодо переданих повноважень виходячи із місцевих особливостей.

Основні тези лекції

Інституційний ландшафт процесу децентралізації в країнах світу

	8 держав з лише одним рівнем: – Муніципалітети.	18 держав з двома рівнями: – Держава/регіони. – Муніципалітети.	8 держав з трьома рівнями: – Держава/регіони. – Середній рівень. – Муніципалітети.
9 федерацій та квазі-федерацій		Австралія, Австрія, Канада, Мексика, Швейцарія.	Німеччина, Бельгія, Іспанія ¹ , США.
25 унітарних держав	Естонія, Фінляндія ² , Ірландія, Ісландія, Ізраїль, Люксембург, Португалія ² , Словенія.	Чилі, Корея, Данія, Греція, Угорщина, Японія, Норвегія, Нова Зеландія, Нідерланди, Чеська Республіка, Словацька Республіка, Швеція, Туреччина.	Франція, Італія, Польща, Сполучене Королівство ³ , Україна.
Примітки: 1. Іспанія є квазі-федеральною державою. 2. Фінляндія та Португалія у складі держави мають автономні регіони. 3. Середній рівень присутній лише на частині Англії.			

Основні тези лекції

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

РЕЗУЛЬТАТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

- Завдяки цим змінам, місцеві бюджети зросли на 123,4 млрд грн: з 68,6 млрд в 2014 до 192 млрд грн в 2017 році. Частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України постійно зростає і на кінець 2017 року склала 51,2 % (у 2015 році - 45,6%).
- Станом на початок березня 2018 року створено вже 725 об'єднаних територіальних громад (ОТГ). До складу цих ОТГ увійшли 3372 колишніх місцевих ради. Зараз 6,3 млн людей проживають в ОТГ.
- Сьогодні обрано вже 640 старост, ще більше 1,8 тисяч осіб виконують обов'язки старост.
- На початок лютого 2018 року реалізується вже 142 договори про співробітництво територіальних громад. Цим механізмом скористалися 614 громад.
- Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зросла у 32 рази: з 0,5 млрд в 2014 до 16,1 млрд грн у 2017 році. 21 область прийняла рішення про створення Агенції регіонального розвитку, в усіх областях працюють Центри розвитку місцевого самоврядування, які в тому числі допомагають місцевій владі втілювати регіональні стратегії.

Тема лекції: Публічне адміністрування та правове забезпечення реформи децентралізації.

План лекції

1. Європейська хартія – ключовий орієнтир децентралізації.
2. Публічне адміністрування в Україні.
3. Правове забезпечення реформи децентралізації.

Рекомендована література

Основна: 1-3, 6, 11-14.

Додаткова: 1-14.

Інтернет ресурси: 1-19.

Лекційний матеріал

Питання до обговорення:

1. Європейська хартія – ключовий орієнтир децентралізації.
2. Публічне адміністрування в Україні.
3. Правове забезпечення реформи децентралізації.

Основні категорії та поняття теми:

Адміністрування – це прерогатива виконавчих органів влади або державних службовців, наділених державно-владними повноваженнями.

Публічне адміністрування – регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг.

Основні категорії та поняття теми:

Публічна адміністрація – система публічних інституцій та їх діяльності; сукупність державних і недержавних суб'єктів публічної влади, ключовими структурними елементами якої є, органи виконавчої влади і виконавчі органи місцевого самоврядування.

Механізми публічного адміністрування – це спеціальні засоби, що забезпечують здійснення регулюючого впливу публічних адміністрацій на соціально-економічні територіальні системи різних рівнів (села, селища, райони у містах, міста, райони, області, Автономна республіка Крим) з метою забезпечення гідних умов життєдіяльності людей, що проживають у державі, та громадян України, що тимчасово проживають за її межами.

1. Європейська хартія – ключовий орієнтир децентралізації

Європейська хартія місцевого самоврядування (Хартія) була прийнята під егідою Конгресу Місцевих та Регіональних Влад Європи (не плутати з Радою Європейського Союзу) і була відкрита для підписання державами-членами Ради Європи 15 жовтня 1985 року.

Хартія визначає основні принципи та механізми дії самоврядних органів влади в державах-членах Ради Європи. Децентралізація влади, застосування принципу субсидіарності (вирішення конкретних проблем на найближчому до повсякденних потреб людей щаблі влади) є головною ідеєю хартії.

ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ МІСЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

15.10.1985 р. прийняття

1.09.1988 р. набуття чинності

15.07.1997 р. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування».

«1. Місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання і управління суттєвою частиною суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.

2. Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи. Це положення ніяким чином не заважає використанню зборів громадян, референдумів або будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом».

Висновок щодо відповідності національного законодавства України
положенням Європейської хартії місцевого самоврядування
<http://www.csi.org.ua/ekspertnyj-vysnovok-shhodo-vidpovidno/>

1. Європейська хартія – ключовий орієнтир децентралізації

Хартія складається з Преамбули та трьох частин.

Преамбула містить такі принципи Хартії:

- ✓ роль місцевого самоврядування в забезпеченні демократії, ефективного управління та децентралізації влади;
- ✓ роль муніципальних утворень в розвитку Європи;
- ✓ необхідність для муніципалітетів мати широку автономію.

1. Європейська хартія – ключовий орієнтир децентралізації

Україна ратифікувала Хартію 15 липня 1997 року.

Конституція України 1996 року закріпила основні правові принципи функціонування механізму організації влади, зафіксовані в хартії.

У 1997-1999 роках Верховна Рада України прийняла Закон про місцеві державні адміністрації, Закон про статус столиці України міста Київ, Конституцію АР Крим.

28 травня 1998 року Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи ухвалив «Рекомендації з місцевої та регіональної демократії в Україні».

Складний процес узгодження вітчизняного законодавства з положеннями хартії триває донині...

1. Європейська хартія – ключовий орієнтир децентралізації

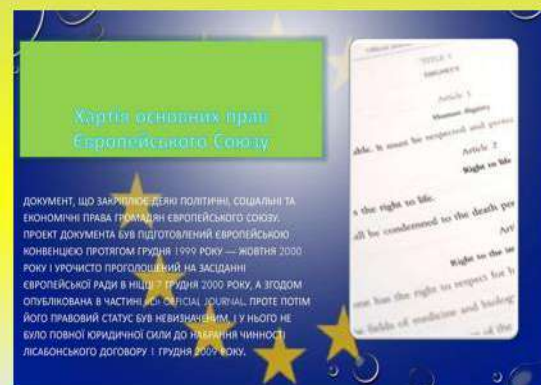
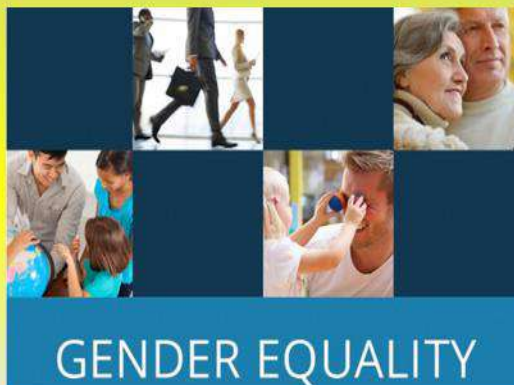
Перша частина Хартії містить основні положення щодо місцевої автономії. Зокрема, закріплює необхідність конституційного і законодавчого регулювання місцевого самоврядування (ст. 2), визначає поняття місцевого самоврядування (ст. 3), встановлює принципи організації та діяльності органів місцевого самоврядування (ст. 4), наприклад, наявність предметів ведення і повноважень органів місцевого самоврядування, що дозволяють останнім ефективно вирішувати питання місцевого значення.

Інші статті першої частини фіксують необхідність чіткого муніципального поділу (ст. 5), самостійного визначення органами місцевого самоврядування своєї структури, право наймати муніципальних службовців для забезпечення діяльності вибраних посадових осіб місцевого самоврядування (ст. 6, 7). Цілями ще двох важливих статей є обмеження адміністративного контролю за нормуванням органів місцевого самоврядування (ст. 8) і необхідність забезпечити наповнюваність місцевих бюджетів (ст. 9). Стаття 10 закріплює право органів місцевого самоврядування співпрацювати між собою і створювати міжмуніципальні асоціації, а стаття 11 — можливість судового захисту місцевої автономії.

Друга частина Хартії містить різні положення щодо зобов'язань держав, які підписали і ратифікували Хартію, виходячи з наміру забезпечити баланс між нормами Хартії та інституційно-юридичними особливостями держав.

Хартія надає державам право не включати у внутрішнє законодавство деякі положення Хартії за наявності правового обґрунтування (ст. 12). Зазначена стаття також закріплює, що принципи місцевого самоврядування обов'язкові для всіх держав. Таким чином, мова йде про компроміс між необхідністю дотримання фундаментальних принципів місцевого самоврядування та гнучкістю щодо внутрішнього права кожної з держав.

Третя частина Хартії регулює процедурні питання, зміст яких зазвичай стандартний і наявний у всіх конвенціях Ради Європи: підписання, ратифікація та набрання чинності (ст. 15), територіальна сфера дії (ст.16), денонсація і нотифікація (ст.18, 19).

1. Європейська хартія – ключовий орієнтир децентралізації

Закон України “Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування” прийнято Верховною Радою України 15 липня 1997 року.

Відповідно до статті 9 Конституції України Європейська хартія “... є частиною національного законодавства України”, а її норми мають переважну силу над нормами законів України (пункт 2 статті 7 ЗУ “Про міжнародні договори України”).

2. Публічне адміністрування в Україні

Трансформація України в 2013–2014 рр. поставила нові пріоритети та виклики перед владою, бізнесом та громадянськістю.

Одним із таких викликів є розвиток та ефективність публічного адміністрування в Україні як каталізатора розвитку територіальних громад, регіонів та держави загалом не тільки в аспекті інфраструктури, а й у напрямі розвитку відносин та діалогу між суспільством, публічними інституціями та бізнесом.

2. Публічне адміністрування в Україні

Сьогодні одним із найважливіших завдань розвитку держави є забезпечення та підвищення ефективності публічного адміністрування на місцевому рівні.

Взаємозв'язок ефективного публічного управління та місцевого економічного розвитку є запорукою досягнення стратегічної мети України щодо інтеграції в європейський простір.

Важливість і масштабність завдань адміністративної реформи, необхідність удосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин, зокрема тих, що складаються у сфері публічного управління України.

2. Публічне адміністрування в Україні

Ключовою категорією, яка потребує аналізу в аспекті територіальної організації влади, є поняття «публічна влада».

Поняття **публічна влада** є досить новим для вітчизняного законодавства і виникло з метою об'єднати за спільними рисами існуючі різновиди владних відносин, джерелом яких виступає народ України або його частина – територіальна громада, населення Автономної Республіки Крим тощо.

Водночас попри відповідні рекомендації Венеціанської комісії, законодавець не поспішає розширювати сфери застосування цього терміна і давати його визначення чи тлумачення у законодавстві.

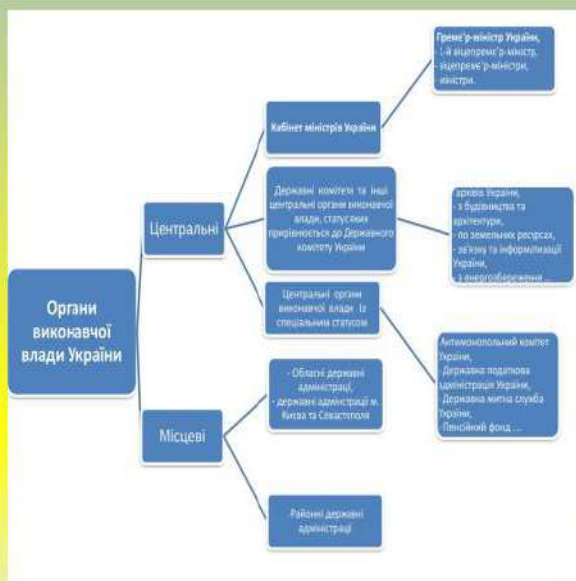
2. Публічне адміністрування в Україні

Публічна влада є різновидом влади в державі, яка зосереджується на управлінні всією державною інфраструктурою, реалізовується переважно через спеціально утворений апарат управління і спрямовується на задоволення потреб економічно пануючого класу з урахуванням інтересів переважної більшості населення країни.

Орган загальної компетенції – **місцеву державну адміністрацію** – доцільно створювати лише на обласному та районному рівнях виходячи з того, що більшість публічних повноважень передається до самоврядування.

Ряд функцій держави, які стосуються безпосередньо мешканців, виконують відокремлені підрозділи територіальних органів виконавчої влади, які не мають статусу юридичної особи.

2. Публічне адміністрування в Україні

Територіальні органи центральних органів виконавчої влади на території громади повинні, принаймні, мати установи, які виконують такі функції: охорона правопорядку – відділення МВС; казначейство – відділення чи робоче місце; санітарний та ветеринарний контроль – відділення чи робоче місце; соціальний захист та охорона праці – відділення; ліквідація надзвичайних ситуацій – протипожежні частини; нарахування пенсій – відділення Пенсійного фонду; реєстрація державних актів (органів самоврядування, громадянського стану, підприємств, нерухомості тощо) – відділення Мінюсту.

2. Публічне адміністрування в Україні

Ефективність здійснення контролю опосередковує якість публічного адміністрування.

Контроль у широкому розумінні – це діяльність щодо забезпечення відповідності стану керованого суб'єкта закону та відповідності функціонування суб'єктів права закону.

Контроль як функція публічного адміністрування дозволяє своєчасно виявити та ліквідувати фактори, що заважають ефективному здійсненню публічного адміністрування, унеможливаючи забезпечення належного рівня правозастосовної діяльності.

Будь-який вид діяльності, що здійснюється суб'єктом публічного адміністрування неможливий без застосування контролю.

2. Публічне адміністрування в Україні

До ознак контролю як функції публічного адміністрування можна віднести:

1) публічно-владний характер, що забезпечується здійсненням контролю від імені та в інтересах держави на підставі застосування державно-владних повноважень, якими наділені суб'єкти публічної адміністрації законом;

2) законність, виражену у нормативному закріпленні правомочності суб'єктів публічної адміністрації здійснювати діяльність, змістом якої є контроль;

3) об'єктивність, що має вияв у незалежності та неупередженості суб'єктів публічної адміністрації при здійсненні діяльності, яка спрямована на досягнення контролю;

4) всесторонність, яка забезпечується здійсненням оцінки за діяльністю контролюваного суб'єкта із позиції законності, доцільності, ефективності;

5) забезпечення можливістю втручання контролюючого суб'єкта у діяльність контролюваного тощо.

2. Публічне адміністрування в Україні

Громадський контроль є різновидом публічного контролю, який здійснюється інститутами громадянського суспільства.

Громадянське суспільство існує за умови активної участі громадян в управлінні суспільними та державними справами.

В Українській державі, таку правомочність передбачено ст. 38 Конституції України. Вказана норма є принципом, а також, проміжною метою публічного адміністрування.

Основною формою громадського контролю за діяльністю органів публічної влади є право громадян направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк (Ст. 40 Конституції України). Вказане положення деталізовано Законом України «Про звернення громадян».

3. Правове забезпечення реформи децентралізації

Однією з найрезультативніших і найпомітніших реформ у сфері публічної влади залишається реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації, концептуальні засади якої були схвалені українським Урядом у 2014 році.

Проте для успішного впровадження реформи з децентралізації влади потрібна належна законодавча база, яка б забезпечила правове регулювання діяльності органів місцевого самоврядування відповідно до наданих їм повноважень.

Нормативно-правова база для місцевих програм	
Закон «Про місцеве самоврядування в Україні»	
Закон «Про державні цільові програми»	Закон «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»
Постанова Кабінету Міністрів України №106 від 31.01.2007 (в редакції від 17.09.2020) «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм»	
Постанова Кабінету Міністрів України № 621 від 16.04.2003 (в редакції від 17.09.2020) «Про розроблення прогнозових і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів бюджетної декларації та державного бюджету»	
Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України №75 від 30.03.2016 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади»	
Нормативно-правові акти органів місцевої влади (Порядок розроблення, фінансування, моніторингу місцевих програм та звітності про їх виконання; Методичні рекомендації; Положення про місцеві програми)	

3. Правове забезпечення реформи децентралізації

- Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
- Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року <https://www.kmu.gov.ua/npas/247566248>
- Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
- Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
- Закон України «Про співробітництво територіальних громад» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
- Закон України «Про засади державної регіональної політики» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 року № 77-р «Про затвердження плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019-2021 роки» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2019-%D1%80#Text>

Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Тема лекції: Економічні й фінансові аспекти децентралізації в Україні.

План лекції

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні.
2. Фінансові аспекти децентралізації в Україні.
3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект.

Рекомендована література:

Основна: 1-3, 6-8, 11-14.

Додаткова: 1-14.

Інтернет ресурси: 1-20.

Лекційний матеріал

Питання до обговорення:

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні.
2. Фінансові аспекти децентралізації в Україні.
3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект.

Основні категорії та поняття теми:

Фінансова децентралізація – це шлях до незалежності місцевих бюджетів, які повною мірою задовольняли б виконання функцій і повноважень місцевих органів влади. Тому фінансова децентралізація є вагомим важелем в утвердженні їх як самостійних і фінансово незалежних суб'єктів економіки країни.

Фіскальна децентралізація – передбачає мобілізацію фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування. Це спосіб переходу національної економіки від адміністративно-командної до ринкової.

Бюджетна децентралізація – це процес передачі повноважень управління доходами та видатками з метою збільшення ефективності реалізації даних повноважень та ретельніше управління бюджетними коштами громад.

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні

Спроможними вважають «територіальні громади, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці».

Таким чином, поняття спроможності територіальної громади зведено до здатності надання на належному рівні послуг населенню. Проте, такий підхід є необґрунтовано звуженим.

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні

Поняття спроможності має насамперед означати здатність на рівні територіальної громади задіяти механізми економічного розвитку на основі ефективного використання ресурсного потенціалу. А високий рівень послуг може слугувати критерієм ефективності управління територіальною громадою.

Базовою передумовою формування спроможності територіальної громади є наявність відповідного обсягу ресурсів (природних, економічних, фінансових, кадрових тощо), які за умови сприятливого інституційного середовища та ефективного управління забезпечать стійке економічне зростання та підвищення добробуту мешканців громади.

Такого ресурсу не мають дрібні громади. Тому основним механізмом формування спроможних територіальних громад обрано механізм їхнього об'єднання.

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні

Додаткові можливості для підвищення спроможності територіальних громад створює запроваджений у 2015 р. механізм співробітництва територіальних громад, що передбачає можливість об'єднання їхніх фінансових та матеріальних ресурсів для вирішення спільних соціально-економічних проблем, реалізації інвестиційних проектів, створення інфраструктури тощо.

Реалізація проектів співробітництва дасть можливість окреслити точки дотику між окремими територіальними громадами, їхню потенційну здатність до об'єднання.

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні

Фінансова підтримка проектів співробітництва територіальних громад забезпечується як державою, так і за рахунок коштів закордонних донорів у рамках фінансування програм сприяння місцевому розвитку.

Економічні повноваження громад мають забезпечуватися відповідними фінансовими і матеріальними ресурсами.

Згідно з законодавством, матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад, а також об'єкт їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні

Рис. 1. Структура доходів загального фонду територіальних громад, % (2016 р.)

Рис. 2. Структура власних доходів територіальних громад, % (2016 р.)

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні

2. Фінансові аспекти децентралізації в Україні

Децентралізація – це новий шлях розвитку регіонів, нові можливості для подальшої розбудови системи органів місцевої влади та місцевого самоврядування і одночасно нові виклики для системи влади та всього суспільства.

Проте без адекватного грошового забезпечення та врегулювання актуальних питань фінансових взаємозв'язків між всіма суб'єктами децентралізації реалізація даної реформи просто неможлива.

Саме фінансовий аспект в процесі проведення децентралізації є одним із найсуттєвіших, від якого у великій мірі залежить і успішність функціонування ОТГ.

2. Фінансові аспекти децентралізації в Україні

Термін «фінансова децентралізація» залишається недостатньою мірою визначеним. Зокрема, у вітчизняній економічній науці паралельно вживаються поняття «фінансова децентралізація», «фіскальна децентралізація», «бюджетна децентралізація».

Зазначені поняття мають досить синонімічний характер і потребують конкретизації. Крім того, наявність проблем щодо забезпечення органів місцевого самоврядування достатніми фінансовими ресурсами для повного втілення ідеї бюджетної децентралізації в життя доводить необхідність та актуальність подальших досліджень цієї проблеми.

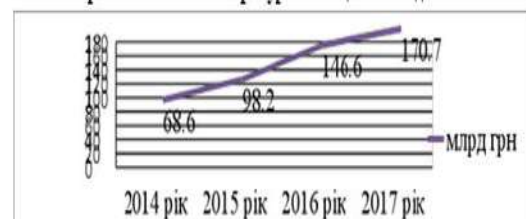
2. Фінансові аспекти децентралізації в Україні

Наявність економічно активних суб'єктів підприємницької діяльності, достатня кількість кваліфікованих трудових ресурсів, розвинена промислова та соціальна інфраструктура – все це та багато іншого є основою для успішного розвитку громади.

Тому так важливо проаналізувати основні фінансові аспекти реформи децентралізації в Україні на сучасному етапі.

Зростання власних ресурсів місцевих бюджетів

2. Фінансові аспекти децентралізації в Україні

РЕЗУЛЬТАТИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

ЗРОСТАННЯ МІСЦЕВИХ
БЮДЖЕТІВ, МЛРД. ГРН

ГРОМАДИ ОТРИМАЛИ ДОДАТКОВІ
МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА НА РОЗВИТОК ГРОМАД ТА РОЗБУДОВУ ІНФРАСТРУКТУРИ

1383

ІНФРАСТРУКТУРА ПРОЕКТИВОВАНО
У 2014 РОЗІ
В 131 ОСІДНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАДАХ ТАЛИХ ЗА РАХУНОК ОБОВ'ЯЗКІВ
НА ПІДТРИМКУ ГРОМАД

- Субвенція на інфраструктуру об'єднаних територіальних громад
- Державний фонд регіонального розвитку
- Субвенція на соціально-економічний розвиток

+ 800 млн грн

початок формування ефективних освітніх просторів в громадах

300 млн грн – на оснащення шкіл з посиленням вивчення природничих та математичних наук

300 млн грн – на оснащення опорних шкіл в ОТГ

200 млн грн – на придбання шкільних автобусів

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

Основою реформування місцевого самоврядування стала фінансова децентралізація, яка в цьому аспекті передбачає процес розподілу функцій, повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності між центральним та місцевими рівнями управління, в результаті чого відбувається не тільки підвищення ефективності управління бюджетними коштами на місцях, а й зменшення впливу центру на розвиток регіонів і регіональної економіки.

Податкова база бюджетів ОТГ до децентралізації та після реформи		
Фінансові ресурси	Стан до реформи	Стан після реформи
ПДФО	25 %	60 %
Податок на прибуток приватних підприємств	0 %	10 %
Акцизний податок	0 %	100 %
Освітня субвенція	0 %	За формулою
Медична субвенція	0 %	За формулою
Податок на нерухоме майно	1 %	0-3 % ¹

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

Основні проблеми фінансової децентралізації та шляхи їх вирішення	
Проблема	Шляхи вирішення
1. Недостатній рівень підготовки персоналу для роботи в новостворених органах місцевого самоврядування	1. Постійне проведення навчань, тренінгів, стажувань персоналу. Участь в постійних навчальних семінарах під егідою міжнародних організацій. Залучення працівників з районних чи міських рад та адміністрацій. Прийняття Закону України № 2489 «Про службу в органах місцевого самоврядування»
2. Дублювання функцій місцевих рад та адміністрацій	2. Ефективний розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної і виконавчої влади. Прийняття Закону України № 8051 «Про засади адміністративно-територіального устрою України». Прийняття Закону України № 6636 «Про порядок утворення, ліквідації районів, встановлення і зміни їх меж»
3. Відсутність права розпоряджатися земельними ресурсами в межах власних територій	3. Прийняття Закону України № 7118 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління земельними ресурсами в межах території об'єднаних територіальних громад». Практична реалізація розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 січня 2018 р. № 60-р «Питання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад»
4. Проблеми формування спроможних територіальних громад навколо міст обласного значення.	4. Прийняття Закону України № 6466 «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення» Прийняття Закону України № 6743 «Про міські агломерації».

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

Задля позитивних результатів реформування її нормативно-правова база має гарантувати місцевим органам влади, їх фінансово-фіскальним структурам право передачі визначених функцій і встановити відповідальність за їх виконання або надання публічних послуг.

Відповідно, українськими та іноземними експертами підготовлено низку проектів законодавчих і нормативно-правових актів, які сприятимуть проведенню комплексної реформи, що повністю змінить систему адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні.

Проте їх прийняття було не завжди швидким і вдалим...

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

Зокрема, основними законопроектами, які забезпечують юридичну та організаційну основу децентралізації повноважень в Україні є такі:

❓ Про внесення змін до Конституції України – у якому визначаються конституційні основи розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та виконавчої влади, їх ресурсні можливості та відповідальність за свою діяльність перед виборцями та державою (наділення органів місцевого самоврядування новими владними повноваженнями з одночасною передачею відповідних фінансових інструментів та бюджетного наповнення; забезпечення бюджетної автономії, фінансової самостійності місцевих бюджетів, оновлення і зміцнення податкової бази органів місцевого самоврядування).

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» (від 08.04.2015 № 214), яка визначає механізм та умови формування спроможних територіальних громад, Автономної Республіки Крим, області, порядку розроблення і схвалення перспективного плану формування територій громад, а також щодо особливостей формування об'єднаних територіальних громад навколо великих міст та врахування інтересів національних меншин (від 30.04.2017) та інші.

3. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект

Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів (№ 4386-д від 12.05.2016). Прийнято в цілому як закон.

Передбачається чітко унормувати питання зарахування до доходів загального фонду бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, окремих видів плати за надання адміністративних послуг.

Лекція № 5

Тема: Міністерство розвитку громад та територій України: здобутки та результати діяльності.

План лекції

1. Мінрегіон: основні завдання та напрямки діяльності.
2. Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України.
3. Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання.

Рекомендована література

Основна: 1-3, 6-8, 11-14.

Додаткова: 1-2, 4-5, 9-10, 12.

Інтернет ресурси: 1-6, 9-16.

Лекційний матеріал

Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрегіон)

<https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури)

Питання до обговорення:

1. Мінрегіон/ Мінінфраструктури: основні завдання та напрямки діяльності.
2. Структура апарату Мінрегіону/ Мінінфраструктури.
3. Структурні підрозділи Мінрегіону/ Мінінфраструктури та їх основні завдання.

Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрегіон) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Візія Мінрегіону: Мінрегіон лідер у відбудові та розвитку українських регіонів та громад, розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади, створенні безпечного, комфортного, енергоефективного та інклюзивного життєвого простору для українців, як у мирний, так і воєнний час.

Місія Мінрегіону: формування та реалізація державної політики з метою створення комфортного, якісного та безпечного життєвого простору для розвитку людини.

Мінрегіон у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мінрегіон є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, державну політику у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, державну житлову політику і політику у сфері благоустрою населених пунктів, державну політику у сфері житлово-комунального господарства, державну політику у сфері поводження з побутовими відходами, державну політику у сфері будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури, державну політику у сфері технічного регулювання у будівництві, а також забезпечує формування державної політики у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду, у сфері контролю житлово-комунального господарства та у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель.

Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику: у сфері автомобільного, залізничного, морського та внутрішнього водного транспорту, надання послуг поштового зв'язку...; у сфері розвитку, будівництва, реконструкції, ремонту, облаштування та модернізації пунктів пропуску через державний кордон, їх утримання та експлуатації; у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, житлової політики; у сфері благоустрою населених пунктів, житлово-комунального господарства, управління побутовими відходами; у сфері будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури; у сфері технічного регулювання у будівництві, ціноутворення у будівництві; у сфері з відновлення регіонів, територій та інфраструктури, що постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України; у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду; у сфері контролю житлово-комунального господарства; у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель.

Основними завданнями **Мінрегіону** є:

1) забезпечення формування та реалізація державної регіональної політики, державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, державної житлової політики і політики у сфері благоустрою населених пунктів, державної політики у сфері житлово-комунального господарства, державної політики у сфері поводження з побутовими відходами, державної політики у сфері будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури, державної політики у сфері технічного регулювання у будівництві, зокрема щодо:

Основні завдання **Мінінфраструктури**:

1) забезпечення формування та реалізація державної політики:
- у сфері автомобільного, залізничного, морського та внутрішнього водного транспорту, надання послуг поштового зв'язку;
- у сфері державної регіональної політики, розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою;
- у сфері державної житлової політики і політики у сфері благоустрою населених пунктів, державної політики у сфері житлово-комунального господарства, надання послуги з управління побутовими відходами, будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури, технічного регулювання у будівництві, державної політики ціноутворення у будівництві, зокрема щодо:

- ✓ стимулювання участі регіонів у програмах та Проєктах розвитку міжрегіонального і транскордонного співробітництва;
- ✓ формування оптимальної системи інституційного забезпечення регіонального розвитку;
- ✓ формування спроможних територіальних громад;
- ✓ сприяння створенню виконавцями комунальних послуг та управителями систем управління якістю відповідних послуг на базі національних або міжнародних стандартів;
- ✓ здійснення моніторингу стану розрахунків за житлово-комунальні послуги;
- ✓ благоустрою населених пунктів;

- ✓ - сприяння підвищенню конкурентоспроможності регіонів, забезпеченню ефективного використання їх внутрішнього потенціалу;
- ✓ - створення та функціонування системи стратегічного планування регіонального розвитку;
- ✓ - стимулювання регіонального розвитку та зменшення територіальної диференціації за показниками соціально-економічного розвитку;
- ✓ - відновлення регіонів, територій та інфраструктури, що постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;
- ✓ - формування ефективної системи інституційного забезпечення реалізації державної регіональної політики;
- ✓ - формування спроможних територіальних громад;

- ✓ формування єдиної технічної, соціально-економічної політики у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення;
- ✓ погодження схем теплопостачання населених пунктів з кількістю жителів більш як 20 тис. осіб та регіональних програм модернізації систем теплопостачання;
- ✓ поводження з побутовими відходами, забезпечення розроблення та виконання державних програм у сфері поводження з побутовими відходами, планів та заходів у сфері поводження з побутовими відходами;
- ✓ координації діяльності місцевих органів виконавчої влади у сфері поводження з побутовими відходами;

- ✓ сприяння створенню виконавцями комунальних послуг та управителями систем управління якістю відповідних послуг на базі національних або міжнародних стандартів;
- ✓ здійснення моніторингу стану розрахунків за житлово-комунальні послуги;
- ✓ ведення галузевої звітності у сфері житлово-комунальних послуг;
- ✓ благоустрою населених пунктів;
- ✓ формування єдиної технічної, соціально-економічної політики у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення;
- ✓ погодження схем теплопостачання населених пунктів з кількістю жителів більш як 20 тис. осіб та регіональних програм модернізації систем теплопостачання;
- ✓ управління побутовими відходами, участі у розробленні Національної стратегії управління відходами та Національного плану управління відходами;

- ✓ здійснення нормування у будівництві з метою формування безпечного середовища для життя і здоров'я людини;
- ✓ здійснення нормування промисловості будівельних матеріалів;
- ✓ визначення порядку розроблення схем планування окремих частин території України;
- ✓ проведення містобудівного моніторингу;
- ✓ визначення критеріїв, яким повинні відповідати експертні організації, що здійснюють експертизу Проектів будівництва;

- ✓ участі у погодженні регіональних планів управління відходами;
- ✓ здійснення нормування у будівництві з метою формування безпечного середовища для життя і здоров'я людини;
- ✓ організації діяльності з планування територій на державному, регіональному та місцевому рівні;
- ✓ проведення моніторингу стану розроблення та реалізації містобудівної документації на всіх рівнях;
- ✓ визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення містобудівної документації відповідного рівня;
- ✓ ведення містобудівного кадастру на державному рівні;
- ✓ проведення містобудівного моніторингу;
- ✓ визначення критеріїв, яким повинні відповідати експертні організації, що здійснюють експертизу проектів будівництва;

2) забезпечення формування:

- ✓ державної політики у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду;
- ✓ державної політики у сфері контролю житлово-комунального господарства;
- ✓ державної політики у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель;

3) забезпечення технічного регулювання у сфері:

- ✓ просторового планування та архітектури;
- ✓ промисловості будівельних матеріалів;
- ✓ житлово-комунального господарства;
- ✓ енергетичної ефективності будівель.

- ✓ участі у погодженні регіональних планів управління відходами;
- ✓ здійснення нормування у будівництві з метою формування безпечного середовища для життя і здоров'я людини;
- ✓ організації діяльності з планування територій на державному, регіональному та місцевому рівні;
- ✓ проведення моніторингу стану розроблення та реалізації містобудівної документації на всіх рівнях;
- ✓ визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення містобудівної документації відповідного рівня;
- ✓ ведення містобудівного кадастру на державному рівні;
- ✓ проведення містобудівного моніторингу;
- ✓ визначення критеріїв, яким повинні відповідати експертні організації, що здійснюють експертизу проектів будівництва;

Мінрегіон відповідно до покладених на нього завдань:

- 1) визначає пріоритетні напрями розвитку відповідних сфер;
- 2) розробляє і здійснює заходи, спрямовані на розбудову інфраструктури регіонів, розвиток міжрегіонального економічного співробітництва;
- 3) сприяє комплексному соціально-економічному розвитку регіонів;
- 4) розробляє Державну стратегію регіонального розвитку України, план заходів з її реалізації, здійснює методологічне керівництво та координацію діяльності з підготовки регіональних стратегій розвитку;
- 5) розробляє в установленому порядку Проекти нормативно-правових актів з питань регіональної політики;

2) забезпечення формування та реалізації державної політики:

- ✓ сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України;
- ✓ у сфері розвитку, будівництва, реконструкції та модернізації інфраструктури авіаційного, залізничного, морського та внутрішнього водного транспорту;
 - ✓ у сфері дорожнього господарства;
 - ✓ у сфері навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства, торговельного мореплавства;
 - ✓ з питань технічного регулювання на транспорті;
- ✓ з питань перевезення небезпечних вантажів на транспорті;
 - ✓ з питань безпеки на авіаційному, автомобільному транспорті загального користування, міському електричному, залізничному, морському та внутрішньому водному транспорті;

б) здійснює відповідно до законодавства:

- проведення в установленому порядку моніторингу соціально-економічних та інших показників розвитку регіонів, районів і міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення та формування переліку показників, за якими проводиться моніторинг розвитку територій і визнання їх депресивними;

- проведення оцінки міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів і подання на розгляд Кабінету Міністрів України інформації про результати оцінки міжрегіональної та внутрішньо регіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів разом з аналітичними матеріалами та пропозиціями щодо запобігання поглибленню диференціації;

✓ з питань державного нагляду (контролю) за безпекою на авіаційному, автомобільному транспорті загального користування, міському електричному, залізничному, морському та внутрішньому водному транспорті;

✓ з питань розвитку транспортної інфраструктури;

✓ у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів);

✓ у сфері мультимодальних перевезень;

✓ з питань захисту критичної інфраструктури у секторах, за які відповідальне Міністерство;

- проведення моніторингу та оцінки ефективності реалізації державної регіональної політики, підготовку пропозицій щодо підвищення ефективності управлінських рішень центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, у тому числі під час досягнення цілей, встановлених у документах, які визначають державну регіональну політику;

- проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України, плану заходів з її реалізації та інших програм і Проєктів регіонального розвитку, підготовку та подання відповідних звітів Кабінетові Міністрів України;

- розроблення за участю інших центральних органів виконавчої влади, відповідних місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування програм подолання депресивності територій і проведення моніторингу їх виконання;

3) забезпечення формування державної політики:

- ✓ у сфері ведення та функціонування Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації проти України;
- ✓ у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду;
- ✓ у сфері контролю житлово-комунального господарства;
- ✓ у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель;
- ✓ з питань інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови;

- подання на розгляд Кабінету Міністрів України доповіді про виконання угод щодо регіонального розвитку та програм подолання депресивності територій, використання коштів, передбачених на зазначені потреби в державному бюджеті;

- загальну координацію транскордонного співробітництва, у тому числі підготовки та реалізації програм і Проєктів, та контроль за додержанням законодавства з питань транскордонного співробітництва;

- загальну координацію розвитку сільських територій, розробляє та забезпечує виконання за участю інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування програм розвитку сільських територій, розробляє та здійснює заходи, спрямовані на комплексний розвиток сільських територій, і вносить на розгляд Кабінету Міністрів України відповідні пропозиції;

4) забезпечення технічного регулювання у сфері:

- ✓ транспорту;
- ✓ будівництва, містобудування, просторового планування територій та архітектури;
- ✓ промисловості будівельних виробів (продукції);
- ✓ житлово-комунального господарства;
- ✓ енергетичної ефективності будівель;

- моніторинг стану забезпечення об'єктами соціальної інфраструктури сільських територій;
- розроблення положення про проведення конкурсу Проектів (програм) транскордонного співробітництва, які претендують на включення до державних програм розвитку транскордонного співробітництва;
- розгляд пропозицій суб'єктів транскордонного співробітництва України щодо включення Проектів (програм) транскордонного співробітництва до державних програм розвитку транскордонного співробітництва;
- підготовку пропозицій щодо надання державної фінансової підтримки для реалізації Проектів транскордонного співробітництва в рамках виконання державних програм розвитку транскордонного співробітництва та Проектів, відібраних в установленому порядку для реалізації в рамках виконання програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства згідно з укладеними міжнародними договорами України;

5) участь у межах повноважень, передбачених законом:

- ✓ у формуванні та забезпеченні реалізації державної тарифної політики;
- ✓ у плануванні та організації логістичного забезпечення сил оборони під час виконання завдань з оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

- координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо формування державної регіональної політики;
- оцінку та відбір на конкурсних засадах поданих Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями інвестиційних програм і Проектів регіонального розвитку (у тому числі Проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку в межах їх індикативного прогнозного обсягу;
- щорічне подання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку з переліком відповідних програм і Проектів, що можуть реалізовуватися за його рахунок;
- організаційне та аналітичне забезпечення діяльності голови Координаційного центру з провадження діяльності, пов'язаної з участю України в реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону;

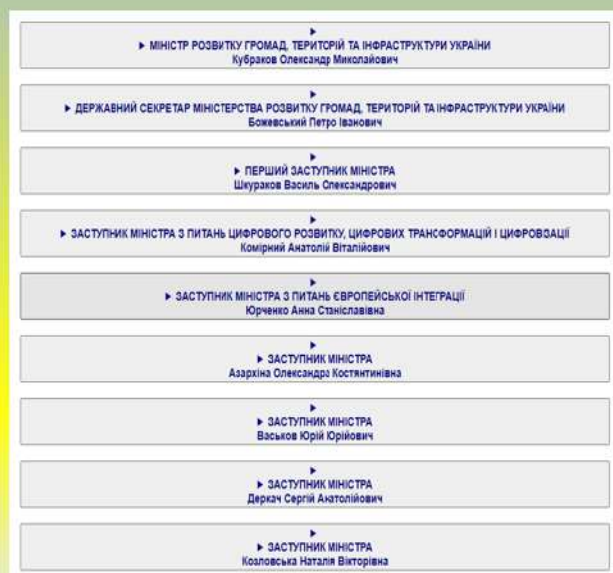
9) подає Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо:

- актів законодавства з питань організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- актів законодавства з питань розмежування повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; адміністративно-територіального устрою;
- актів законодавства з питань об'єднання територіальних громад;
- нормативно-правового забезпечення з питань регіональної політики та місцевого самоврядування, державної підтримки розвитку місцевого самоврядування; нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування з питань здійснення наданих їм законом повноважень органів виконавчої влади;
- адаптації національного законодавства у сфері місцевого самоврядування до положень Європейської хартії місцевого самоврядування та інших міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

№	Назва структурного підрозділу	штатних одиниць
1	Керівництво	9
	Міністр	1
	перший заступник Міністра	1
	заступник Міністра	4
	заступник Міністра з питань європейської інтеграції	1
	заступник Міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації	1
	державний секретар	1

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

2	Патронатна служба Міністра	6
3	Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції	15
	експертна група європейської інтеграції та міжнародної технічної допомоги	4
	експертна група стратегічного та бюджетного планування	7
	експертна група цифрової трансформації та стратегічних комунікацій	3
4	Директорат з питань розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою	24
	експертна група територіальної організації влади	5
	експертна група розвитку місцевого самоврядування	5
	експертна група адміністративно-територіального устрою	5
	експертна група взаємодії з інституціями Ради Європи	3
	відділ з питань моніторингу, аналізу політики та взаємодії з місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування	5

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼	МІНІСТР РОЗВИТКУ ГРОМАД, ТЕРИТОРІЙ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ
	Кубраков Олександр Миколайович
	• Кубраков Олександр Миколайович
	• minister@mtu.gov.ua
	• Управління внутрішнього аудиту та контролю
	• Сектор мобілізаційної роботи
	• Режимно-секретний сектор
	• Сектор запобігання корупції
	• Патронатна служба
	• Головний спеціаліст з питань внутрішнього контролю

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

5	Директорат регіональної політики	22
	експертна група стратегічного планування регіонального розвитку	4
	експертна група секторальних програм регіонального розвитку	4
	експертна група з питань транскордонного співробітництва	3
	експертна група інституційної підтримки регіональної політики та співпраці з донорами	3
	Головне управління координації та оцінки ефективності регіональної політики	7
	відділ оцінки ефективності регіональної політики	3
	відділ координації та взаємодії з місцевими органами влади	3

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼	ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР МІНІСТЕРСТВА РОЗВИТКУ ГРОМАД, ТЕРИТОРІЙ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ
	Божевський Петро Іванович
	• Божевський Петро Іванович
	• (044) 351-48-03
	• Управління кадрової роботи
	• Управління документального забезпечення
	• Управління бухгалтерського обліку та звітності
	• Юридичний департамент
	• Головний спеціаліст з питань забезпечення діяльності державного секретаря
	• Головний спеціаліст з питань цивільного захисту
	• Головний спеціаліст з питань охорони праці

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

6	Директорат просторового планування територій та архітектури	30
	експертна група містобудування та планування територій	6
	експертна група сталого розвитку населених пунктів	6
	експертна група формування державної політики у сфері архітектурно-будівельного контролю і нагляду	3
	Головне управління архітектури та містобудівного кадастру	7
	відділ інформаційного забезпечення містобудівного кадастру та моніторингу діяльності із планування територій	3
	відділ технічного забезпечення та адміністрування містобудівного кадастру	3
	Головне управління архітектурно-будівельного контролю і нагляду	7
	відділ реалізації державної політики у сфері сервісних послуг у будівництві та архітектурно-будівельного контролю і нагляду	3
	відділ взаємодії з Державною сервісною службою містобудування України та Державною інспекцією містобудування України	3

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼ ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА Шкураков Василь Олександрович • Шкураков Василь Олександрович • (044) 351-40-09
• Департамент управління об'єктами державної власності та економічного планування
• Фінансовий департамент
• Департамент взаємодії з органами державної влади
• Департамент комунальних послуг
• Управління енергоефективності

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

7	Директорат технічного регулювання у будівництві	19
	експертна група технічного регулювання у будівництві	7
	експертна група Проектування у будівництві	8
	експертна група підвищення енергетичної ефективності в будівельній галузі	3
8	Директорат енергоефективності	12
	експертна група енергоефективності громадських будівель	4
	експертна група енергоефективності житлових будівель	3
	відділ енергозбереження у сфері ЖКГ	4
9	Департамент житлової політики та благоустрою	23
	відділ моніторингу та експлуатації утримання житлового фонду	5
	відділ формування та реалізації політики з житлових питань	5
	відділ реалізації житлових програм	4
	відділ благоустрою	4
	відділ нормативно-методичного забезпечення в житловій сфері	4

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА З ПИТАНЬ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ, ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ Комірний Анатолій Віталійович • Комірний Анатолій Віталійович • (044) 351-40-03
• Управління цифрового розвитку та поштової зв'язу
• Головний спеціаліст з технічного захисту інформації та кібербезпеки

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

10	Департамент комунальних послуг та комунального обслуговування	28
	відділ теплопостачання	5
	відділ водопровідно-каналізаційного господарства	5
	відділ розвитку систем життєзабезпечення	4
	відділ нормативно-методичного забезпечення в сфері інженерних систем та комунальних послуг	4
	відділ реалізації державних програм ЖКГ та програм розвитку муніципальної інфраструктури України	5
	відділ поводження з побутовими відходами та комунального обслуговування	4
11	ВИКЛЮЧЕНО	

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА З ПИТАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ Юрченко Анна Станіславівна • Юрченко Анна Станіславівна • (044) 351-40-05
• Департамент міжнародного співробітництва та європейської інтеграції
• Департамент інвестиційної політики

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

12	Департамент впровадження пріоритетних Проєктів регіонального розвитку	28
	відділ північних регіонів	4
	відділ південних регіонів	4
	відділ центральних регіонів	5
	відділ західних регіонів	4
	відділ східних регіонів	5
	відділ міжнародних Проєктів	5

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА Азархіна Олександра Костянтинівна • Азархіна Олександра Костянтинівна • (044) 351-40-03
• Департамент стратегічного планування та регіональної політики
• Департамент впровадження пріоритетних проєктів регіонального розвитку та критичної інфраструктури
• Управління з питань розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

13	Фінансовий департамент	20
	відділ фінансування регіональних, будівельних програм та розрахунків	5
	відділ фінансування програм житлово-комунального господарства	4
	відділ планування бюджетних програм, мережі та зведеної звітності	5
	відділ бухгалтерського обліку та звітності	5
14	Юридичний департамент	26
	відділ нормативно-правової роботи, експертизи Проектів актів з питань будівництва	5
	відділ нормативно-правової роботи та експертизи Проектів актів з питань житлово-комунального господарства	5
	відділ нормативно-правової роботи, експертизи Проектів актів з питань регіональної політики та місцевого самоврядування та взаємодії з Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України	7
	відділ претензійно-позовної роботи	4
	відділ правової роботи	4

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА
Васьков Юрій Юрійович
• [Васьков Юрій Юрійович](#)
• (044) 351-40-11

• [Управління морського та річкового транспорту](#)

• [Управління залізничного транспорту](#)

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

15	Департамент економіки систем життєзабезпечення	20
	відділ забезпечення сталого функціонування підприємств комунального господарства	5
	відділ тарифної політики	6
	відділ моніторингу виконання інвестиційних програм та діяльності підприємств житлово-комунального господарства	4
	відділ нормативно-методичного забезпечення економіки систем життєзабезпечення та моніторингу проблемних питань регіонів	4
16	ВИКЛЮЧЕНО	
17	Управління інформаційних технологій	9
	відділ технічного забезпечення	4
	відділ захисту інформації та електронних сервісів	4
18	Управління ціноутворення, економіки та договірних відносин у будівництві	9
	відділ ціноутворення та експертизи Проектів	4
	відділ економіки та договірних відносин	4

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА
Деркач Сергій Анатолійович
• [Деркач Сергій Анатолійович](#)
•

• [Управління автомобільних доріг](#)

• [Управління міжнародних автомобільних перевезень](#)

• [Управління внутрішніх автомобільних перевезень](#)

• [Відділ технічного регулювання на транспорті](#)

• [Сектор туризму та курортів](#)

• [Сектор авіаційної інфраструктури та перевезень](#)

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

19	Відділ взаємодії із засобами масової інформації	6
20	Оперативно-диспетчерський відділ	6
21	Відділ управління державною власністю	6
22	Сектор контролю	2
23	Сектор протокольного забезпечення міжнародного співробітництва Міністерства	4
24	ВИКЛЮЧЕНО	
25	Сектор з питань запобігання та виявлення корупції	2
26	Сектор з питань цивільного захисту	2
27	Сектор мобілізаційної роботи та з питань оборони	2
28	Сектор режимно-секретної роботи	2
29	Сектор тендерних процедур	2
30	Сектор розвитку громадянського суспільства	2

Структура Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

▼ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА Козловська Наталія Вікторівна • Козловська Наталія Вікторівна
• Департамент технічного регулювання у будівництві
• Департамент просторового планування територій та архітектури
• Департамент ціноутворення, економіки та організації будівництва
• Управління житлової політики та благоустрою

Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України

31	Секретаріат Державного секретаря Міністерства	11
	відділ інформаційно-аналітичного забезпечення	5
	відділ організаційно-господарського забезпечення	5
32	Управління документообігу	14
	загальний відділ	8
	відділ по роботі із зверненнями громадян та запитами на публічну інформацію	5
33	Департамент персоналу	17
	відділ кадрового менеджменту	4
	відділ відбору та прогнозування розвитку персоналу	4
	відділ організаційно-методичного забезпечення та заохочувальної політики	4
	відділ по роботі з персоналом державних підприємств	4
34	Відділ внутрішнього аудиту	5
	ВСЬОГО	383

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Патронатна служба Міністра розвитку громад та територій України

Основні завдання:

- організаційне, інформаційне, експертно-аналітичне, та інше забезпечення діяльності Міністра, створення належних умов для його роботи;
- забезпечення зв'язків Міністра із структурними підрозділами апарату Мінрегіону та центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра, а також Офісом Президента України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, засобами масової інформації, громадськістю тощо.

Структурні підрозділи Мінінфраструктури та їх основні завдання

Управління внутрішнього аудиту та контролю

Завдання:

надання висновків та рекомендацій щодо:

- 1) функціонування системи внутрішнього контролю, у тому числі процесів управління ризиками, та її удосконалення;
- 2) удосконалення системи управління;
- 3) запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів та інших активів;
- 4) запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності Міністерства та підприємств галузі;
- 5) розвитку доброчесності через поступовий розвиток культури етичної поведінки, заснованої на дотриманні етичних цінностей.

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції

Основні завдання:

- стратегічне планування діяльності Мінрегіону, удосконалення такого планування;
- координація роботи інших структурних підрозділів апарату Мінрегіону (далі – структурні підрозділи) із забезпечення формування державної політики у сферах компетенції Мінрегіону та забезпечення її відповідності цілям та пріоритетам, визначеним Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, планам пріоритетних дій Уряду, іншим документам державної політики, положеннями Угоди про асоціацію, іншим міжнародним зобов'язанням держави.
- координація роботи структурних підрозділів щодо участі Мінрегіону у формуванні Проекту Державного бюджету України на відповідний рік та Бюджетної декларації з метою забезпечення врахування пріоритетів діяльності Мінрегіону на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди за бюджетними програмами, головним розпорядником яких є Мінрегіон.

Структурні підрозділи Мінінфраструктури та їх основні завдання

Управління кадрової роботи

Завдання:

- 1) реалізація державної політики з питань управління персоналом у Міністерстві;
- 2) забезпечення здійснення керівником державної служби своїх повноважень з питань управління персоналом;
- 3) забезпечення організаційного розвитку Міністерства;
- 4) забезпечення здійснення добору кадрів в апарат Міністерства, на посади керівників підприємств галузі, в яких не утворено наглядову раду;
- 5) розвиток персоналу та організація підвищення рівня професійної компетентності працівників Міністерства;
- 6) здійснення аналітичної та організаційної роботи з кадрового менеджменту;
- 7) організаційно-методичне керівництво та контроль за роботою з персоналом у ЦОВВ та на підприємствах галузі;
- 8) документальне оформлення трудових відносин з працівниками та вступу на державну службу, її проходження та припинення.

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Директорат з питань розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою

Основні завдання:

- забезпечення формування державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою;
- забезпечення координації, здійснення моніторингу оцінювання результатів реалізації державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, розроблення пропозицій щодо її продовження або коригування;
- забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою;
- забезпечення формування спроможних територіальних громад.

Структурні підрозділи Мінінфраструктури та їх основні завдання

Управління документального забезпечення

Завдання:

- 1) розроблення єдиного порядку документування управлінської діяльності Міністерства та роботи з документами незалежно від форми їх створення;
- 2) впровадження та контроль за дотриманням структурними підрозділами Міністерства вимог положень Інструкції з лідоводства у Міністерстві розвитку громад, територій та інфраструктури України, реалізація загальних правил документування управлінської інформації в апараті Міністерства та порядку роботи з документами;
- 3) організація роботи зі зверненнями громадян, що надходять до Міністерства; контроль за своєчасним розглядом структурними підрозділами апарату Міністерства звернень громадян;
- 4) організація роботи із запитами на отримання публічної інформації, що надходять до Міністерства;
- 5) організація роботи з документами, що містять службову інформацію з грифом «Для службового користування»;
- 6) забезпечення організації приймання, реєстрації, обліку та відправки документів, у тому числі документів, що містять службову інформацію;
- 7) впровадження та супровід системи електронного документообігу Міністерства, забезпечення використання сучасних електронних інформаційних систем та програмного забезпечення з питань документообігу в Міністерстві;
- 8) здійснення моніторингу за станом дотримання строків та виконання завдань, визначених законами України, актами Президента України, постановами Верховної Ради України, актами та рішеннями Кабінету Міністрів України, дорученнями Прем'єр-міністра України, запитами та зверненнями народних депутатів України, листами Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, комітетів, тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України, депутатських фракцій Верховної Ради України, Офісу Президента України адвокатськими запитами, запитами на публічну інформацію, а також іншими завданнями, визначеними керівництвом Міністерства;
- 9) забезпечення зберігання архівних документів, використання відомостей, що містяться в цих документах, для службових, виробничих, наукових та інших цілей, а також для захисту прав і законних інтересів громадян.

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Директорат регіональної політики

Основні завдання:

- забезпечення формування державної регіональної політики на основі постійного аналізу та пріоритизації ключових проблем розвитку регіонів, вироблення шляхів їх розв'язання;
- здійснення моніторингу та оцінювання впливу на соціально-економічний розвиток регіонів Проєктів регіонального розвитку;
- підготовка бюджетних запитів необхідних для реалізації державної регіональної політики, розробка та впровадження механізмів та програм стимулювання розвитку регіонів;
- забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері регіонального розвитку, планування ресурсів та заходів, необхідних для реалізації державної регіональної політики;
- сприяння виконання міжнародних зобов'язань України щодо транскордонного та регіонального співробітництва, зокрема в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони;
- проведення цифрової трансформації у відповідних сферах, віднесених до компетенції Директорату.

Структурні підрозділи Мінінфраструктури та їх основні завдання

Управління бухгалтерського обліку та звітності

Завдання:

- Ведення бухгалтерського обліку та складання звітності Міністерства;
- Відображення у документах достовірної інформації про господарські операції і результати діяльності, необхідної для оперативного управління бюджетними призначеннями та фінансовими ресурсами Міністерства;
- Забезпечення дотримання бюджетного законодавства при взятті бюджетних зобов'язань, своєчасного подання на реєстрацію таких зобов'язань, здійснення платежів відповідно до взятих бюджетних зобов'язань;
- Забезпечення контролю за наявністю і рухом майна, використанням фінансових та інших ресурсів відповідно до затверджених кошторисів Міністерства;
- Удосконалення методів ведення бухгалтерського обліку, орієнтованих на забезпечення контролю за використанням коштів та матеріальних цінностей Міністерства;
- Розроблення проєктів нормативно-правових актів з питань бухгалтерського обліку, бюджетного фінансування;
- Здійснення необхідного контролю за видатками бюджетних асигнувань із загального та спеціального фонду Державного бюджету України;
- Формування переліку установ і організацій, які отримують кошти з Державного бюджету України;
- Формування показників зведеного кошторису і плану асигнувань у розрізі розпорядників нижчого рівня, включених до мережі установ і організацій, які отримують кошти з Державного бюджету України
- Вирішення питань діяльності транспортно-дорожнього комплексу, сфери надання послуг поштового зв'язку, що належать до компетенції Управління.

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Директорат просторового планування територій та архітектури

Основні завдання:

- забезпечення формування державної політики на основі постійного аналізу стану справ у сферах містобудування, просторового планування територій та архітектури, зокрема, визначення порядку, складу та змісту містобудівної документації, в тому числі схем планування окремих частин територій України, сталого розвитку населених пунктів, збереження архітектурної спадщини та створення безбар'єрного простору, ведення містобудівного кадастру, проведення містобудівного моніторингу, архітектурно-будівельного контролю та нагляду, вироблення альтернативних варіантів розв'язання існуючих проблем;

- забезпечення координації, здійснення моніторингу та оцінювання результатів реалізації державної політики, розроблення пропозицій щодо її продовження або коригування;

- забезпечення нормативно-правового регулювання у сферах містобудування, просторового планування територій та архітектури, сталого розвитку населених пунктів, збереження архітектурної спадщини та створення безбар'єрного простору, ведення містобудівного кадастру, архітектурно-будівельного контролю і нагляду.

Структурні підрозділи Мінінфраструктури та їх основні завдання

Департамент інвестиційної політики

Завдання:

1) участь у формуванні, координації та забезпеченні реалізації єдиної державної політики у сферах, що відносяться до компетенції Міністерства;

2) формування пропозицій щодо перспективних напрямів розвитку у сфері інвестиційної політики, у межах компетенції Департаменту.

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Директорат технічного регулювання у будівництві

Основні завдання:

- забезпечення формування державної політики на основі постійного аналізу стану справ, вироблення альтернативних варіантів розв'язання існуючих проблем у сфері будівництва, містобудування; нормування та технічного регулювання у будівництві (щодо промисловості будівельних матеріалів і енергетичної ефективності будівель);

- забезпечення координації, здійснення моніторингу та оцінювання результатів реалізації державної політики, проведення аналізу та оцінки впливу її реалізації на зацікавлені сторони у сфері будівництва, містобудування; нормування та технічного регулювання у будівництві (щодо промисловості будівельних матеріалів і енергетичної ефективності будівель);

- забезпечення нормативного та нормативно-правового регулювання у сфері будівництва щодо нормування у будівництві з метою формування безпечного середовища для життя і здоров'я людини, технічного регулювання промисловості будівельних матеріалів і енергетичної ефективності будівель;

- здійснення нормативно-методичного забезпечення розроблення Проєктів будівництва, методології Проєктування та будівництва об'єктів цивільного і промислового призначення, інженерно-транспортної інфраструктури у звичайних і складних інженерно-геологічних умовах, в тому числі із застосуванням новітніх інформаційних цифрових технологій будівельного інформаційного моделювання;

- проведення цифрової трансформації у відповідних сферах, віднесених до компетенції Директорату.

Структурні підрозділи Мінінфраструктури та їх основні завдання

Відділ технічного регулювання на транспорті

Завдання:

- технічного регулювання та безпеки на автомобільному транспорті загального користування, міському електричному, залізничному, морському та внутрішньому водному транспорті;

- перевезення небезпечних вантажів на транспорті;

- державного нагляду (контролю) за безпекою на, автомобільному транспорті загального користування, міському електричному, залізничному, морському та внутрішньому водному транспорті.

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Директорат

енергоефективності

Основні завдання:

- забезпечення формування державної політики у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель, вироблення альтернативних варіантів розв'язання існуючих проблем на основі постійного аналізу стану справ у відповідній сфері;
- забезпечення координації, здійснення моніторингу та оцінювання результатів державної політики у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель громадського та житлового призначення, розроблення пропозицій щодо її впровадження або коригування;
- забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель;
- проведення цифрової трансформації у відповідних сферах, віднесених до компетенції Директорату.

Структурні підрозділи Мінінфраструктури та їх основні завдання

Управління автомобільних доріг

Завдання:

- 1) Забезпечення формування та підготовка пропозицій щодо реалізації державної політики: у сфері дорожнього господарства щодо автомобільних доріг загального користування; з питань діяльності Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України з урахуванням пропозицій інших самостійних структурних підрозділів Міністерства відповідно до їх компетенції;
- 2) Виконання відповідно до законодавства функцій координації діяльності у сфері дорожнього господарства щодо автомобільних доріг загального користування, з питань діяльності Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України з урахуванням пропозицій інших самостійних структурних підрозділів Міністерства відповідно до їх компетенції;
- 3) Забезпечення, у межах своїх повноважень, проведення єдиної економічної, науковотехнічної політики у сфері дорожнього господарства щодо автомобільних доріг загального користування;
- 4) Вжиття відповідно до законодавства заходів щодо реалізації інвестиційних та інноваційних проектів у сфері дорожнього господарства щодо автомобільних доріг загального користування, а також з питань діяльності Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України з урахуванням пропозицій інших самостійних структурних підрозділів Міністерства відповідно до їх компетенції;
- 5) Здійснює моніторинг та надає керівництву Міністерства пропозиції щодо оцінювання реалізації державної політики у сфері дорожнього господарства щодо автомобільних доріг загального користування, Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, підготовку пропозицій щодо підвищення ефективності управлінських рішень центральних органів виконавчої влади, у тому числі Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій у сфері дорожнього господарства щодо автомобільних доріг загального користування.

Структурні підрозділи Мінрегіону та їх основні завдання

Юридичний департамент

Основні завдання:

- організація правової роботи, спрямованої на правильне застосування, неухильне дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів Міністерством розвитку громад та територій України під час виконання покладених на нього завдань і функціональних обов'язків;
- розроблення та участь у розробленні нормативно-правових актів з питань діяльності Міністерства розвитку громад та територій України, а також забезпечення у встановленому порядку їх погодження та прийняття;
- координація правової роботи, здійснення методичного керівництва та перевірки її проведення на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Міністерства розвитку громад та територій України, акціонерних товариствах, повноваження з управління корпоративними правами держави щодо яких здійснює Міністерство розвитку громад та територій України (далі – державні підприємства);
- організація претензійно-позовної роботи Міністерства розвитку громад та територій України;
- представництво інтересів Міністерства розвитку громад та територій України в судах, інших органах влади;
- сприяння в межах своєї компетенції розвитку інформаційної сфери та цифрової трансформації державного управління;
- здійснення в межах своєї компетенції заходів, які спрямовані запровадження єдиних підходів та механізмів управлінських процесів, підвищення якості підбору персоналу;
- організація Законопроектної роботи та забезпечення взаємодії Міністерства розвитку громад та територій України з Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України.

Тема: Секторальна децентралізація.

План лекції

1. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації.
2. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації.
3. Основні напрями секторальних реформ.

Рекомендована література

Основна: 1-3, 6-8, 11-14.

Додаткова: 1-5, 8-10, 12-14.

Інтернет ресурси: 1-19.

Лекційний матеріал

Секторальна децентралізація

Питання до обговорення:

1. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації.
2. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації.
3. Основні напрями секторальних реформ.

1. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – ВЕЛИКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ,
ТОМУ ЩО:

Змінює по всій країні застарілу систему радянського управління, передаючи повноваження та фінансові ресурси громадам.

Децентралізація торкається всіх без виключення сфер життя кожної людини в країні – освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, надання адміністративних послуг, планування розвитку територій населених пунктів, землекористування, екології та навколишнього середовища, культури та спорту.

Велика кількість дружніх країн, фактично зі всіх кутків світу, підтримують рух реформи децентралізації в Україні, реалізуючи донорські проекти, допомагаючи розвиватись громадам.

Це є та реформа, яка має зміцнити націю і країну, бо несе глибинні ідеї єднання та сили і тому вимагає єдиної національної ідентичності.

1. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації

Створення нової територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування, розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади (секторальна децентралізація), залучення громадян до прийняття управлінських рішень місцевого значення – такими є головні пріоритети децентралізації влади в Україні, визначені Урядом.

1. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації

1. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації

У 2016–2017 рр. зроблено важливі кроки щодо формування законодавчо-нормативного та інституційного забезпечення секторальної децентралізації. Стратегічні напрями реалізації секторальної децентралізації визначено у новій редакції Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженій у вересні 2016 р., Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року та Плані пріоритетних дій Уряду на 2017 рік, затверджених у квітні 2017 р.

З метою розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування Кабінет Міністрів поставив перед міністерствами та іншими ЦОВВ завдання визначити повноваження органів виконавчої влади, які доцільно передати органам місцевого самоврядування.

1. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації

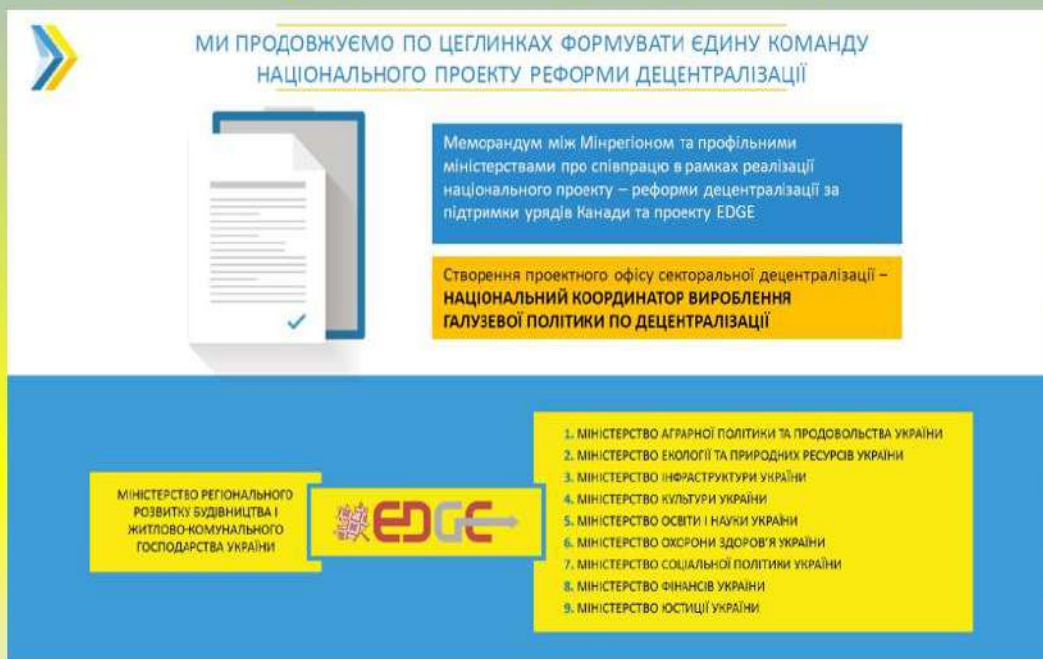

2. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації

До документів, що визначають стратегічні напрями реалізації секторальної децентралізації, належать:

- Указ Президента України «Про першочергові заходи розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік», у якому підвищення інституційної спроможності місцевого самоврядування визначено одним із пріоритетів розвитку держави;
- нова редакція Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджена Кабінетом Міністрів України у вересні 2016 р.;
- розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р., яким затверджено Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року та План пріоритетних дій Уряду на 2017 рік.

2. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації

2. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації

11 листопада 2016 р. у Мінрегіоні України підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо підтримки впровадження секторальної децентралізації. Його метою є формування спільного бачення реформи децентралізації міністерствами, розробка нормативно-правових актів, формування планів із запровадження реформи у секторальних напрямках та покращення координації співпраці регіональної влади із ЦОВВ. З боку України Меморандум підписали Мінрегіон, Мінекології, Мінекономіки, Мін'юст, Мінагропрод, Мінінфраструктури, Мінкульт, Міносвіти, Мінфін та Міністерство охорони здоров'я.

2. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації

2. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації

Для координації роботи міністерств щодо секторальної децентралізації створений Проектний офіс секторальної децентралізації при Мінрегіоні України, як незалежна неурядова структура.

Згідно з підписаною Угодою про партнерство між Мінрегіоном та компанією EDGE, уряд Канади протягом 2017 р. мав надавати технічну та фінансову підтримку функціонуванню Проектного офісу секторальної децентралізації, який співпрацює з Центральним офісом реформ та регіональними офісами впровадження реформи в 24 областях.

Ключове завданням Проектного офісу секторальної децентралізації - сприяння розробці політики децентралізації у відповідних секторах із залученням центральних органів виконавчої влади.

3. Основні напрями секторальних реформ

НОВІ СТАНДАРТИ

ЯКОСТІ ПОСЛУГ

МІНРЕГІОН

**НОВИЙ ОСВІТНІЙ
ПРОСТІР**

АМБУЛАТОРІЇ

**ЦЕНТР НАДАННЯ
АДМІНПОСЛУГ**

ЦЕНТР БЕЗПЕКИ

**ДИТЯЧИЙ БУДИНОК
СІМЕЙНОГО ТИПУ**

3. Основні напрями секторальних реформ

Проектний офіс координуватиме 12 напрямів секторальних реформ:

- освіта;
- охорона здоров'я;
- соціальний захист;
- місцеві бюджети, місцеві податки і збори;
- адміністративно-територіальний устрій, система територіальної організації виконавчої влади;
- містобудування, архітектура (планування територій об'єднаних територіальних громад);
- земельні відносини; інфраструктура (транспорт, зв'язок, дороги);
- навколишнє середовище та використання природних ресурсів;
- культура;
- житлово-комунальне господарство;
- центри надання адміністративних послуг.

НОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

- ☐ Енергоефективність
- ☐ Безбар'єрність
- ☐ Мотивуючий дизайн
- ☐ Сучасне обладнання

**Школи, в яких
хочеться навчатись**

Ukraine NOW ua

ПЕРВИННА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

- ☐ Нова амбулаторія з житлом для лікаря
- ☐ 5 км. доступність
- ☐ Телемедицина

Ukraine
NOW ua

**Повертаємо
лікаря у село**

ЯКІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО СЕРВІСУ

- ☐ Прозорий офіс
- ☐ Швидка е-послуга
- ☐ 20 хв доступність

Ukraine
NOW ua

**ЗМІНЮЄМО
ОБЛИЧЧЯ
ВЛАДИ**

ЦЕНТРИ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН

- ❑ 20 хв. реагування на надзвичайні ситуації
- ❑ Екстрені служби в одному місці (поліція, пожежна та швидка)
- ❑ Добровільні пожежні команди

Безпечні громади

Ukraine NOW ua

Секторальна платформа «Безпека в громаді»

Стратегічна ціль: безпечне середовище в громадах

SKL International

Sverige

Swedish Association of Local Authorities and Regions

Голова платформи - Веніамін Сітов,
Мереф'янський міський голова
Модератор - Олександр Кабан

НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАХОДИ

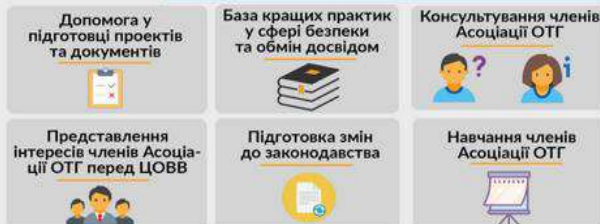
- » Засідання Платформи, в т.ч. візні
- » Воркшопи
- » Круглі столи
- » Конференції
- » Семінари/тренінги

Безпечний
онлайн-форум

Інформування
про актуальні
гранти та кон-
курси

ПОСЛУГИ

КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЇ

Акт
Чтотб
"Пар

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: СЕКТОР КУЛЬТУРИ

МЕТА: Забезпечення прав громадян України на отримання якісних та доступних послуг в сфері культури

**РЕКОМЕНДОВАНИЙ РОЗПОДІЛ
ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ РІВНЯМИ
ВЛАДИ СТОСОВНО УПРАВЛІННЯ
ОБ'ЄКТАМИ КУЛЬТУРИ**

**Центральний рівень
Держава
(Міністерство)**

Національні/державні установи
Культурний фонд
Інститути, музеї, національної пам'яті, інші
Наукові заклади в сфері культури,
вищі навчальні заклади в сфері культури

**Регіональний рівень
Області
(управління / департаменти
культурної політики / ресурсів)**

Концертно-театральні установи,
мережа РСМНЗ, бібліотечні установи,
Палади мистецтв та інші клуби, заклади,
установи культури та мистецтва, тощо

**Базовий рівень
ОТГ, міста обласного значення
(відділи / управління / департаменти
культурної політики / ресурсів)**

Мультикомунікація:
«Широке розповсюдження» з
розташування бібліотек - філій,
клубів, установ, ПТ - просторів,
філій РСМНЗ, тощо.

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В СЕКТОРІ КУЛЬТУРИ

ІНДИКАТОРИ РЕЗУЛЬТАТІВ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ:

Зменшення індексу злочинності на відповідній території

% дітей від загальної кількості дітей, які постійно відвідують заклади культури

Питома вага власних надходжень в загальному обсязі фінансування на утримання закладу

Кількість створених протягом періоду нових робочих місць в креативному секторі галузі культури

3. Основні напрями секторальних реформ

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ -
ЩО ТОРКАЄТЬСЯ ВСІХ БЕЗ ВИКЛЮЧЕННЯ СФЕР ЖИТТЯ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ В КРАЇНІ

У СФЕРІ
МІСЦОВИХ
АДМІНІСТРАЦІЙ ТА
БУДІВНИЦТВА

У СФЕРІ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО
ВІСНОУВАННЯ ТА
КРЕАТИВНОЇ
ІНДУСТРИЇ

У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
НАВКОЛИЩНЬОГО
ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я

У СФЕРІ
ОСВІТИ

У СФЕРІ
ЖИТТЯ
КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА,
РЕГІОНАЛЬНОГО
ТА СОЦІАЛЬНОГО

У СФЕРІ
УПРАВЛІННЯ
КОМУНАЛЬНОЮ
ВІСНОУВАННЯ ТА
ДЕРЖАВНОЇ РОЗСТРАЦІ
ГРОШІ НА НЕКОМУНАЛЬНІ
МІСЦА

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
НАВКОЛИЩНЬОГО
ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА

У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
НАВКОЛИЩНЬОГО
ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я

У СФЕРІ
ОСВІТИ

У СФЕРІ
ЖИТТЯ
КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА,
РЕГІОНАЛЬНОГО
ТА СОЦІАЛЬНОГО

У СФЕРІ
УПРАВЛІННЯ
КОМУНАЛЬНОЮ
ВІСНОУВАННЯ ТА
ДЕРЖАВНОЇ РОЗСТРАЦІ
ГРОШІ НА НЕКОМУНАЛЬНІ
МІСЦА

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
НАВКОЛИЩНЬОГО
ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА

У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
НАВКОЛИЩНЬОГО
ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА

У СФЕРІ
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я

У СФЕРІ
ОСВІТИ

У СФЕРІ
ЖИТТЯ
КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА,
РЕГІОНАЛЬНОГО
ТА СОЦІАЛЬНОГО

Лекція № 7

Тема: Децентралізація в умовах глобалізаційних процесів.

План лекції

1. Децентралізація публічної влади в умовах глобалізації.
2. Функціонування і розвиток інституту місцевого самоврядування в умовах глобалізації.
3. Вплив глобалізаційних процесів на процеси децентралізації в Україні.

Рекомендована література

Основна: 1-14.

Додаткова: 1-14.

Інтернет ресурси: 1-19.

Лекційний матеріал

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Питання до обговорення:

1. Реформування місцевого самоврядування та децентралізація публічної влади в сучасній Україні.
2. Формування об'єднаних територіальних громад: очікування та реальність.
3. Перспективи децентралізації в умовах глобалізації.

1 квітня 2014 р.

Урядом України схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні

МЕТА:

Формування ефективного і спроможного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, здатних надавати якісні та доступні публічні послуги жителям, задовольняти інтереси людей в усіх сферах життєдіяльності

Етапи реформи та результати:

- 1 2014-2019 рр.
 - добровільне об'єднання територіальних громад
 - фінансова децентралізація
 - децентралізація повноважень
- 2 2020 р.
 - завершення формування нового адміністративно-територіального устрою України
- 3 2021-2024 рр.
 - закріплення результатів реформи в Конституції України
 - приведення законодавства у відповідність Європейській хартії місцевого самоврядування

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ВЛАДИ

Петро Порошенко
Президент України

Децентралізація, яку ми розробляємо,
не матиме нічого спільного з
федералізацією.
Україна — унітарна держава.

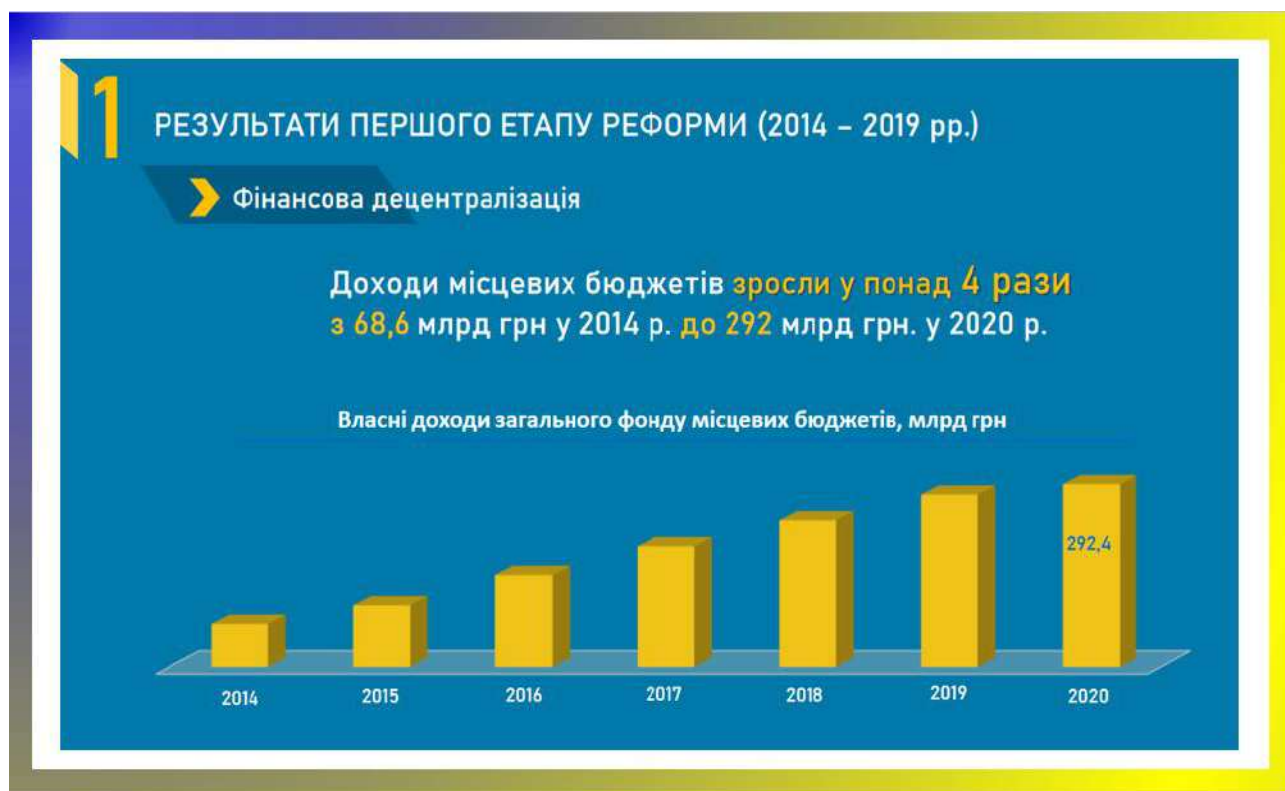
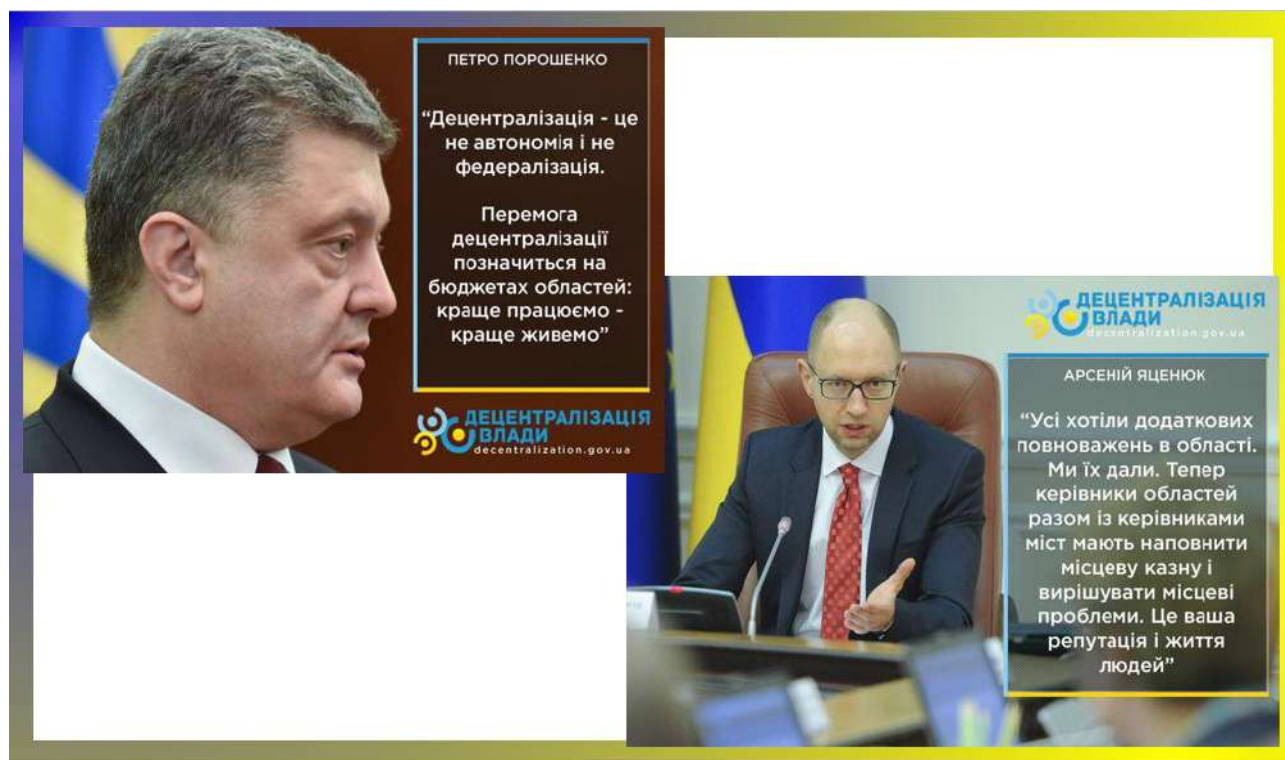

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ВЛАДИ

Гuido Бельтрані
Голова Швейцарського бюро співробітництва в Україні

Ми готові протягом наступних місяців і років
допомагати Уряду налагоджувати
конструктивний діалог в регіонах
у впровадженні реформи децентралізації

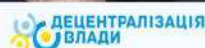

Володимир Гройсман
Голова Верховної Ради України

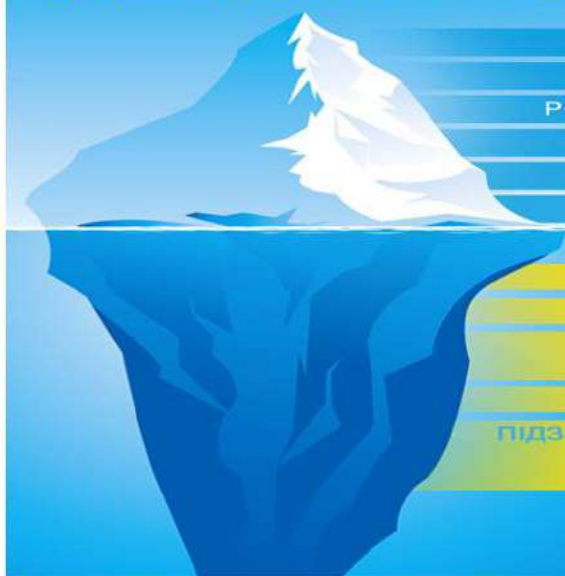
Районні бюджети мають 100%-во фінансувати соціальні заклади, заклади освіти і охорони здоров'я на базовому рівні, а також органи управління

Федеріка Могеріні
Верховний представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки

Список реформ, який лежить перед Україною, – це воля українського народу. Тепер справжній виклик – це їхня реалізація

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЦЕ –

ХОРОШІ ЛІКАРНІ
ТЕПЛІ ШКОЛИ
РОЗВИНУТА МІСЦЕВА КУЛЬТУРА
ЯКІСНІ ДОРОГИ
ЧИСТА ВОДА
КОНКУРЕНТНИЙ БІЗНЕС

ЗМІНИ В КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ
НОВІ ЗАКОНИ
ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАКАЗИ ВІД МІНІСТЕРСТВ
ПІДЗАКОННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ
АКТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ

З 2015 РОКУ

**ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – РЕЗУЛЬТАТ МАСШТАБНИХ,
ПОСЛІДОВНИХ І ТРИВАЛИХ ЗМІН**

1 січня
2014 р.

УКРАЇНА

СТАН МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Недосконалий адміністративно-територіальний устрій

Територіальний устрій був сформований в середині минулого сторіччя

- ❑ Регіональний рівень:
АРК, 24 області, м.Київ, м.Севастополь
- ❑ Субрегіональний рівень:
490 районів, 178 міст обласного значення
- ❑ Базовий рівень:
11512 сільських, селищних, міських (міст районного значення) громад, більша частина з них є малими

29 716 населених пунктів:

- 459 – міст
- 2050 – селищ
- 27207 – сіл

У місцевого самоврядування обмежена автономія

Обмеженість прав громадян на участь в управлінні місцевими справами

- ❑ Регіональний рівень:
Обласні ради не мають власних виконавчих органів
- ❑ Субрегіональний рівень:
Районні ради не мають власних виконавчих органів
- ❑ Базовий рівень:
 - Лише 178 міст мають адміністративну та фінансову автономію
 - 11512 громад перебувають в підпорядкуванні райрад і райдержадміністрацій
 - Не імплементовано принцип повсюдності місцевого самоврядування

Неспроможне місцеве самоврядування

- ❑ Переважна частина громад малочисельні за кількістю жителів
- ❑ Не всі повноваження органів місцевого самоврядування забезпечені фінансовими ресурсами
- ❑ Низька частка (5,1%) власних доходів місцевих бюджетів у структурі ВВП
- ❑ В громадах недостатньо розвинена інфраструктура соціально-культурної сфери, дорожня, транспортна
- ❑ Низький рівень доступності та якості публічних послуг

1

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРШОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ (2014 – 2019 рр.)

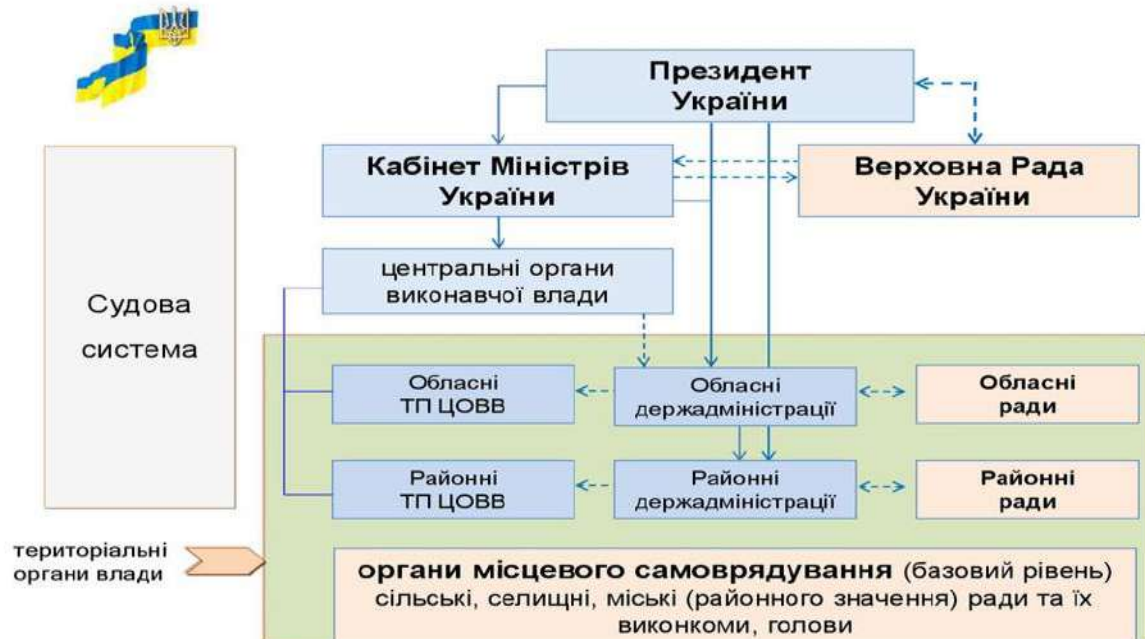
➤ Децентралізація повноважень

Органам місцевого самоврядування передано додаткові повноваження у сферах:

- освіти
- охорони здоров'я
- надання соціальних послуг
- надання адміністративних послуг
- містобудування та архітектурно-будівельного контролю
- утримання доріг місцевого значення
- управління земельними ресурсами
- початок передачі земель державної власності

СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

2

РЕЗУЛЬТАТИ ДРУГОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ (2020 р.)

Базовий рівень

Нова система адміністративно-територіального устрою

(Без загопоека)

11520

територіальних громад

БУЛО

Рішенням Уряду
затверджено 1470
територіальних громад

25 жовтня 2020 року
відбулись місцеві вибори депутатів і
голів в 1420 новоутворених
територіальних громадах

1470

територіальних громад

СТАЛО

2

РЕЗУЛЬТАТИ ДРУГОГО ЕТАПУ РЕФОРМИ (2020 р.)

Субрегіональний рівень

Нова система адміністративно-територіального устрою

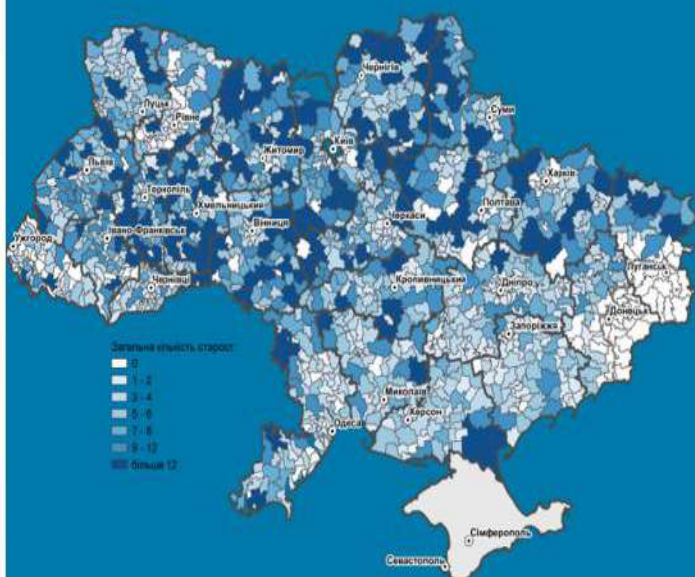
490 районів

від 6 тис. до 180 тис жителів

Рішенням Парламенту
утворено 136 районів25 жовтня 2020 року
відбулись місцеві вибори
депутатів до **119** новоутворених
районних рад**136** районіввід 150 тис. жителів. Стандарт 6С NUTS 3
з них 36 районів менше 150 тис. жителів**БУЛО****СТАЛО**

2

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СТАРОСТ

1420 територіальних громад, в
яких відбулись перші вибори**7707** кількість старост
затверджених радою громади**8017** утворено старостинських округів
(територій юрисдикції старост)

з яких:

% щодо чисельності населення, осіб :

16 %до
500**57 %**500 -
1500**21 %**1500 -
3000**7 %**понад
3000

2 ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ТА СПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Фінансова автономія громад

1438

територіальних громад з 01 січня 2021 р. перейшли на прямі взаємовідносини з державним бюджетом

Формування інфраструктури громад

23 530

об'єктів освіти, культури, охорони здоров'я, інших від району передано у комунальну власність територіальних громадам

Зміцнення матеріальної основи громад

1329

територіальних громад отримали з державної власності у комунальну власність

2306,44

тис. га земель сільськогосподарського призначення

Державна фінансова підтримка на розвиток громад та розбудову інфраструктури на 2021 рік

81,8

млрд грн, в тому числі:

- 49,6 – дорожньої інфраструктури
- 15,5 – проекти регіонального розвитку
- 4,5 – розвиток сільських територій
- 4,1 – у сфері освіти
- 3,5 – у сфері охорони здоров'я
- 0,3 – у сфері культури
- 0,8 – спортивної інфраструктури
- 1,5 – транспортної інфраструктури
- 1,7 – інфраструктури у сфері соціального забезпечення
- 0,3 – інші напрями розвитку територій

3 ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ НА 2021 – 2024 РОКИ:

Міністерство розвитку громад та територій України

Закріплення реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади змінами до Конституції України

- Закріплення нової системи адміністративно-територіального устрою України
- Гарантування матеріальної і фінансової основи місцевого самоврядування
- Створення виконавчих комітетів районних та обласних рад
- Запровадження інституту Префекта
- Закріплення адміністративного нагляду

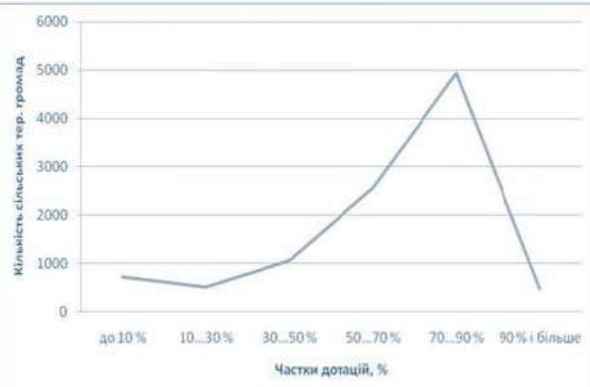
- Завершення децентралізації повноважень за принципом субсидіарності
- Посилення відповідальності органів місцевого самоврядування перед жителями та законом
- Удосконалення процедур залучення жителів до прийняття управлінських рішень з питань місцевого значення
- Підвищення компетенції органів місцевого самоврядування щодо вирішення питання встановлення та справляння місцевих податків і зборів
- Удосконалення правових механізмів для формування і розвитку міських агломерацій та співробітництва територіальних громад
- Удосконалення системи громадської безпеки за рахунок закріплення права місцевих рад на створення муніципальної поліції
- Запровадження сучасної системи збору місцевої статистики
- Створення в кожній громаді Центру надання адміністративних послуг

ПАРАМЕТРИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Надмірна подрібненість територіальних громад

Дотаційність місцевих бюджетів

В Україні 92% сільських територіальних громад – менше 3 000 жителів. Майже 11% громад менше 500 жителів.

У понад 50% сільських територіальних громад дотаційність становить більше 70 %.

483 територіальні громади на 90 % утримуються за рахунок коштів державного бюджету.

4

2021 РІК: НАПРЯМИ СПІВПРАЦІ МІНІСТЕРСТВА З РАДОЮ ЄВРОПИ

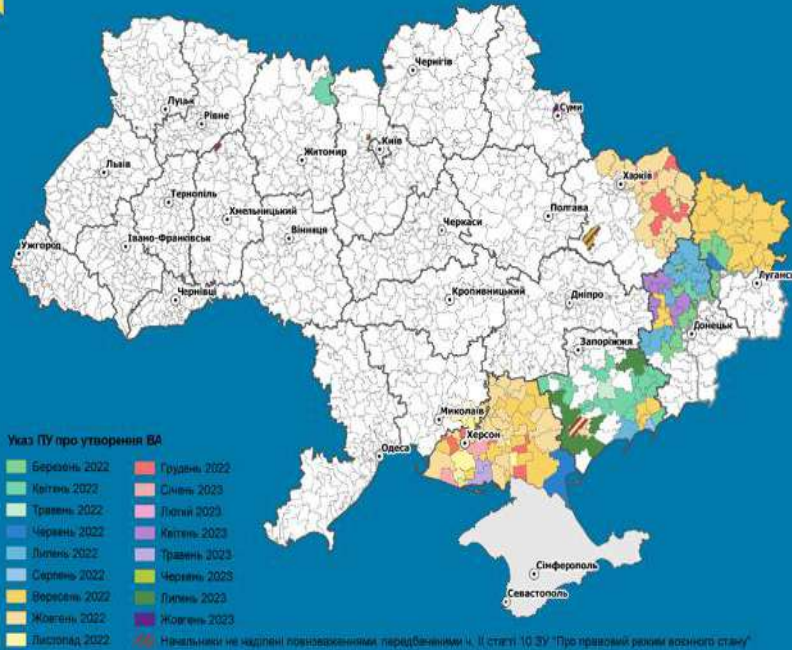
Міністерство розвитку громад та територій України

Програма «Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні»

*Впроваджується Центром експертизи доброго врядування
Генерального директорату з питань демократії II*

- Опрацювання рекомендацій і висновків Ради Європи щодо внесення змін до Конституції України та іншого відповідного законодавства
- Інституційна підтримка Мінрегіону: Офіс підтримки реформи
- Участь у тематичних консультаціях щодо правосуб'єктності територіальних громад за модерації Ради Європи і в координації з Комітетом ВРУ
- Впровадження інструментів Ради Європи: конкурс кращих практик і тренінги з розвитку лідерства
- Всеукраїнський конкурс журналістських робіт «Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації»
- Щорічні соціологічні дослідження
- За потреби: залучення Конгресу місцевих і регіональних влад, Венеційської комісії, Європейського комітету з демократії і врядування CDDG

ВІЙСЬКОВІ АДМІНІСТРАЦІЇ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ СТАНОМ НА 01.01.2024

Область	Кількість ВА, н.п.
Донецька область	36
Житомирська область	1
Запорізька область	37
Київська область	1
Луганська область	26
Миколаївська область	3
Сумська область	1
Харківська область	27
Херсонська область	49
Хмельницька область	1
Чернігівська область	1
Всього	183

183 (+2)

військова адміністрація
утворена в територіальних
громадах

5 (+1)

начальників ВА не наділені
повноваженнями, що передбачені
ч. II ст. 10 ЗУ «Про правовий режим
воєнного стану»

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СТАРОСТ СТАНОМ НА 01.01.2024

Область	Кількість старост затверджених радою	Загальна кількість утворених СО
Вінницька	509	527
Волинська	282	293
Дніпропетровська	235	259
Донецька	136	156
Житомирська	444	455
Закарпатська	253	262
Запорізька	202	216
Івано-Франківська	387	417
Київська	451	454
Кіровоградська	269	252
Луганська	120	133
Львівська	499	459
Миколаївська	208	237
Одеська	344	355
Полтавська	315	324
Рівненська	214	223
Сумська	281	294
Тернопільська	436	450
Харківська	342	349
Херсонська	150	225
Хмельницька	457	470
Черкаська	363	360
Чернівецька	176	200
Чернігівська	404	374
Всього	7477	7744

7477 (+5)*

кількість старост
затверджених радою

7744 (+43)*

старостинських округів
(територій юрисдикції старост)

з яких:

10 %

з чисельністю
населення від 500
до 500 осіб

61 %

з чисельністю
населення від 500
до 1500 осіб

22 %

з чисельністю
населення від
1500 до 3000 осіб

7 %

з чисельністю
населення понад
3000 осіб

Що таке децентралізація

Децентралізація – це передача грошей і повноважень на місця

Що принесе реформа з децентралізації пересічним громадянам?

• Створить повноцінну систему місцевого самоврядування, де громади будуть спроможні виконувати покладені на них повноваження та відповідати за їх виконання.

• «Зміцнить» громади, щоб їх об'єднані ресурси (фінансові, майнові, інтелектуальні) можна було використовувати для підвищення якості послуг та розвитку місцевої інфраструктури.

• Забезпечить розвиток малого та середнього бізнесу, підвищить інвестиційну привабливість громад.

Сьогодні: поліклініки, пенсійний фонд, центри соціального захисту, правоохоронні та інші служби знаходяться в райцентрах.

Після реформи: всі ці послуги надаватимуться в кожному центрі громади.

Децентралізація – це нові можливості для кожного!
Об'єднання в громади – це новий рівень життя!

Реформа з децентралізації дасть змогу покращити життя людей

Податки. Частина надходжень від ПДФО та від акцизу, усі надходження від податків на нерухомість та на землю, а також орендні платежі за землею та майно залишатимуться у бюджеті громади, а рада громади зможе встановлювати ставки місцевих податків та зборів.

Інвестиції. Громада зможе сама залучати інвестиції, реалізовувати вигідні проекти і залишати зароблені кошти на власний розвиток.

Медицина. Відкриються можливості для придбання сучасного медичного обладнання та ліків. Допомога та лікування будуть надаватися вчасно та якісно в закладах охорони здоров'я громади.

Освіта. Спроможні громади зможуть самі розпоряджатися коштами на освіту. Коли громаді вдасться вдосконалити освітню мережу, зекономлені кошти залишаться в громаді і зможуть бути використані на подальший розвиток шкіл і дитячих садочків.

Дороги. Вони будуть якісні і безпечні, з'явиться транспортна інфраструктура, новий громадський транспорт та зручне сполучення між населеними пунктами.

Офіс реформи у Запорізькій області
<https://www.facebook.com/groups/142230844744965/>
e-mail: officereformu@gmail.com

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СВІТІ | УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Кейс перший.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ВЛАДИ

ПОЛЬЩА – РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ДВА ТУРИ

УРОК ДЛЯ УКРАЇНИ:

Фінансова децентралізація покращує ситуацію на місцях з освітою, культурою, місцевим транспортом та медициною.

ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ:
парламентська республіка

ЦЕНТРАЛЬНІ ПОДАТКИ:

зовнішня політика, оборона, частково інфраструктура, частково освіта, енергетика, внутрішні справи.

РЕГІОНАЛЬНІ ПОДАТКИ:

частково медицина, частково інфраструктура, частково освіта, частково наука.

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ:

освіта, культура, транспорт, інфраструктура, медицина, частково дороги, ЖКГ, фінанси.

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ:

16 воєводств поділено на 308 повітів, які поділено на 2489 громад - гмін (1 587 сільських, 584 сільсько-міських та 307 міських при загальній кількості міст 891).

16 воєводств 308 повітів 2489 гмін

1587 сільських 584 сільсько-міських 307 міських

ОСОБЛИВІСТЬ:

Гміна – місто, село або група сіл і міст. Є самоврядною громадою. Керівництво здійснює рада гміни (обирається на загальних виборах) і правління (обирається радою гміни). У сільських гмінах голова зветься вїйт, в невеликих містечках – бурмістр, а у великих – президент.

ІСТОРІЯ:

реформа почалася у 1989 році, тоді на всю країну було лише три тематичних експерта. Одна третина бюджету формується знизу. 85% грошей лишається на місцях. Перший етап – реформа повітів, другий – гмін.

<https://www.youtube.com/watch?v=5XD0BO7QRXw>

МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

станом на 01.01.2024

384 (+28)

територіальні
громади

уклали

1573 (+96)

договір міжнародного
партнерства

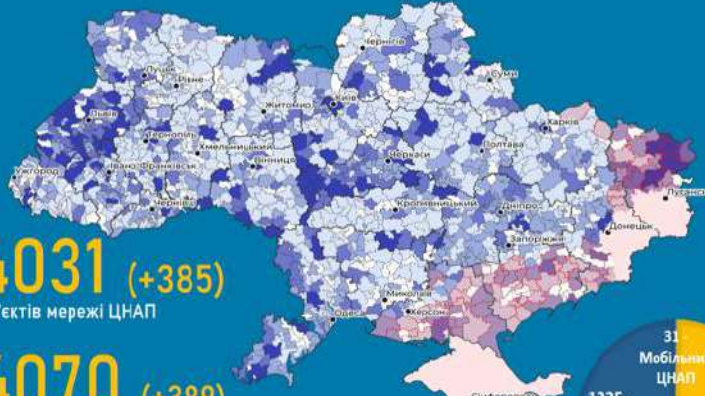
62 (+1)

країни світу

Область	К-сть міжнародних партнерів	К-сть країн
Вінницька	70	18
Волинська	105	15
Дніпропетровська	30	16
Донецька	30	12
Житомирська	68	20
Закарпатська	262	17
Запорізька	21	15
Івано-Франківська	96	21
Київ	39	28
Київська	91	25
Кіровоградська	7	5
Луганська	5	3
Львівська	239	27
Миколаївська	25	11
Одеська	109	34
Полтавська	33	12
Рівненська	40	12
Сумська	26	8
Тернопільська	73	10
Харківська	20	17
Херсонська	4	4
Хмельницька	48	18
Черкаська	33	10
Чернівецька	59	15
Чернігівська	37	12
Всього	1573	62

МЕРЕЖА ЦНАП В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

станом на 01.10.2024

4031 (+385)

об'єктів мережі ЦНАП

4070 (+389)

працюючих ЦНАП,
терпідрозділів ЦНАП,
віддалених робочих місць
адміністраторів ЦНАП,
мобільних ЦНАП

346 (-4)

об'єкти мережі ЦНАП,
які тимчасово закриті

Область	Пряцюючі об'єкти мережі ЦНАП	Тимчасово закриті об'єкти мережі ЦНАП	Всього об'єктів мережі ЦНАП
Вінницька	216	1	219
Волинська	167	3	170
Дніпропетровська	219	7	226
Донецька	56	45	101
Житомирська	160		160
Закарпатська	140		140
Запорізька	31	88	119
Івано-Франківська	285	2	287
Київ	16	2	18
Київська	222		222
Кіровоградська	139		139
Луганська	27	106	133
Львівська	491	1	492
Миколаївська	95	1	96
Одеська	315		315
Полтавська	168	2	170
Рівненська	92		92
Сумська	133		133
Тернопільська	190	1	191
Харківська	109	4	113
Херсонська	39	79	118
Хмельницька	104		104
Черкаська	388	3	391
Чернівецька	153	1	154
Чернігівська	113		113
Всього	4070	346	4416

Території з 0-ю об'єктами мережі ЦНАП

- 0
- 1-10
- 11-20
- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- 71-80
- 81-90
- 91-100
- 101-110
- 111-120
- 121-130
- 131-140
- 141-150
- 151-160
- 161-170
- 171-180
- 181-190
- 191-200
- 201-210
- 211-220
- 221-230
- 231-240
- 241-250
- 251-260
- 261-270
- 271-280
- 281-290
- 291-300
- 301-310
- 311-320
- 321-330
- 331-340
- 341-350
- 351-360
- 361-370
- 371-380
- 381-390
- 391-400
- 401-410
- 411-420
- 421-430
- 431-440
- 441-450
- 451-460
- 461-470
- 471-480
- 481-490
- 491-500
- 501-510
- 511-520
- 521-530
- 531-540
- 541-550
- 551-560
- 561-570
- 571-580
- 581-590
- 591-600
- 601-610
- 611-620
- 621-630
- 631-640
- 641-650
- 651-660
- 661-670
- 671-680
- 681-690
- 691-700
- 701-710
- 711-720
- 721-730
- 731-740
- 741-750
- 751-760
- 761-770
- 771-780
- 781-790
- 791-800
- 801-810
- 811-820
- 821-830
- 831-840
- 841-850
- 851-860
- 861-870
- 871-880
- 881-890
- 891-900
- 901-910
- 911-920
- 921-930
- 931-940
- 941-950
- 951-960
- 961-970
- 971-980
- 981-990
- 991-1000

Тема: Шляхи та методи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

План лекції

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?
2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування.

Рекомендована література

Основна: 1-14.

Додаткова: 1-14.

Інтернет ресурси: 1-19.

Матеріали до лекції:

Шляхи та методи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

Питання до обговорення:

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?
2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування.

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ – це законодавчо забезпечене право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення.

Основне призначення місцевого самоврядування – створення та підтримка сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної громади.

Конституція і законодавство України визначає, що самоврядування в нашій країні здійснюється на принципах народовладдя, законності, гласності, колегіальності, поєднання державних і місцевих інтересів, виборності тощо.

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

Місцеве самоврядування в Україні здійснюється як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Органами місцевого самоврядування є сільські, селищні, міські, районні, обласні ради та їх виконавчі комітети (за наявності останніх). Для кожного з цих видів Рад законодавчо виділяється єдина сфера компетенції, втручання до якої органам державної влади заборонено. Лише у разі невідповідності рішень органів місцевого самоврядування Конституції чи законам України, ці рішення припиняються у встановленому законом порядку з одночасним зверненням до суду.

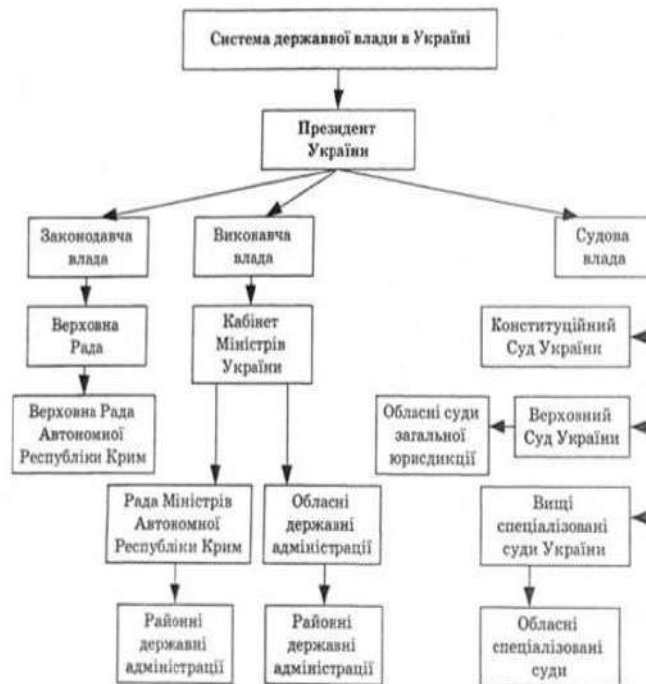

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

Відповідно до ст. 5 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», система місцевого самоврядування уключає: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; старосту; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення. У містах з районним поділом за рішенням територіальної громади міста або міської ради відповідно до цього Закону можуть утворюватися районні в місті ради. Районні в містах ради утворюють свої виконавчі органи та обирають голову ради, який одночасно є і головою її виконавчого комітету.

Система державної влади в Україні

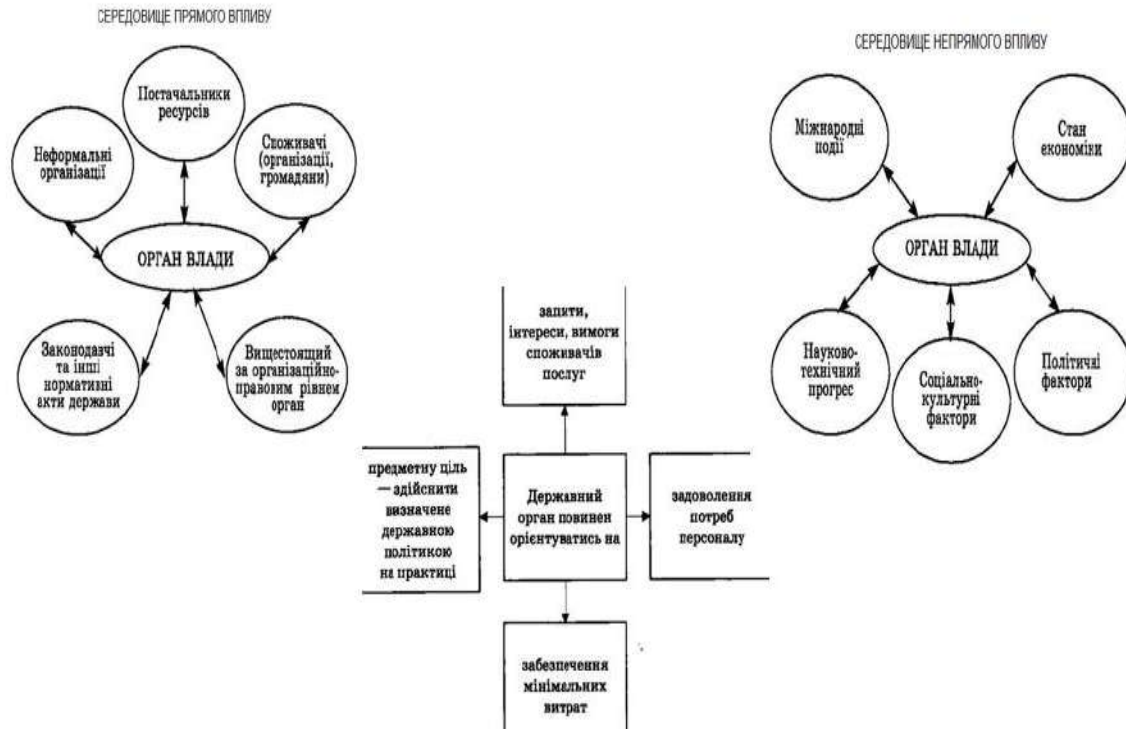
1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

Механізм управління в системі місцевого самоврядування являє собою сукупність і логічний взаємозв'язок управлінських і самоврядних засобів, способів та важелів, за допомогою яких територіальна громада безпосередньо або через уповноважені нею органи досягає власних потреб і інтересів, виконання повноважень й реалізації цілей власного існування та розвитку в межах власної території.

Державне управління стає ефективним тоді, коли йому на допомогу приходять усі структури громадянського суспільства. Невід'ємною складовою громадянського суспільства є реальне місцеve самоврядування. Україна має власні історичні традиції формування самоврядних структур, які, нажаль, виявились перервними через відсутність тривалий час власної держави. Відновлення і зміцнення місцевого самоврядування за роки незалежності стало одним з найвагоміших результатів українського державотворення.

Конституція України не лише закріпила демократичні надбання, а й відкрила нові перспективи, дала могутній поштовх зміцненню взаємодії між інститутами влади і суспільства, державою і самоврядуванням.

Стратегічний менеджменту в державних органах влади

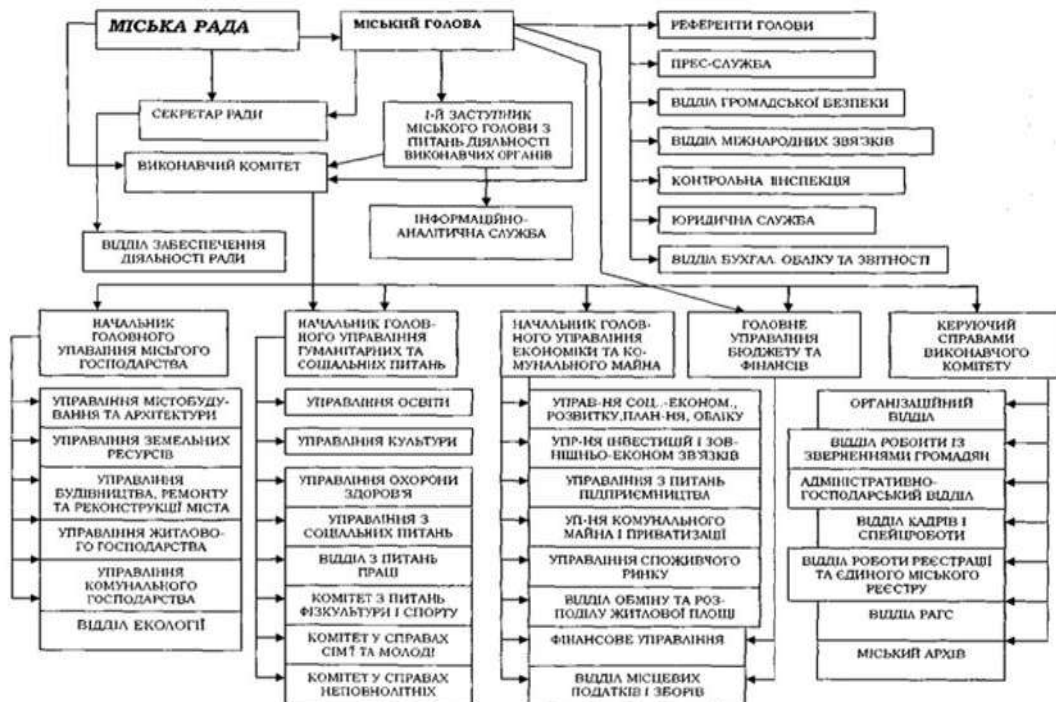
Органи державної виконавчої влади в Україні

Вищий орган у системі виконавчої влади-Кабінет Міністрів України

Центральні органи- міністерства, державні комітети, центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом

Місцеві органи виконавчої влади- місцеві державні адміністрації

Структура виконавчих органів міської ради

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

Важливо сьогодні розумно підійти до світового, зокрема, європейського досвіду, проаналізувати різні моделі діяльності самоврядних структур, детермінувати позитивні й негативні риси кожної з них. Досвід зарубіжних країн та наукові дослідження дозволяють виокремити такі передумови успішної імплементації децентралізаційних явищ та ефективного управління в системі децентралізованої влади:

- утвердження принципу верховенства права;
- визнання та гарантії місцевого самоврядування;
- рівний правовий захист усіх форм власності;
- демократичне й ефективне виборче законодавство;
- незалежність, ефективність, доступність і прозорість судової системи, функціонування інститутів адміністративного судочинства;
- досконалий бюджетний процес та висока фінансова дисципліна;
- наявність адекватних соціальних стандартів;
- розвинутий громадський сектор або стійка тенденція до його розвитку;
- інші передумови.

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

*Система адміністративного устрою
Республіки Польща*

У Польській Республіці адміністративна та адміністративно-територіальна реформи здійснювались з 1989 року у кілька етапів:

I. Відродження самоврядування на рівні
гмін (1989);

II. Прийняття закону «Про територіальне самоврядування» від 08.03.1990;

III. Реалізація програми розширення повноважень великих міст (1994–1996 рр.);

IV. Реформа адміністративно-територіального устрою (1998–1999 рр.).

Проведена реформа забезпечила децентралізацію та гарантувала право територіальних громад на самостійне вирішення місцевих справ.

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

Самоврядування є другим рівнем адміністративно-територіального поділу Литви після відновлення незалежності в 1990 році.

Основними принципами, на яких ґрунтується місцеве самоврядування в Литві, є:

- ✓ звітність перед виборцями;
- ✓ участь жителів у веденні громадських справ самоврядування;
- ✓ узгодження інтересів самоврядувань та держави при веденні громадських справ самоврядування;
- ✓ свобода діяльності і самостійність органів самоврядування в прийнятті ними рішень при здійсненні законів, інших правових актів і зобов'язань перед громадою;
- ✓ прозорість діяльності;
- ✓ узгодження общинних інтересів і інтересів окремих жителів самоврядування;
- ✓ гласність і реагування на думку жителів;
- ✓ правомірність діяльності самоврядування та прийнятих органами самоврядування рішень;
- ✓ забезпечення і повага прав і свобод людини.

Адміністративний поділ Литви
на муніципалітети

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

Місцеве самоврядування:
Французька республіка

Франція - країна з традицією сильної центральної влади, яка поєднується з деконцентрацією та децентралізацією (перенесенням частини державного управління на периферійні державні органи і розширенням прав місцевих органів влади). Радикальні реформи місцевого управління були здійснені в 80 - х роках минулого століття.

Франція має досить складну адміністративно- територіальну структуру: комуна, кантон, округ, департамент і регіон. Кантон і округ - по суті справи не володіють органами загальної адміністрації і виступають як територіальні межі діяльності деяких спеціальних адміністративних органів.

У Франції існує цілий ряд інших спеціальних округів - це військові, судові, шкільні та інші округу, межі яких не завжди збігаються з межами адміністративно-територіальних одиниць.

У сучасній Франції тільки комуни, департаменти та регіони розташовують органами самоврядування і служать територіальною основою діяльності самоврядних територіальних колективів.

1. Вдосконалення структури органів місцевого самоврядування: міф чи реальність?

Кількість суб'єктів місцевого самоврядування базового рівня в окремих країнах Європи

Держава	Базовий рівень місцевого самоврядування		Особливості організації базового рівня місцевого самоврядування
	назва	кількість у державі	
Австрія	Громади (Gemeinden)	2359	Особливий статус окремих громад: 14 міст та Відень, встановлений окремими жартіями.
Бельгія	Муніципалітети	589	Види муніципалітетів: - 262 Валлонських муніципалітетів (включно з дев'ятьма німецькомовними муніципалітетами); - 19 Брюссельських муніципалітетів; - 308 Фламандських муніципалітетів.
Болгарія	Муніципалітети	260	Передбачений мікрорівень місцевого самоврядування (кметства та округи). Їх загальна кількість - 3850. Кметства й округи є частиною муніципалітету та створюються його радою.
Велика Британія	Округи та інші територіальні утворення: Англія (England):		
	• унітарні утворення (shire unitary authorities)	47	
	• метропольні округи (metropolitan districts)	36	
	• округи (districts)	238	
	• райони Лондона (London boroughs)	33	
Шотландія (Scotland):	• унітарні утворення (unitary authority (units))	32	
	• унітарні утворення (unitary authority (units))	22	
Уельс (Wales):	• унітарні утворення (unitary authority (units))	26	
	• округи (districts)		
Північна Ірландія (Northern Ireland):	• округи (districts)		
	• округи (districts)		
Греція	• Муніципалітети (dimoi)	900	
	• Комуни (kinotites)	133	
Данія	Муніципалітети	98	
Естонія	Муніципалітети (omavalitsus)	227	
Іспанія	Муніципалітети	8111	
Італія	Комуни	8103	
Кіпр	• Муніципалітети	33	
	• Комуни	85	

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМ

- ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ І ДЕКОНЦЕНТРАЦІЯ ВЛАДИ І РЕСУРСІВ
- ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ВСІЄЇ СИСТЕМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ
- ЗМІЦНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ І СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
- ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА ДОСТУПНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ
- ЗМІЦНЕННЯ ІНСТИТУТІВ ПРЯМОГО НАРОДОВЛАДДЯ

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

ЗАВДАННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Передати більшість повноважень від органів виконавчої влади на рівень територіальних громад і закріпити за ними достатні фінансові ресурси

Чітко розмежувати повноваження між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування а також між різними рівнями органів місцевого самоврядування

Посилити відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування за свої рішення перед виборцями і державою

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

СПАДОК, ВІД ЯКОГО НЕОБХІДНО ПОЗБУТИСЯ

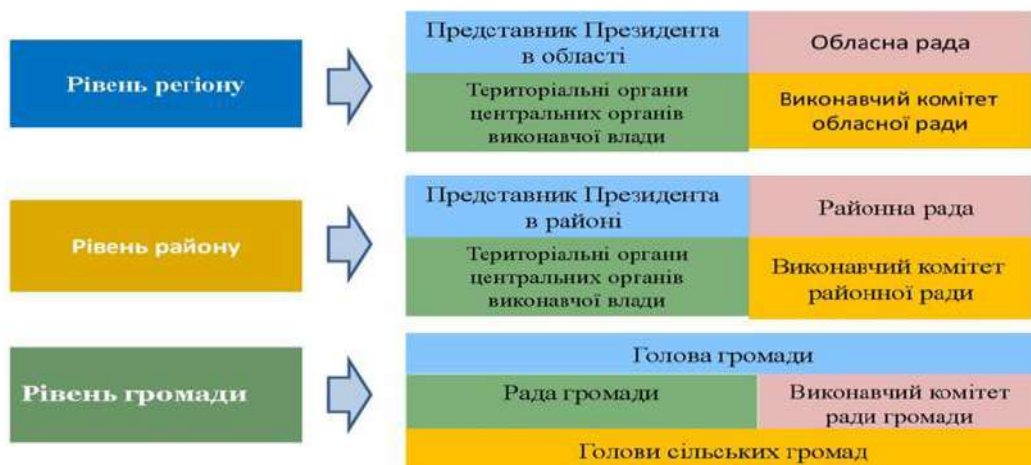

- ▶ Висока концентрація державної влади з ознаками її узурпації
- ▶ Централізація бюджетних фінансів, їх перерозподіл «вниз» в ручному режимі
- ▶ Велика залежність територій від дій центральної влади. Поділ територій на «своїх» і «чужих»
- ▶ Розбалансована система місцевого самоврядування на всіх її рівнях. Слабкі організаційно та фінансово територіальні громади
- ▶ Безмежна корупція

4

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

МОДЕЛЬ НОВОЇ СИСТЕМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

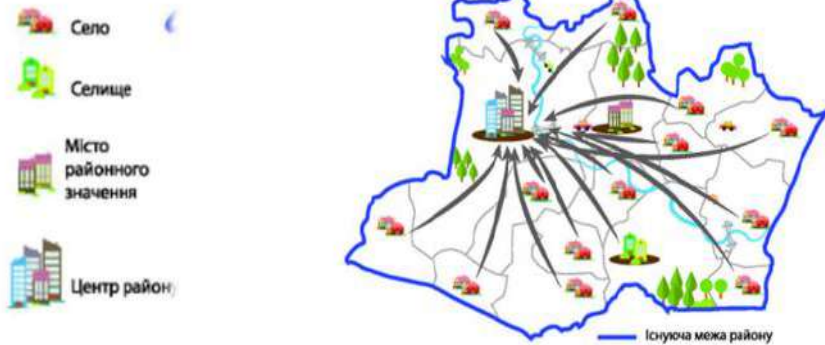

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ТЕРИТОРІЯ РАЙОНУ: ДО ТА ПІСЛЯ РЕФОРМИ

Існуючий стан: надання адміністративних (міграційна служба, реєстрація бізнесу, речових прав) та соціальних (поліклініка, пенсійний фонд, відділ субсидій, центр соціального захисту) послуг, розміщення правоохоронних та інших служб, пожежних частин здійснюється в районному центрі

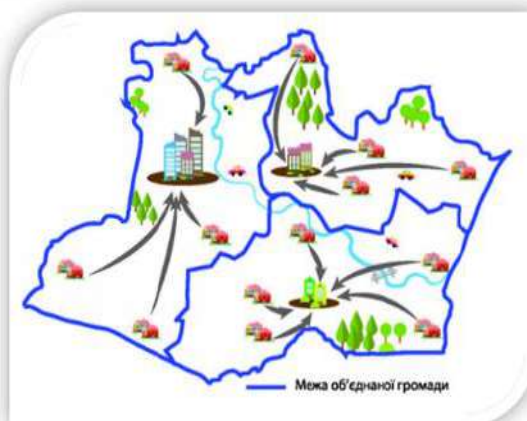
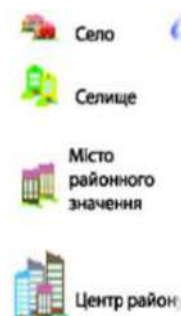

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ТЕРИТОРІЯ РАЙОНУ: ДО ТА ПІСЛЯ РЕФОРМИ

Пропонований стан: такі послуги надаватимуться в **кожному** центрі громади

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
ДЕСПРО

Відкритий Мікрофон

10 років
реформі місцевого
самоврядування

Ретроспектива / флешфорвард

2. Шляхи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

Круглий стіл

28.03.2024

12:00

Участь органів місцевого самоврядування у міжнародному територіальному співробітництві в рамках процесу вступу до Європейського Союзу

Формат заходу:

offline
(Волинська обл.)

online
(ZOOM)

Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема. **Децентралізації влади як основа реформування місцевого самоврядування**

План

1. Децентралізація владних повноважень: сутність та поняття.
2. Види та форми децентралізації.
3. Законодавчі та нормативно-правові засади здійснення державної політики у сфері місцевого самоврядування.

Теми повідомлень / презентацій

1. Ключові поняття та категорії децентралізації.
2. Місцеве самоврядування як форма децентралізації влади та гарантія демократичного політичного режиму.
3. Правова природа місцевого самоврядування та його місце у системі публічної влади демократичних держав.
4. Сутність та призначення місцевого самоврядування: європейський та вітчизняний досвід.

Питання для обговорення та дискусій

1. Децентралізація публічної влади: основні завдання.
2. Реформування місцевого самоврядування в Україні: досягнення й недоліки.
3. Функції та повноваження місцевого самоврядування в Україні.

Література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА,

2016. – 744 с.

7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.

8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.

9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.

10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.

11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

13. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

14. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

13. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

14. Що треба знати службовцям місцевого самоврядування про суди: Практичний посібник для керівників органів місцевого самоврядування та юридичних служб / [Куйбіда Р., Руда Т., Лиско Г., Школик А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 112 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

3. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki->

[vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/](https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichnyi)

5. Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL:

<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichnyi>

6. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-p>

8. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

10. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

11. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

12. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

13. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

15. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

16. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) від 27 листопада 2014 року» від 6 липня 2016 р. № 473-Р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/473-2016-p>.

17. Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>

18. Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

Тема. Світовий досвід децентралізації

План

1. Розвиток територіальної згуртованості. Децентралізація та багаторівневе управління: світовий досвід.
2. Світові моделі децентралізованого управління: переваги та недоліки децентралізації владних повноважень.
3. Децентралізація та реінтеграція: баланс між місцевим та регіональним самоврядуванням.

Теми повідомлень / презентацій:

1. Децентралізація влади в країнах Балтії (Литва, Латвія, Естонія).
2. Реформування місцевого самоврядування в Польщі.
3. Світові надбання децентралізації й можливості їх використання в Україні.

Питання для обговорення та дискусій

1. Закордонний досвід реформування місцевого самоврядування та розвитку територіальних громад.
2. Польська та українська моделі децентралізації: спільне та відмінне.

Література:

Основна:

1. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
2. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
3. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
4. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
5. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
6. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
7. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
8. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.
9. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд.

2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

3. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

4. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

5. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

6. Herbst, M., Herczyński, J., Federowicz, M., Smak, M., Walczak, D., Wojciuk, A. (2015). Bilans zmian instytucjonalnych. Polska oświata w okresie transformacji. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/Decentralizacja_oswiaty_w_Polsce_Doswiad%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Decentralizacja_oswiaty_w_Polsce_Doswiad%20(2).pdf)

7. Kartashov E. G. European lessons of decentralization. Public management. 2018. № 1 (11) January. P. 175-184.

8. Щенсн П. Досвід Польщі у проведенні адміністративної реформи та регіональної політики. Україна на шляху до Європейського Союзу. Варшава: Управління Комітету європейської інтеграції, 2006. 159 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

2. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

4. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

5. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

6. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

7. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

8. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) від 27 листопада 2014 року» від 6 липня 2016 р. № 473-Р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/473-2016-p>.

Практичне заняття № 3

Тема. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні

План

1. Модернізація адміністративно-територіального устрою України.
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.
3. Розвиток місцевого самоврядування в Україні: основні досягнення та перспективи.

Теми повідомлень / презентацій

1. Мета, напрями та механізми формування ефективного місцевого самоврядування в Україні.
2. Розподіл повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування.
3. Характеристика основних повноважень органів місцевого самоврядування базового, районного та обласного рівнів.

Питання для обговорення та дискусій

1. Окресліть основні переваги децентралізації владних повноважень. Відповідь обґрунтуйте.
2. Зазначте наявні недоліки та проблеми реформування місцевого самоврядування. Визначте можливості їх усунення чи розв'язання.

Література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.

4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризницький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.
13. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.
14. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.
3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект

«Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

13. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

3. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення

приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznachenno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

5. Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

6. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-p>

8. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

10. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

11. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

12. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

13. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

15. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

16. Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>

17. Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

План

1. Реформування системи публічного управління в умовах децентралізації влади.
2. Правова та організаційна складові реформи децентралізації влади в Україні.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування – ключовий орієнтир на шляху децентралізації та реформування місцевого самоврядування.
4. Динаміка конституційно-правового забезпечення реформи децентралізації в Україні.

Теми повідомлень / презентацій

1. Державна підтримка добровільно об'єднаних територіальних громад та добровільно приєднаних до об'єднаних територіальних громад.
2. Повноваження органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад.
3. Профіль об'єднаних територіальних громад, його структура та спосіб наповнення.
4. SWOT-аналіз території об'єднаних територіальних громад: від теорії до практичного використання.

Питання для обговорення та дискусій

1. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад та приєднання до об'єднаних територіальних громад.
2. Інститут старости як адміністратора і представника інтересів територіальної спільноти у виконавчих органах об'єднаних територіальних громад.

Література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні:

Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.

8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.

9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.

10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.

11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

13. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

14. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та

ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст]: наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

13. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

14. Що треба знати службовцям місцевого самоврядування про суди: Практичний посібник для керівників органів місцевого самоврядування та юридичних служб / [Куйбіда Р., Руда Т., Лиско Г., Школик А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 112 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація

URL:

https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

3. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri->

[ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/](#)

5. Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL:

<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

6. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

8. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

10. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

11. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

12. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

13. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

15. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

16. Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>

17. Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

Практичне заняття № 5

Тема. Економічні й фінансові аспекти децентралізації в Україні

План

1. Економічні аспекти формування територіальних громад в Україні.
2. Фінансові аспекти децентралізації в Україні.
3. Міжбюджетні відносини у контексті реалізації принципів «фінансової децентралізації» в Україні.

4. Перспективи фінансової децентралізації в Україні: нормативно-правовий аспект.

Теми повідомлень / презентацій

1. Поняття місцевих бюджетів та їх структура.
2. Цільові фонди місцевого самоврядування.
3. Класифікація доходів бюджетів місцевого самоврядування на прикладі Польщі.
4. Загальна характеристика видатків бюджетів місцевого самоврядування.

Питання для обговорення та дискусій

1. Зміст фіскальної децентралізації та критерії її оцінки.
2. Фінансове забезпечення місцевого самоврядування.
3. Право власності та інші майнові права місцевого самоврядування.
4. Загальна характеристика видатків бюджетів місцевого самоврядування.

Література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
4. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
5. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
6. Мельник Л.А. Фінансово-економічні аспекти формування спроможних територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 24. С. 123–128. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.24.123](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.24.123)
7. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
8. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
9. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
10. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в

адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

2. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

3. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

4. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

5. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

6. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст]: наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.]; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

7. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

8. Міське самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

9. Музика-Стефанчук О.А. Фінансово-правова основа місцевого самоврядування в зарубіжних країнах: навч. посіб. К., 2009. 224 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Павлюк А.П. Економічні аспекти формування спроможних територіальних громад в Україні. Стратегічні пріоритети. Серія «Економіка». 2016. № 1 (38). С. 137–143.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

13. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-

український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 8.04.2015. № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
5. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>
7. «Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>
8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>
9. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>
10. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>
11. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>
12. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
13. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
14. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>
15. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>
16. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

17. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

Практичне заняття № 6

Тема. **Міністерство розвитку громад та територій України: здобутки та результати діяльності**

План

1. Мінрегіон: основні завдання та напрямки діяльності.
2. Структура апарату Міністерства розвитку громад та територій України.
3. Колегіальні та дорадчі органи Мінрегіону.
4. Офіс підтримки реформ Мінрегіону: здобутки та результати діяльності.

Теми повідомлень / презентацій

1. Кадрова політика Міністерства розвитку громад та територій України.
2. Засади утворення та діяльності колегії Мінрегіону.
3. Науково-технічна рада Міністерства розвитку громад та територій України.
4. Комітет забезпечення доступності: основні завдання та функції.

Питання для обговорення та дискусій

1. Міністерство розвитку громад та територій України: плюси і мінуси функціонування.
2. Доцільність структури апарату Мінрегіону.
3. Місія та цінності Мінрегіону: їх досконалість, важливість та необхідність.

Література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.

5. Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.

6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

7. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.

8. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

9. Публічне управління в умовах інституційних змін: колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

10. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

11. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

2. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

3. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

4. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

5. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст]: наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

6. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

7. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

8. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

9. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

10. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

11. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
4. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>
5. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>
7. «Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>
8. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>
9. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>
10. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>
11. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України.

URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

12. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

13. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

14. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

Практичне заняття № 7

Тема. Секторальна децентралізація

План

4. Сутність та стан реалізації секторальної децентралізації.
5. Інституційно-правове забезпечення секторальної децентралізації.
6. Основні напрями секторальних реформ.
7. Секторальна децентралізація в Україні: проблемні моменти та шляхи їх вирішення.

Теми повідомлень / презентацій

1. Децентралізація у сфері освіти.
2. Децентралізація у сфері охорони здоров'я.
3. Децентралізація у сфері містобудування та архітектурно-будівельного контролю.
4. Децентралізація повноважень у сфері земельних відносин.
5. Децентралізація у сфері транспортної інфраструктури.

Питання для обговорення та дискусій

1. Реформування житлово-комунального господарства як один із найважливіших напрямів розвитку територіальних громад.
2. Створення Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) як складової секторальної децентралізації: забаганка чи необхідність.
3. Секторальна децентралізація у сфері соціального захисту населення: досягнення і недоліки.

Література:

Основна:

1. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
2. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. / [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України,

2015. – 766 с.

4. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

5. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.

6. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.

7. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

8. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

9. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

2. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

3. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

4. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

5. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

6. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

7. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

9. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

10. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

11. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

2. «Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

5. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

6. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

7. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

8. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

9. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

10. «Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

12. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

13. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznachenno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

14. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

16. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

17. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

18. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

19. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

20. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

21. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

22. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials-UA.pdf

23. "Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення". Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>

24. Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

25. Щодо розпоряджень по затвердженню госпітальних округів. URL: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/shchodo-rozporyadzhen-po-zatverdzhennyugospitalnyh-okrugiv>

Практичне заняття № 8

Тема. Децентралізація в умовах глобалізаційних процесів

План

1. Децентралізація публічної влади в умовах глобалізації.
2. Функціонування і розвиток інституту місцевого самоврядування в умовах глобалізації.

3. Вплив глобалізаційних процесів на процеси децентралізації в Україні.

Теми повідомлень / презентацій

1. Децентралізація в Україні в умовах глобалізаційних процесів: досягнення й недоліки.
2. Перебіг децентралізації в окремих регіонах України (на вибір) під впливом процесів глобалізації.
3. Інституційні кроки для успішного завершення реформи децентралізації в умовах глобалізації.

Питання для обговорення та дискусій

1. Чи впливають глобалізаційні процеси на децентралізацію влади в Україні та світі? Відповідь обґрунтуйте.
2. Перспективні напрями формування сучасних територіальних громад в умовах глобалізації.
3. Реалізація політики регіонального розвитку в умовах глобалізаційних процесів.

Література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.

9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.

10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.

11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні:

[навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

13. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

14. Що треба знати службовцям місцевого самоврядування про суди: Практичний посібник для керівників органів місцевого самоврядування та юридичних служб / [Куйбіда Р., Руда Т., Лиско Г., Школик А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 112 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

3. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznachenno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladinimechchini/>

5. Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

6. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-p>

8. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

10. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
11. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>
12. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>
13. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>
14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>
15. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials-UA.pdf
16. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) від 27 листопада 2014 року» від 6 липня 2016 р. № 473-Р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/473-2016-p>.
17. Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

Практичне заняття № 9

Тема. Шляхи та методи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

План

1. Шляхи вдосконалення діяльності представницьких органів місцевого самоврядування в Україні.
2. Методи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування в сучасних умовах.
3. Законодавче вдосконалення діяльності органів місцевого самоврядування.

Теми повідомлень / презентацій

1. Перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні.
2. Недоліки децентралізації влади в Україні і можливості їх усунення.
3. Вдосконалення законодавчої бази реформи децентралізації.

Питання для обговорення та дискусій

1. Вдосконалення ОМС в Україні: реалії та перспективи.
2. Усунення недоліків реформування місцевого самоврядування: міф чи реальність.

Література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст]: наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

1. Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

3. Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-

- комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznachenno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>
5. Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>
6. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
10. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
11. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>
12. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>
13. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>
14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>
15. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf
16. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) від 27 листопада 2014 року» від 6 липня 2016 р. № 473-Р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/473-2016-p>.
17. Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>
18. Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема самостійної роботи: Децентралізації влади як основа реформування місцевого самоврядування

Завдання для самостійної роботи:

1. Випишіть тлумачення понять «децентралізація публічної влади» й «реформування місцевого самоврядування» з різних джерел.
2. Запропонуйте власні визначення зазначених понять.

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

Виконання 1 завдання передбачає роботу з різними джерелами інформації (словниками, науковими публікаціями, Інтернет-ресурсами), які пропонують тлумачення зазначених понять.

Виконання 2 завдання передбачає самостійну роботу здобувачів й формулювання власних визначень понять.

Рекомендована література:

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.

10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.

11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородин, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

13. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

14. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг.

фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

Тема самостійної роботи: Світовий досвід децентралізації

Завдання для самостійної роботи:

1. Обґрунтуйте доцільність використання досвіду Польщі в процесах реформування влади в Україні.
2. Наведіть приклади позитивних досягнень зарубіжних країн в процесі реформування влади, які варто використати в Україні.

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

1. Виконання завдань передбачає власну точку зору здобувача вищої освіти та його власне обґрунтування думок.
2. Виконання 2 завдання передбачає наведення конкретних прикладів та обґрунтування доцільності їх впровадження в Україні.

Рекомендована література

Основна:

1. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
2. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
3. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
4. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
5. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.
6. Гудзь Л.В. Польська та українська моделі децентралізації: порівняльний аналіз. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», 2020. (29), 91-96. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2020-29-11>

7. Савка О.В. Регіональна політика Польщі – уроки для України. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: історія, політологія. 2015. Вип.12. с. 279.

8. Зозуля Є. Адміністративна реформа: польський досвід. Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень «Вісник центру». № 88. 4.12.2000 р. С. 8-9.

9. 4. Камінські М. Досвід проведення адміністративної реформи в Польщі і можливості його застосування в Україні. Економічний часопис. 2000. № 7–8. С. 17–18.

10. 5. Марчук Д. Адмінреформа в Україні через призму досвіду Польщі. «Главком» 24.01.2011 р.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

3. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

4. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

5. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Тема самостійної роботи: Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте результати першого етапу децентралізації в Україні 2014-2019 роки (<https://decentralization.gov.ua/about>). Обґрунтуйте найважливіші досягнення цього етапу.

2. На основі результатів другого етапу децентралізації в Україні 2020-2021 роки окресліть основні недоліки реформування (<https://decentralization.gov.ua/about>).

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи
Виконання завдань передбачає особисту думку здобувача, а також її обґрунтування.

Рекомендована література

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.
13. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

14. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст]: наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.]; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім.

Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

Тема самостійної роботи: Публічне адміністрування та правове забезпечення реформи децентралізації

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте профіль об'єднаної територіальної громади, в якій Ви проживаєте (його структура та спосіб наповнення).

Заповніть таблицю:

Назва громади	Покликання на профіль громади	Позитивні аспекти профілю	Недоліки профілю громади
		—	—
		—	—

2. Зробіть SWOT-аналіз Вашої об'єднаної територіальної громади. Результати подайте у вигляді матриці SWOT-аналізу:

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

1. Виконання 1 завдання передбачає максимально об'єктивний аналіз.
2. У процесі виконання 2 завдання орієнтуйтеся на найактуальніші параметри. Аналізуєте ОТГ в якій проживаєте.

Рекомендована література

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та

ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.

3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.

4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.

5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.

6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.

8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.

9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.

10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.

11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

13. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.

14. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] :

підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст]: наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL:

<http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL:

<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

Тема самостійної роботи: Економічні й фінансові аспекти децентралізації в Україні

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте основні засади організації місцевих фінансів в окремій країні Європи (на вибір) та в Україні. Результати відобразіть у таблиці.

Засади організації місцевих фінансів	Приклади реалізації	
	в(назва європейської країни (на вибір))	в Україні

2. Проаналізуйте власні доходи й основні видатки бюджету Вашої ОТГ. Результати подайте у таблиці:

Основні доходи	Основні видатки

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

1. Виконання 1 завдання передбачає вільний вибір європейської країни (із зазначенням її назви в таблиці)

2. Виконання 2 завдання передбачає аналіз доходів і видатків ОТГ в якій Ви проживаєте.

3. Результати виконання завдань відобразити в таблицях.

Рекомендована література

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.

2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.

3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.

4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризницький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.

5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.

6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.

8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.

9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.

10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.

11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.

2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Тема самостійної роботи: Міністерство розвитку громад та територій України: здобутки та результати діяльності

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте кращі практики діяльності Мінрегіону (<https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/bezbaryernist/krashhi-praktiki-uk/>). Визначте найбільш доречну на Вашу думку. Відповідь обґрунтуйте.
2. Яка із проаналізованих практик є доречною в умовах сучасних реалій і заслуговує на продовження.

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

Виконання завдання передбачає визначення найбільш доречної, на Вашу думку, практики діяльності Мінрегіону.

Рекомендована література

Основна:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.
2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К.: Інститут законодавства ВРУ, 2015. – 766 с.
4. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.
5. Куйбіда В. С. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т«Україна», 2011. – 158 с.
6. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

Додаткова:

1. Батанов О. В. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про

юридичну природу : монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

2. Вакуленко В. М. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

3. Ворона П. В. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

4. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.

5. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

6. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.

7. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місьцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. – К.: 2017. – 110 с.

8. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

9. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.

Інтернет ресурси:

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Тема самостійної роботи: Секторальна децентралізація

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте секторальну децентралізацію в Україні. Визначте найбільш невдалий сектор реформування.
2. Охарактеризуйте один із найкращих, на Ваш розсуд, напрямів секторальної реформи. Відповідь обґрунтуйте.

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

Виконання обох завдань передбачає аналіз секторальної децентралізації в Україні з обґрунтуванням позитивного та негативного досвіду та наслідків його здійснення.

Рекомендована література

Основна:

1. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
2. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. / [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
5. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
6. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
7. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
8. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.
9. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.
2. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.
3. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
4. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.
5. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.
6. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.
7. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.
8. Міське самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.
9. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.
10. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.
11. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

«Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

«Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) від 27 листопада 2014 року» від 6 липня 2016 р. № 473-Р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/473-2016-p>.

"Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення". Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>

Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

Щодо розпоряджень по затвердженню госпітальних округів. URL: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/shchodo-rozporyadzen-po-zatverdzhennyugospitalnyh-okrugiv>

Тема самостійної роботи: Децентралізація в умовах глобалізаційних процесів

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте вплив глобалізаційних процесів на реформування місцевого самоврядування в Україні та світі. Визначте його позитивні аспекти.
2. Окресліть основні недоліки впливу глобалізації на процеси децентралізації влади. Відповідь обґрунтуйте.

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

1. Виконання 1 завдання передбачає визначення й обґрунтування здобувачем вищої освіти позитивних аспектів впливу глобалізації на децентралізаційні процеси.
2. Виконання 2 завдання передбачає визначення й обґрунтування здобувачем вищої освіти недоліків (негативних аспектів) впливу глобалізації на реформування місцевого самоврядування.

Рекомендована література

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані із оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад) | Анастасія Сербіна, Віра Козіна, Максим Бризіцький. Розроблено за сприяння Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні». Київ. 2019. 40 с.
5. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. – К. 2016. – 36 с.
6. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
7. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
9. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
10. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
11. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип. 4. – 64 с.
12. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. – Київ, 2018. – 475 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.
3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект

«Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2010. – 401 с.

6. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

7. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

8. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

9. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

10. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

11. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

12. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

13. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

14. Що треба знати службовцям місцевого самоврядування про суди: Практичний посібник для керівників органів місцевого самоврядування та юридичних служб / [Куйбіда Р., Руда Т., Лиско Г., Школик А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 112 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-п>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#>

Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#>

Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Тема самостійної роботи: Шляхи та методи вдосконалення структури органів місцевого самоврядування

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте законодавчу базу реформи децентралізації.
2. Окресліть першочергові кроки її вдосконалення. Відповідь обґрунтуйте.

Методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи

1. Виконання 1 завдання передбачає аналіз наявної актуальної законодавчої бази реформування місцевого самоврядування.
2. Виконання 2 завдання вимагає особистих міркувань і обґрунтування їх доцільності.

Рекомендована література

Основна:

1. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / Переднє слово Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 413 с.
2. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. – 192 с.
3. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. Мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
4. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
5. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.
6. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. – К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. – 80 с.
7. Посібник з децентралізації у схемах / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової. – Київ, 2016. – 72 с.
8. Посібник з децентралізації у схемах. Друге видання / Під редакцією Н.Ю. Кузьмичової – Запоріжжя, серпень 2017. – 96 с.
9. Реформа децентралізації в Україні: здобутки та перспективи : матеріали міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2021 р.) / за заг. ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої, В.С. Колтун. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. 259 с.
10. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів (посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році) Рада Європи. 2021. 45 с.

Додаткова:

1. Акти європейського права з питань регіональної політики та місцевого самоврядування: [збірник] / Верховна Рада України, Ін-т законодавства; заг. ред. Голови Верховної Ради України, акад. НАН України В. М. Литвина; [упоряд.: В. О. Зайчук (кер. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – 788 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні [Текст] :

підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Ворона, А. М. Мучник. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – Полтава: Шевченко Р. В., 2010. – 100 с.

3. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / [О. Гарнець, О. Гончарук, Н. Дмитрук, А. Ткачук – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

5. Запобігання і протидія корупції в органах місцевого самоврядування. Практичний посібник / Банчук Олександр; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

6. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ [Текст] : наук. розробка / І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж. – К.: НАДУ, 2012. – 60 с.

7. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В. М. Вакуленко, О. С. Ігнатенко, Г. А. Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. – 576 с.

8. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / Ткачук А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.

9. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні: [навч. посіб.] / Куйбіда В. С.; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К.: Ун-т «Україна», 2011. – 158 с.

10. Правові акти місцевого самоврядування: нариси про юридичну природу: монографія / О. В. Батанов, В. М. Бесчастний, Ю. В. Делія; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк: [ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка], 2010. – 234 с.

11. Реформа територіальної організації влади. Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

12. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України. Практичний посібник / Чемерис А.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

Інтернет ресурси:

Децентралізація URL: https://decentralization.ua/mainmonitoring#main_info

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 р. № 320-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/320-19>

Закони війни: які важливі для місцевого самоврядування рішення приймав

Парламент під час війни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16094>

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/viznacheno-tri-ukrayinski-mista-yaki-vprovadyat-printsipistalogo-ta-integrovanogo-miskogo-rozvitku-na-prikladi-nimechchini/>

«Модернізація адміністративно-територіального устрою України: політичний вимір». Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/modernizaciya-administrativno-teritorialnogo-ustroyu-ukraini-politichniy>

Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/misiya-ta-tsinnosti/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 28 грудня 2016 р. № 1007 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-2016-p>

Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку. URL: https://regionet.org.ua/files/05.RLD_Resource_Berdanova_Materials_UA.pdf

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (ENPI/2013/024-517) від 27 листопада 2014 року» від 6 липня 2016 р. № 473-Р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/473-2016-p>.

Секторальна децентралізація в Україні: стан реалізації, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/sektoralna-decentralizaciya-v-ukraini-stan-realizacii-problemni>

Указ Президента України «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік» від 7 грудня 2016 р. № 545/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Мета, завдання та умови проведення реформування місцевого самоврядування в Україні.
2. Види, форми, принципи та ризики децентралізації влади.
3. Етапи проведення реформи децентралізації влади в Україні.
4. Сучасний стан реформування місцевого самоврядування: досягнення і недоліки.
5. Нормативно-правове забезпечення процесу децентралізації влади.
6. Децентралізація публічної влади: зарубіжний досвід.
7. Досвід децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування в Польщі.
8. Досвід децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування у країнах Балтії.
9. Структура та зміст децентралізаційних процесів в Україні.
10. Вітчизняна система місцевого самоврядування.
11. Адміністративно-територіальний устрій України: основні адміністративно-територіальні одиниці.
12. Класифікація суб'єктів системи місцевого самоврядування.
13. Принципи формування вітчизняного адміністративно-територіального устрою.
14. Система органів місцевого самоврядування в Україні.
15. Статус і повноваження сільських, селищних, міських голів.
16. Органи самоорганізації населення на місцях (будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації).
17. Виконавчі органи (виконавчий комітет, відділи й управління та інші виконавчі органи галузевої та функціональної компетенції) сільських, селищних, міських рад.
18. Правові засади місцевого самоврядування.
19. Процеси добровільного об'єднання територіальних громад.
20. Децентралізація як передача повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування.
21. Добровільне об'єднання територіальних громад.
22. SWOT-аналіз об'єднаних територіальних громад.
23. Управління інвестиційним розвитком ОТГ.
24. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах глобалізаційних процесів.
25. Ресурсне забезпечення регіонального та місцевого розвитку.
26. Секторальна децентралізація: досягнення та недоліки.
27. Порядок утворення, реорганізації та ліквідації громад.
28. Досягнення реформування місцевого самоврядування в Україні.
29. Недоліки децентралізації публічної влади в Україні.
30. Перспективи та можливості реформування місцевого самоврядування.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання завдань лише з незначною кількістю помилок
	82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
	74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
	64-73	D	непогане виконання завдань, але зі значною кількістю недоліків
	60-63	E	виконання задовольняє мінімальні критерії
<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
	1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ З КУРСУ «ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ»

Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
	Теоретичні знання	Практичні вміння
0-25 балів без права перескладання (для екзаменів та заліків)	Студент за допомогою викладача розпізнає визначення основних термінів на побутовому рівні, однослівно («так» чи «ні») відповідає на конкретні запитання.	Студент намагається демонструвати вміння, однак потребує постійної консультації та контролю з боку викладача.
26-49 балів	Студент за допомогою викладача однослівно відповідає на запитання, відтворює незначну частину питання в тому вигляді і в тій послідовності, у якій воно було розглянуте на лекції або консультації.	Студент вміє під контролем і за допомогою викладача визначити тему, якої стосується наведений приклад чи ситуація мовлення, відтворює частково вивчену тему.

Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
	Теоретичні знання	Практичні вміння
50-59 балів	Студент з помилками характеризує окремі фрагменти вивченого матеріалу, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Студент вміє при постійному контролі та допомозі викладача визначити тему та основні поняття опрацьованого матеріалу.
60-65 балів	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на продуктивному рівні: за допомогою викладача відтворює словами, близькими до тексту лекції, визначення основних термінів, принципів; частково відтворює текст підручника; у процесі відповіді допускає окремі видозміни навчальної інформації; ілюструє відповіді прикладами.	Студент вміє з допомогою викладача визначити тему та основні поняття, що пояснюють описану ситуацію мовлення та навести власні приклади. Вміє частково відтворити вивчений матеріал.
66-70 балів	Студент за допомогою викладача дає правильне визначення окремих понять з дисципліни; словесно описує явища та закономірності релігійної діяльності; відтворює всю тему або її основну частину.	Студент вміє правильно з використанням наукових понять та термінів, визначити тему й основні поняття, що її пояснюють, а також наводить власні приклади.
71-73 балів	Студент за допомогою викладача свідомо відтворює тему лекції, ілюструючи її власними прикладами; розкриває суть питань, допускаючи у відповідях незначні неточності; намагається застосувати окремі	Студент вміє правильно визначити тему, основні поняття та підібрати вдалі приклади, а також частково узагальнити результати.

Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
	Теоретичні знання	Практичні вміння
	прийоми логічного мислення.	
74-80 балів	Студент без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть основних питань.	Студент здатний дати пояснення вивченої теми з наведенням прикладів. Вміє зробити узагальнююче пояснення теми й висновки.
81-85 балів	Студент володіє навчальною інформацією, вміє зіставляти, узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; аргументовано відповідає на поставлені запитання і намагається відстоювати власну точку зору.	Студент здатний зробити пояснення вивченої теми. Вміє самостійно навести приклади та зробити узагальнення. При потребі звертаючись до викладача може визначити поняття та категорії по темі та сфери їх застосування.
86-89 балів	Студент вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, наводить аргументи на підтвердження думок, використовуючи матеріали власних спостережень та проведених досліджень; може відповідати на питання, що потребують знання декількох тем (за допомогою викладача).	Студент здатний дати пояснення власними прикладами, самостійно демонструвати практичні вміння та навички. При виконанні завдань може поєднувати знання декількох тем.
90-93 балів	Студент вільно володіє темою, має ґрунтовні знання; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі факти, явища; судження логічні й	Студент виявляє початкові творчі здібності: уміє працювати зі спеціальною літературою; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, які

Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
	Теоретичні знання	Практичні вміння
	достатньо обґрунтовані; узагальнює і систематизує матеріал у межах навчальної теми; самостійно визначає цілі власної навчальної діяльності.	поставив викладач, свою відповідь ілюструє прикладами з життя; проводить самоперевірку виконаної роботи.
94-97 балів	Студент вільно висловлює власні думки; самостійно оцінює різноманітні наукові дослідження, висловлюючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності.	Використовує набуті знання в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує власну життєву позицію, узгоджуючи її з загальнолюдськими цінностями.
98-100 балів	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибоко розуміє суть вивчених тем; подає ідеї згідно з вивченим матеріалом, робить обґрунтовані висновки; вміє аналізувати і систематизувати матеріали власних досліджень; визначає порядок особистої навчальної діяльності, самостійно оцінює її результати. Активно займається науково-дослідною роботою.	Студент самостійно розвиває власні здібності і нахили, вміє самостійно здобувати знання, формулювати проблему і визначати шляхи її розв'язання; вести дискусію з конкретного питання; проводити дослідження різної складності.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СХЕМАХ

Джерела інформації: <https://decentralization.ua/>; https://issuu.com/mlsgroup/docs/decentralization_handbook
https://decentralization.ua/uploads/library/file/905/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC_%D0%BD%D0%B0_01.01.2024.pdf

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПОТРЕБУЄ ПРИЙНЯТТЯ 5 ЗАКОНІВ

ЗАКОНОПРОЕКТИ ДЛЯ НЕВІДКЛАДНОГО РОЗГЛЯДУ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ

№ 2489 від 30.03.2017 Про службу в органах місцевого самоврядування (нова редакція)	№ 4773 від 22.04.2017 Закон про бюджетні витрати Радони місцевого самоврядування територіальних громад	№ 6466 від 18.08.2017 Щодо добровільного приєднання територіальних громад до міст обласного значення	№ 6636 від 23.08.2017 Про передачу утвореним, ліквідованим районів, встановленим і зміненим меж	№ 6403 від 21.04.2017 Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»
прийнятий закон	прийнятий закон	прийнятий закон	прийнятий закон	прийнятий закон
Збільшити престижність служби за умов збільшення ЗП	можливість надати кошти громадам, що приєдналися до спільних об'єднань громад	Спільним містам обласного значення до формування спільних громад	Усунення проблеми дублювання повноважень	створення містобудівної документації об'єднання громад
НЕ прийнятий закон	НЕ прийнятий закон	НЕ прийнятий закон	НЕ прийнятий закон	НЕ прийнятий закон
складності у залученні висококваліфікованих спеціалістів	проблеми з фінансуванням новостворених об'єднань громад у поточному році	міста обласного значення не приймуть участь у створенні громад	неефективне використання коштів для оплати дублювання функцій	неможливість залучити інвестиції для розвитку громад

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ

Методика формування спроможних територіальних громад

Етапи формування спроможних громад:

- Розроблення перспективного плану ОДА (РМ АРК)
- Схвалення перспективного плану ОР (ВР АРК)
- Затвердження перспективного плану КМУ
- Добровільне об'єднання територіальних громад
- Формування ОМС ОТГ

Загальний алгоритм:

- Голова ОДА утворює та очолює Робочу групу
- Визначення адмін. центрів
- Зони доступності центрів
- Проведення консультацій
- Перелік ТГ, що увійдуть до ОТГ
- Проведення консультацій
- Межі ОТГ
- Проведення консультацій
- Формується склад та зміст ПП
- Складаються паспорти ОТГ
- Обласна Рада схвалює ПП та подає його до КМУ
- Перспективний план затверджується КМУ
- Врегульовано Законом України "Про добровільне об'єднання громад"

Склад Робочої групи:

- голова обласної ради або його заступник;
- голови райдержадміністрацій;
- керівники структурних підрозділів ОДА;
- керівник головного управління юстиції області;
- не менше, як по два представники від ОМС;
- представники місцевих наукових установ;
- екографи та краєзнавці;
- представники громадських організацій;
- поважні люди;
- експерти різного профілю; інші особи.

Потенційні адміністративні центри:

- 1.1. Місто обласного значення;
- 1.2. Районні центри;
- 2.1. Міста;
- 2.2. Селища;
- 2.3. Села;
- Історичні центри, віддалені > 20 км від 1.1. та 1.2.

Відстань від поселень до Центру ОТГ не більше 20 кілометрів по дорожках з твердим покриттям (за винятком 25 км, якщо чисельність жителів, що далі 20 км, менше 10% від загальної).

Висновок:
 1) можливо збільшення відстані у випадках відсутності сполучення чи особливостей рельєфу.

Межі території ОТГ – межан громад (кілометрів):

- Обов'язкові умови:
- Нерозривність відсутності окремих територій;
- Всі території в межах однієї області.

Для врахування інтересів територіальних громад ОДА проводить консультації з представниками:

- ОМС;
- асоціації ОМС;
- суб'єкти господарювання;
- громадські об'єднання;
- всіх територіальних громад; Результати консультацій оформляються протоколами.

Проект перспективного плану розробляється в електронному та паперовому вигляді та включає:

- графічну частину: в масштабі 1:20000—1:10000, зображає межі, центри, всі населені пункти; паспорти спроможних територіальних громад.

Робоча група здійснює свою діяльність на принципах відкритості та прозорості. ОДА залучають представників ОМС, ОСР та громадськість для формування пропозицій.

Унаслідок участі громадян у процесі формування спроможних громад, громади стають більш інтегрованими в територіальну інфраструктуру.

Загальні принципи:

- соціальна інфраструктура;
- рівнозначність від поселень;
- доступність публічних послуг; (зокрема, у сфері та техніки безпеки < 30 м).

25 м – це максимальна відстань у випадку коли в зоні доступності з населеним пунктом, що може сам стати потенційним центром ОТГ, із своєю інфраструктурою, в т.ч. необхідний зклад 1-3 ступенів, а також прожиток 250 для цивільного і 100 для військового віку.

Сполучки з громад, територія яких охоплюється зоною доступності до публічних послуг, а також з представниками інших територіальних громад.

У випадку внесення змін до ПП проводиться Консультації.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України

www.csi.org.ua

ДОБРОВІЛЬНЕ ПРИЄДНАННЯ ДО ОТГ

Переваги приєднання

- ✓ **Голову ОТГ не переобирають при приєднанні**
- ✓ **Вибори депутатів проводяться лише в приєднаній громаді**
- ✓ **Схожа процедура до загального порядку добровільного об'єднання**
- ✓ **Голова приєднаної громади стає старостою**
- ✓ **Інтереси жителів приєднаної громади будуть представлені в раді ОТГ**
- ✓ **Відмова ОТГ громаді, що хоче приєднатися, загрожує втратою статусу спроможної**

Критерії визнання громади спроможною

Кабінет Міністрів України може визнати об'єднану територіальну громаду спроможною, за умови її утворення навколо населеного пункту, визначеного перспективним планом (ПП) формування територій громад Автономної Республіки Крим, області як адміністративного центру об'єднаної територіальної громади, а також якщо кількість населення об'єднаної територіальної громади становить не менше половини кількості населення територіальних громад, які мали увійти до такої об'єднаної територіальної громади відповідно до перспективного плану формування територій громад Автономної Республіки Крим, області.

КОМЕНТАР >>

Тобто, громада має об'єднатись навколо адміністративного центру за ПП та включати не менше половини кількості населення територіальних громад, які мали увійти до такої об'єднаної територіальної громади відповідно до ПП.

Деякі нюанси добровільного приєднання

Добровільно приєднатися до об'єднаної територіальної громади, визнаної спроможною, має право суміжна сільська, селищна територіальна громада, яка відповідно до перспективного плану формування територій громад Автономної Республіки Крим, області належить до цієї об'єднаної територіальної громади.

КОМЕНТАР >>

Тобто, громада повинна бути суміжною та належати до даної ОТГ за перспективним планом.

Якщо рада об'єднаної територіальної громади прийняла рішення про відмову у наданні згоди на добровільне приєднання до неї іншої територіальної громади за її ініціативою, Кабінет Міністрів України може скасувати рішення про визнання такої об'єднаної територіальної громади спроможною.

КОМЕНТАР >>

При відмові від приєднання іншої громади, яка входить до неї за перспективним планом, така ОТГ може втратити статус спроможної.

Місце для нотаток:

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ РАДИ ОТГ ПІСЛЯ ВИБОРІВ

ПЕРША СЕСІЯ

- ✓ Відповідно до статті 46 Закону України «Про місцеве самоврядування» перша сесія новообраної сільської, селищної, міської ради скликається відповідною територіальною виборчою комісією не пізніше як через два тижні після реєстрації новообраних депутатів ради в кількості, яка забезпечує повноважність складу ради відповідно до статті 45 цього Закону.
- ✓ Перше пленарне засідання першої сесії відкриває голова відповідної територіальної виборчої комісії, який інформує раду про підсумки виборів депутатів, а також про підсумки виборів відповідно сільського, селищного, міського голови. З моменту визнання повноважень депутатів ради нового скликання та новообраного сільського, селищного, міського голови відповідно до статті 42 цього Закону головує на пленарних засіданнях ради першої сесії новообраний голова.

Приблизний порядок денний першої сесії

1. інформація голови територіальної виборчої комісії;
2. обрання лічильної комісії;
3. обрання секретаріату сесії;
4. інформація підготовчої депутатської групи, відповіді на запитання;
5. доповідь сільського, селищного, міського голови попереднього скликання про стан справ;
6. обговорення і визначення переліку, кількісного складу і функцій постійних комісій ради;
7. утворення постійних комісій ради та затвердження їх складу;
8. обрання голів постійних комісій ради.

На першій сесії також рекомендовано

- прийняти рішення про реорганізацію шляхом приєднання юридичних осіб сільських, селищних рад, що об'єдналися до юридичної особи сільської, селищної, міської ради адміністративного центру ОТГ. У зазначеному рішенні необхідно вказати склад комісій з припинення (або комісій з реорганізації);
- затвердити структуру та штатний розпис;
- утворити старостинські округи;
- призначити виконуючого обов'язки старости.

ПРОЦЕДУРА РЕОРГАНІЗАЦІЇ ШЛЯХОМ ПРИЄДНАННЯ

- ✓ ч. 2 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» встановлює, що державна реєстрація при реорганізації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб після добровільного об'єднання територіальних громад здійснюється з урахуванням особливостей, передбачених **Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»**.
- ✓ Державна реєстрація припинення юридичних осіб – сільських, селищних, міських рад, їхніх виконавчих комітетів шляхом приєднання здійснюється на підставі заяви, поданої сільським, селищним, міським головою, обраним об'єднаною територіальною громадою, або уповноваженою ним особою суб'єкту державної реєстрації.

ВАЖЛИВО >>

ч. 4 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» передбачено реорганізацію юридичних осіб сільських, селищних рад територіальних громад, що об'єдналися та розміщені поза адміністративним центром ОТГ, шляхом приєднання до юридичної особи – сільської, селищної, міської ради, розміщеної в адміністративному центрі ОТГ. Тобто, відбувається припинення та реорганізація лише сільських, селищних рад територіальних громад, які розміщені поза адміністративним центром ОТГ. Щодо сільської, селищної ради, яка розміщена в адміністративному центрі ОТГ, то відносно неї вносяться зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Як юридична особа вона не припиняється.

ВАЖЛИВО >>

Припинення юридичних осіб сільських, селищних рад, що об'єдналися можливо **лише після складення передавальних актів** та затвердження їх радою ОТГ. Лише після цього подається заява до реєстратора.

ВАЖЛИВО >>

Державна реєстрація проводиться **без попереднього повідомлення реєстратора** про рішення про припинення (реорганізацію) місцевих рад територіальних громад, що об'єдналися і здійснюється лише після проведення процедури реорганізації (складання передавального акту) без збирання вимог кредиторів шляхом заповнення реєстраційних карток.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ МАЙНА ПРИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

- Інвентаризацію в установі, яка припиняється, має проводити комісія з реорганізації. Адже саме до комісії з реорганізації з моменту її призначення відповідно до **ч. 4 ст. 105 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-IV (далі – ЦКУ)** переходять всі повноваження щодо управління справами відповідної юридичної особи.
- На час проведення реорганізації органів місцевого самоврядування повноваження щодо забезпечення такого припинення здійснює новообраний сільський, селищний, міський голова. Це передбачено **ч. 7 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. № 157-VIII** (далі – Закон про добровільне об'єднання громад). При цьому залежно від потреби ради ОТГ можуть самостійно вирішувати питання щодо кількості комісій з реорганізації (у кожній ТГ, що об'єдналася, чи однієї комісії для всіх ТГ) та їх персонального складу.

Склад комісії з реорганізації

- До складу комісії з реорганізації можуть входити представники як нової ради, так і тієї, що припиняється. Однак наявність у її складі представника **бухгалтерської служби – обов'язкова**.
- Склад комісії з реорганізації має бути затверджений рішенням про припинення діяльності ради ОТГ (про реорганізацію шляхом приєднання) на першій сесії. У цьому рішенні необхідно прописати повноваження щодо здійснення інвентаризації, які покладаються на комісію з реорганізації. Якщо у згаданому рішенні це питання не знайшло свого відображення, тоді слід оформити окреме розпорядження голови ради ОТГ про проведення інвентаризації активів і зобов'язань ОМС, що припиняються, відповідними комісіями з реорганізації.

Місце для нотаток:

КАДРОВІ ПИТАННЯ

- ✓ У зв'язку з відмінностями процедур припинення юридичної особи шляхом реорганізації і ліквідації КЗпП встановлено певні відмінності порядку звільнення працівників суб'єкта господарювання, що припиняється. Зокрема, **відповідно до пункту 1 статті 40 КЗпП** дозволяється розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу за наявності змін в організації виробництва і праці, у т. ч. ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників.
- ✓ Разом з цим, **згідно з частиною 3 статті 36 КЗпП** у разі реорганізації підприємства (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) дія трудового договору працівника продовжується. Припинення трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу можливе лише у разі скорочення чисельності або штату працівників (п. 1 ст. 40 цього Кодексу).

Особливості звільнення при реорганізації шляхом приєднання

Отже, **пунктом 1 статті 40 КЗпП** реорганізацію підприємства визначено як окрему підставу розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Однак згідно з частиною 3 статті 36 КЗпП при реорганізації суб'єкта господарювання припинення трудового договору з ініціативи власника чи уповноваженого ним органу можливе лише у разі скорочення чисельності або штату працівників.

КОМЕНТАР >>

Таким чином, якщо при реорганізації не відбуватиметься скорочення чисельності або штату працівників, сам факт проведення реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) не може бути підставою для розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

- Якщо при реорганізації фактично відбувається скорочення чисельності або штату працівників, то лише за таких умов працівника може бути звільнено з роботи за **пунктом 1 статті 40 КЗпП** незалежно від підстави розірвання трудового договору, тобто або у зв'язку з реорганізацією, або у зв'язку із скороченням чисельності або штату працівників. На нашу думку, при цьому більш правильним є формулювання «у зв'язку зі скороченням чисельності або штату працівників».

- Звільнення з цих підстав називають **вивільненням**. Відповідно до ст. 492 КЗпП про наступне вивільнення працівників персонально попереджають **не пізніше ніж за 2 місяці**.
- Попереджати необхідно після прийняття рішення про реорганізацію шляхом приєднання.

Розпорядження про попередження

- Важливим є те, що видати розпорядження про попередження необхідно у строк **не пізніше ніж за 2 місяці до передбачуваного вивільнення** (тобто, закон дозволяє попереджати раніше, і категорично забороняє роботодавцю скорочувати цей строк). У випадку, якщо точна дата фактичного вивільнення працівників невідома – завчасне попередження порушенням не буде.
- Розпорядження має містити посилання на **ч. 4 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»**.
- **Розпорядження видається** сільським, селищним, міським головою ОТГ.
- До розпорядження додається **лист ознайомлення**.

Особливості звільнення колишніх сільських голів та секретарів рад

- ✓ Відповідно до **ч. 1 статті 42 Закону України «Про місцеве самоврядування»**: Повноваження сільського, селищного, міського голови закінчуються в день відкриття першої сесії відповідної сільської, селищної, міської ради.
- ✓ Відповідно до **ч. 2 статті 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»**: Повноваження депутата місцевої ради починаються з дня відкриття першої сесії відповідної ради з моменту офіційного оголошення підсумків виборів відповідною територіальною виборчою комісією і закінчуються в день відкриття першої сесії цієї ради нового скликання. **Ч. 1 ст. 49 Закону України «Про місцеве самоврядування»** містить ті ж положення і поширюється на секретаря, адже секретар обирається з числа депутатів.

СПІВРОБІТНИЦТВО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Яка мета добровільного об'єднання територіальних громад?

Створення спроможної територіальної громади, тобто такої громади, яка буде самодостатньою і матиме все необхідне для забезпечення власної життєдіяльності.

На практиці, повне самозабезпечення спроможної територіальної громади є обмеженим.

Наприклад:

Згідно з паспортом Преображенської територіальної громади, у неї відсутні лікарня та заклади фізичної культури.

Припустимо, Преображенська територіальна громада стає настільки спроможною, що здатна підійти до реалізації проекту з організації дитячого спортивного комплексу.

Але доцільності в реалізації такого проекту самостійно, так само, як і повного обсягу коштів, немає. Разом з цим поруч знаходиться інша спроможна громада – наприклад, Оріхівська (після її створення) – яка так само готова взяти участь у реалізації проекту з організації дитячого спортивного комплексу, проте не може цього зробити самостійно.

Саме для таких випадків існує поняття співробітництва.

Співробітництво здійснюється у таких формах:

- ✓ **делегування** одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів.

Наприклад:

На території Громади-1 відсутня комунальна аварійно-рятувальна служба. У рамках співробітництва шляхом делегування повноважень, завдання, які має виконувати місцева аварійно-рятувальна служба, можуть бути делеговані Громаді-2, у якої така служба вже створена. Конкретні обсяги завдань прописуються у договорі про співробітництво. В такому разі Громаді-2 від Громади-1 має бути наданий матеріальний ресурс, який необхідний для покриття витрат у зв'язку зі збільшенням обсягу робіт (закупка додаткової техніки, розширення штату працівників

тощо). Як правило, таке делегування буде економічно вигіднішим ніж створювати та повноцінно утримувати відповідну установу на своїй території.

Іншими прикладами можуть бути функції з вивозу, захоронення, утилізації твердих побутових відходів, надання ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян; подання допомоги на поховання громадян в інших випадках, передбачених законодавством, тощо.

- ✓ **реалізації спільних проектів**, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів.

Наприклад:

При співпраці з метою реалізації спільного проекту, наприклад, з утилізації твердих побутових відходів, територіальні громади розробляють план заходів та їх фінансування, окремо по кожній громаді.

Наприклад, Громада-1 закупає транспорт, контейнери для сміття, Громада-2 виділяє землю для розміщення полігону та будує сміттєзахисну лінію тощо. Матеріальні

ресурси громад у даному випадку не об'єднуються, кожна зі сторін самостійно виконує та фінансує заходи, які закріплені за нею у проекті, і результатами його реалізації користуються всі громади, що співпрацювали. Також такий вид співробітництва може застосовуватись до проведення конкурсів, фестивалів, ярмарок, інших культурних і соціальних заходів.

- ✓ **спільного фінансування** (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів.

Наприклад:

Основні положення такого виду співробітництва як спільне фінансування аналогічні умовам делегування завдань.

Різниця спільного фінансування полягає у постійному здійсненні фінансування інфраструктурного об'єкту, а не надання коштів під

конкретне завдання, можливість мати частку прибутку підприємства, безоплатно користуватися всіма послугами підприємства, в той час як при делегуванні оплачується вартість конкретного завдання, а також надаються лише ті послуги, що визначені договором.

- ✓ **утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств**, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів.

Наприклад:

Спільне підприємство створюється шляхом об'єднання матеріальних активів декількох громад, обидві є власниками цього підприємства та можуть отримувати прибуток від його діяльності, а також розділяти витрати по його утриманню, що є економічно доцільнішим, ніж утримувати самостійне підприємство в одній громаді. Наприклад, створення комунального підприємства, до функцій якого належить встановлення, нагляд, ремонт мереж та приладів зовнішнього освіт-

лення – на території невеликих населених пунктів окремо створення такого суб'єкта недоцільно, оскільки проблеми виникають не надто часто, але при співпраці з іншими населеними пунктами, створити і утримувати підприємство можливо досить економно і при цьому громада отримає оперативне вирішення виникаючих проблем. Також таке співробітництво є доцільним у створенні культурних, соціальних, спортивних закладів, центрів розвитку, тощо.

- ✓ **утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління** для спільного виконання визначених законом повноважень.

Наприклад:

Суб'єкти співробітництва утворюють спільний орган управління або як окремий виконавчий орган однієї з рад – суб'єктів співробітництва, або ж як структурний підрозділ

у складі виконавчого органу ради – одного із суб'єктів співробітництва. Спільний орган може взяти на себе реалізацію відповідних галузевих функцій та повноважень від імені

та на користь суб'єктів співробітництва. При цьому цей орган розташовуватиметься на території однієї з громад. Видатки на діяльність цього органу будуть нести усі суб'єкти співробітництва на умовах договору. Наприклад, це може бути юридичний відділ, відділ координації роботи правоохоронних органів, відділ з питань транспортного забезпечення

та зв'язку, інспекція з благоустрою, відділ культури і туризму, тощо, тобто такі органи або структурні підрозділи, які можуть поєднувати в своїй діяльності управління відповідними правовідносинами на декількох територіях. В такому випадку вирішується проблема відсутності кадрів або матеріальної бази (робочого місця, офісної техніки, тощо).

Як свідчить Реєстр договорів по співробітництву територіальних громад за адресою, на сьогоднішній день укладено 83 договори в сфері співробітництва.

Місце для нотаток:

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

Закон України «Про співробітництво територіальних громад».

СТАРОСТА

Хто такий староста?

Посадова особа місцевого самоврядування, яка обирається жителями села, селища (сіл, селищ), розташованого на території відповідного старостинського округу, на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі.

Які повноваження старости?

- ✓ Визначені державою повноваження;
- ✓ Надані радою громади.

Що таке старостинський округ?

Частина території об'єднаної територіальної громади, утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», на якій розташовані один або декілька населених пунктів (сіл, селищ), крім адміністративного центру об'єднаної територіальної громади, визначена сільською, селищною, міською радою з метою забезпечення представництва інтересів жителів такого населеного пункту (населених пунктів) старостою.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Статут об'єднаної територіальної громади.

Положення про старосту, затверджене місцевою радою.

Положення про старосту, затверджене до набрання чинності

Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища» № 1848-VIII від 09.02.2017 р., повинно бути приведено у відповідність до нього.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища» № 1848-VIII від 09.02.2017 р.

До повноважень старости належить:

- ✓ представництво інтересів жителів відповідного села, селища у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради;
- ✓ участь у пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради та засіданнях її постійних комісій;
- ✓ право на гарантований виступ на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради, засіданнях її постійних комісій з питань, що стосуються інтересів жителів відповідного села, селища;
- ✓ сприяння жителям відповідного села, селища у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування;
- ✓ участь в організації виконання рішень сільської, селищної, міської ради, її виконавчого комітету, розпоряджень сільського, селищного, міського голови на території відповідного старостинського округу та у здійсненні контролю за їх виконанням;
- ✓ участь у підготовці проекту місцевого бюджету в частині фінансування програм, що реалізуються на території відповідного старостинського округу;

- ✓ внесення пропозицій до виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради з питань діяльності на території відповідного старостинського округу виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб;
- ✓ участь у підготовці проектів рішень сільської, селищної, міської ради, що стосуються майна територіальної громади, розташованого на території відповідного старостинського округу;
- ✓ участь у здійсненні контролю за використанням об'єктів комунальної власності, розташованих на території відповідного старостинського округу;
- ✓ участь у здійсненні контролю за станом благоустрою відповідного села, селища та інформування сільського, селищного, міського голови, виконавчих органів сільської, селищної, міської ради про його результати;
- ✓ отримання від виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб інформації, документів і матеріалів, необхідних для здійснення наданих йому повноважень;
- ✓ сприяння утворенню та діяльності органів самоорганізації населення, організації та проведенню загальних зборів, громадських слухань та інших форм безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення у відповідному селі, селищі;
- ✓ здійснення інші повноваження, визначені цим та іншими законами.

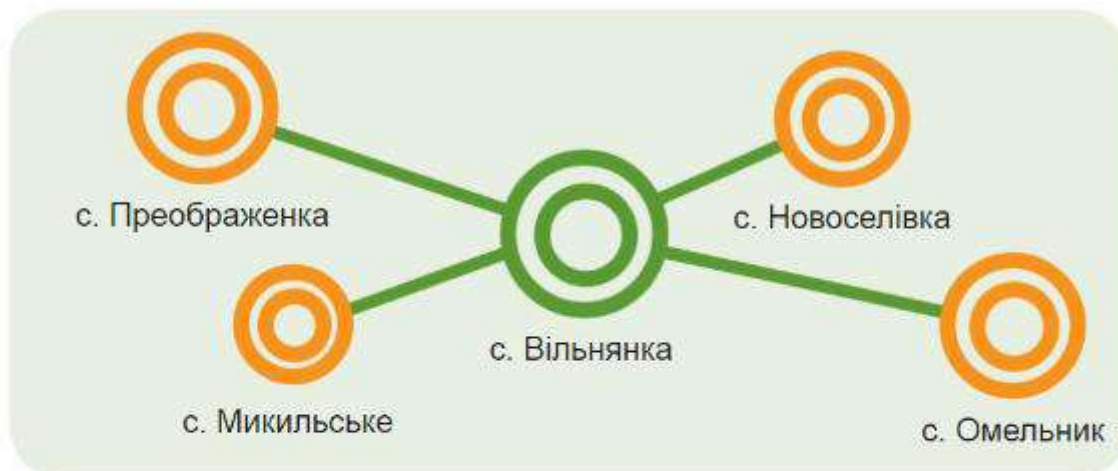
Місце для нотаток:

Було:

- Сільський голова, секретар сільської ради, депутати сільської ради

Стало:

- Преображенський сільський голова, депутати Преображенської сільської ради.
- Староста, депутати Преображенської сільської ради.

Староста входить у виконавчий комітет сільської ради об'єднаної територіальної громади.

Що це дає?

Можливість брати участь у прийнятті рішень виконавчого комітету, відстоювати права старостинського округу, який він представляє.

ПРЕФЕКТ

У стадії розробки. Відповідні законопроекти ще не прийняті.

Хто такий префект?

- є місцевим органом виконавчої влади;
- є державним службовцем;
- не належить до політичних посад;
- не змінюється зі зміною Президента чи Уряду;
- не залежить від місцевих політичних еліт;
- префекти діють в кожному районі і в кожній області;
- префекти відбираються за результатами відкритого конкурсу;
- префекти призначаються і звільняються Президентом за поданням Уряду (аналогічна процедура зараз існує для голів держадміністрацій);
- префекти відповідальні перед Президентом, підзвітні та підконтрольні Уряду, щорічно звітують перед ними;
- працюють в області/районі не більше 3 років. Далі здійснюється їх ротація.

Які повноваження має у відносинах з органами місцевого самоврядування (далі ОМС)?

- наглядає за конституційністю та законністю рішень ОМС;
- не може оцінювати доцільність та ефективність рішень ОМС;
- зупиняє дію незаконних актів ОМС і одночасно звертається до суду;
- не приймає остаточного рішення про законність актів ОМС, це може вирішувати виключно суд;
- може порадити місцевій раді привести своє рішення у відповідність до Конституції та законів;
- оприлюднює повідомлення про зупинку акту ОМС;
- має менше повноважень, ніж нинішні місцеві держадміністрації.

Інститут префектів з'являється після набрання чинності змін до Конституції щодо децентралізації та, відповідно, після ліквідації місцевих держадміністрацій.

Законопроект «Про префектів».

€:

Запорізька обласна державна адміністрація на чолі з Головою (губернатором), який призначається Президентом, за поданням Уряду.

Оріхівська районна державна адміністрація на чолі з Головою району, який призначається Президентом за поданням Уряду.

Буде:

Секретаріат Префекту Запорізької області на чолі з керівником секретаріату Префекта та власне Префект, який призначається Президентом за поданням Уряду.

Секретаріат Префекту Оріхівського району на чолі з керівником секретаріату Префекта та власне Префект, який призначається Президентом за поданням Уряду.

Місце для нотаток:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ

- ✓ Для чого ми пишемо проекти?
- ✓ Хто дає гроші на фінансування?
- ✓ Звідки беруться кошти?
- ✓ Чого вони хочуть взамін?
- ✓ Стратегія 2020?

Проект – це захід, що має **початок і кінець**.

Це запланований контрольований процес, який повинен привести до **позитивного результату** і створити новий **рівень якості**. Проект завжди приводить до **змін**.

Досягнуті завдяки проекту зміни повинні в певній мірі реалізовувати довготермінову мету, визначену програмою.

Специфіка міжнародних проектів

#1 Ефективність	#2 Відповідальність та зобов'язання	#3 Рівність
#4 Економія і зв'язність	#5 Якість	#6 Реалізм
#7 Еластичність	#8 Творчість та інновації	#9 Конкуренція

Заявка – це оформлений згідно до вимог донора проект з усіма передбаченими частинами та додатками.

Стандартні складові проектної заявки

Назва проекту
 Коротка інформація про організацію
 Повна апікаційна форма
 Формулювання проблеми
 Мета проекту
 Завдання проекту
 Робочий план виконання проекту
 Оцінка виконання проекту
 Бюджет
 Додатки

Подання інформації про організацію

*Яку організацію
 Ви представляєте?*

*Які основні цілі та
 завдання Вашої
 організації?*

*Чи має організація
 достатній досвід та
 кваліфікований персонал
 для виконання проекту?*

ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ

(до 3 сторінок)

Формулювання проблеми відбувається за схемою:

Опис проблемної ситуації:

- стисло описує ситуацію, яка потребує змін;
- окреслює коло тих, кого проблема стосується;
- дає кількісну інформацію;
- показує **динаміку** розвитку ситуації в цифрах;
- розглядає потреби та цілі клієнтів задля покращення ситуації.

Причини виникнення проблеми /проблемної ситуації:

- що спричинило проблему?
- існує одна причина чи їх декілька?
- чи взаємопов'язані ці причини?

Наслідки проблемної ситуації:

- які наслідки проблеми, що не вирішується?
- на яку кількість людей впливають ці наслідки?
- прогноз/гіпотеза щодо динаміки розвитку проблемної ситуації, якщо її не вирішувати.

Чому ваша організація береться за вирішення проблеми?

(якщо це не описується в інших місцях заявки)

- Чи відповідає поданий проект програмній діяльності організації?
- Чи має організація попередній досвід роботи в подібній сфері?
- Чи є в організації фахівці, які забезпечать ефективне виконання завдань проекту?
- Чи володіє організація відповідними методиками та досвідом виконання проектів

МЕТА ПРОЕКТУ

Мета – це позитивний кінцевий результат, який планується досягти.

Мета – це ті позитивні здобутки, які отримає суспільство, якщо ви вирішите окреслену конкретну проблему.

Формулювання мети починається з віддєслівного іменника.

Наприклад: покращення, підвищення, зниження, запобігання, викорінення і т.ін.

ПРИКЛАД >>

Зниження рівня безпритульності на 20 % серед одиноких людей похилого віку міста Запоріжжя шляхом створення притулку для тимчасового утримання безпритульних до кінця 2017 року.

В формулюванні мети повинна бути вказана:

- специфічна проблема, яка вирішується в проекті, наприклад, безробіття, бездомність, брак інформації, залежність від наркотиків і т.п.);
- цільова група, чію проблему вирішує проект;
- за допомогою чого або в якій спосіб буде досягнута мета.

S.

(Specific)

Конкретна

M.

(Measurable)

Вимірювальна

A.

(Achivable)

Досяжна

R.

(Result-oriented)

**Орієнтована
на результат**

T.

(Timed)

**Орієнтована на
певний термін**

ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ

Завдання проекту – це ряд конкретних (специфічних) досягнень, спрямованих на розв'язання визначеної проблеми.

Завдання – це короткі конкретні формулювання, що більш детально та конкретно описують результати, що очікуються, і в сукупності забезпечать досягнення головної мети проекту.

В кожному завданні повинні бути вказані:

- життєво важливі зміни, які відбудуться стосовно проекту в результаті виконання завдання;
- клієнти, в житті яких відбудуться зміни;
- кількісний показник результату виконання цього завдання;
- час, протягом якого планується виконати завдання.

Для формулювання завдання використовують дієслова, які означають завершеність: *Зменшити, збільшити, виробити, підготувати, організувати, встановити порядок і т.ін.*

ПРИКЛАД >>

Покращити умови ночівлі одиноких людей похилого віку міста Миколаєва на 30% до закінчення дії проекту.

ПРИКЛАД >>

Збудувати притулок на 25 людино-місць протягом першої половини проекту.

3-4 завдання

Місце для нотаток:

МЕТОДОЛОГІЯ

Для досягнення мети проекту будуть використані такі методи:

- ✓ **дослідження**, яке дозволить з'ясувати стан безпритульності одиноких людей похилого віку в місті Запоріжжя;
- ✓ **тренінги**, які дозволять підвищити організаційну та інституціональну спроможність місцевих соціально орієнтованих НУО, а також застосувати отримані навички на практиці;
- ✓ **інформаційна кампанія** буде проведена для стимулювання розвитку благодійної діяльності бізнес-компаній та громадян, а також для поширення різноманітної інформації про шляхи допомоги безпритульним людям силами місцевої громади.

Місце для нотаток:

РОЗРОБКА ПЛАНУ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ

Орієнтовний робочий план не повинен містити конкретних дат, а повинен починатись з терміну "перший квартал", "перший місяць", "перший тиждень".

План не повинний містити детального опису дій, а лише назви конкретних дій.

Разом з тим, план повинен бути достатньо детальним, щоб ознайомити з підготовкою, а також реалізацією кожного заходу. Такий план можна буде представити в вигляді **схеми Ганта**.

СХЕМА ГАНТА

Схема Ганта – це графічний метод презентації та інструмент планування та моніторингу всіх планованих для реалізації заходів та дій в рамках проекту. Відображає їх логічну послідовність, визначає планування в часі.

Дозволяє зробити швидкий аналіз: чи не буде певний період перевантажений великою кількістю задач, і що з цим пов'язано – чи не буде надто багато витрат, скільки людей потрібно для реалізації поставлених задач.

Досліджуючи черговість задач, ми можемо легко побачити, які дії є критичними щодо реалізації наступних подій і потребують чіткого обмеження в часі.

Послідовність створення схеми Ганта

1.

На листочку паперу виписіть всі дії, виконання яких можна визначити в часі. Зробіть це відповідно до черговості виконання.

2.

Визначте одиницю часу, яка оптимально виміряє тривалість всіх дій (квартал, місяць, тиждень). Чим більший проект, тим більша одиниця виміру часу.

3.

Для кожної дії визначте необхідну кількість одиниць часу.

4.

Все це перенесіть на схему.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

- ✓ Продукти проекту
- ✓ Результати – тверді та м'які
- ✓ Довгоочікувані результати
- ✓ Поширення інформації про проект

ПРИНЦИП РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Проекти повинні бути спрямовані на боротьбу з усіма формами дискримінації, в тому числі за такими ознаками як:

- вік;
- стать;
- раса;
- обмежені можливості / стан здоров'я.

Принцип рівності можливостей в проектах відноситься до:

- рівності між жінками та чоловіками;
- рівності людей з обмеженими можливостями;
- жителів сільської місцевості;
- осіб, соціально виключених на ринку праці.

СОЦІАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ

Маркетинг – сукупність процесів створення, просування і надання цінностей покупцю та керування взаємовідносинами з ним з користю для організації та для зацікавлених у ній осіб.

*Коли я тільки починав працювати, всі були впевнені, що маркетинг – це продаж супів, бобів та іншої їжі. Я почав говорити, що **маркетинг стосується будь-якого продажу**: ви можете запрошувати туристів до свого міста, і це маркетинг населеного пункту; ви можете застерігати людей від паління – і це маркетинг певного способу життя. **Я вирішив називати це соціальним маркетингом.***

[Ф.Котлер]

Представляючи успіхи та досягнення своєї території та громади, сталість її розвитку, ми говоримо про маркетинг стратегій розвитку!

Соціальний маркетинг – це маркетингова діяльність, яку здійснюють організації, установи чи окремі особи, що діють у суспільних інтересах або виступають за будь-яку ідею і не прагнуть отримання прибутків:

- соціально-орієнтований маркетинг, який визначає специфіку соціальної відповідальності бізнесу
- технологія просування соціально значущих проблем

В основі соціального маркетингу лежать...

- ✓ **Цінності.**
Наші життєві цінності, що стають основою для нашої діяльності в усіх сферах.
- ✓ **Наявність стратегічної мети.**
Чого ми хочемо досягти через 2-3 роки?
Наприклад, підвищити якість життя конкретної громади; підвищити рівень інвестиційної привабливості території; покращити підприємницький клімат для розвитку мікро- та малого бізнесу на території...
- ✓ **Розуміння нашої цільової аудиторії.**
На кого в першу чергу орієнтована наша діяльність?
Якщо ми молодіжна ГО, то акцент на проблемах молоді; якщо бізнес-об'єднання, то цільова аудиторія нинішні підприємці та потенційні; якщо ми орган влади, то не українське суспільство взагалі, а розвиток громади, засновуючись на пріоритетах державної політики, але КОНКРЕТНОЇ громади.
- ✓ **Розуміння наших сильних та слабких сторін.**
SWOT-аналіз. Як слабкі сторони посилити? Не бійтесь партнерства, а навпаки прагніть та шукайте його! Воно дає ефект синергії!
- ✓ **Розуміння того, де ми знаходимось зараз.**
Наша стартова позиція. Стан справ у тій сфері, якою ми займаємось.
- ✓ **Розуміння того, як дійти до своєї мети.**
План дій – стратегічний та тактичний.
Як дійти туди, де ми хочемо бути?
- ✓ **Розуміння того, з ким працювати.**
Хто є нашою командою? Хто може бути нашими партнерами?

Що таке соціальний маркетинг для ГО та ОМС?

Місце для нотаток:

КЕЙС >>**Проект з вуличного освітлення у населеному пункті Х**

Що підлягає просуванню?

Які існують комунікаційні канали?

Інноваційність у підходах до просування інформації

- власні сторінки у соц.мережах
- візуалізація інформаційних приводів
- хештеги
- флешмоби

Які існують форми комунікації?

БЕЗПОСЕРЕДНІ

- інтерв'ю
- круглі столи
- форуми
- неформальні зустрічі
- прес-конференції
- соціальні акції
- публічні заходи

ОППОСЕРЕДКОВАНІ

- статті у друковані видання
- статті в електронні видання
- інформація для соц. мереж
- прес-анонси
- прес-релізи
- відеоролики
- аудіоролики
- листівки / брошури
- постери
- фото-звіти
- інфографіка
- хештеги (#отг, #омс)
- стріми (прямі трансляції)

ЯКІ ЩЕ ФОРМИ
КОМУНІКАЦІЇ
ІСНУЮТЬ?

Які існують цільові групи?

СХЕМА ВИБУДОВИ ПРОСУВАННЯ

Вимоги до поданої інформації

- лаконічність;
- конкретність / однозначність;
- простота подачі [відсутність термінології, універсальність з точки зору віку, освіти реципієнту];
- простота пошуку [хештеги, структура сайту, ключові слова];
- візуалізація [фото, інфографіка, відео (в меншій мірі)];
- своєчасність;
- резонансність / актуальність / важливість.

Місце для нотаток:

ПРЕС-АНОНС ТА/АБО ПРЕС-РЕЛІЗ

Структура прес-анонсу

Загальний обсяг 1 сторінка А4!

- ✓ **Коли? Де? Що?**
- ✓ **Назва заходу**
- ✓ **Питання, що будуть обговорюватись**
- ✓ **Ключові спікери та запрошені гості**
- ✓ **З ким і як можна зв'язатись за додатковою інформацією?**

Структура прес-релізу

Загальний обсяг до 2-х сторінок А4!

- ✓ **Назва організації**
- ✓ **Дата**
- ✓ **Контакти**
 Контактна особа: ПІБ
 Телефон:
 E-mail:
 Web-site:
- ✓ **НАЗВА (без термінології!)**
- ✓ **Перший абзац**
 (2-3 речення для привернення уваги журналістів;
 відповідь на основні питання Хто? Що? Коли? Де? Чому? Як?)
- ✓ **Основна частина**
 важлива інформація щодо питання, яке було піднято;
 коментарі людей, що брали участь у кампанії;
 що було зроблено до сьогодні, хто почав дану кампанію і чому;
 яку користь принесе суспільству/громаді Ваша кампанія?
 що планується робити далі?
- ✓ **До кого звертатись за додатковою інформацією**

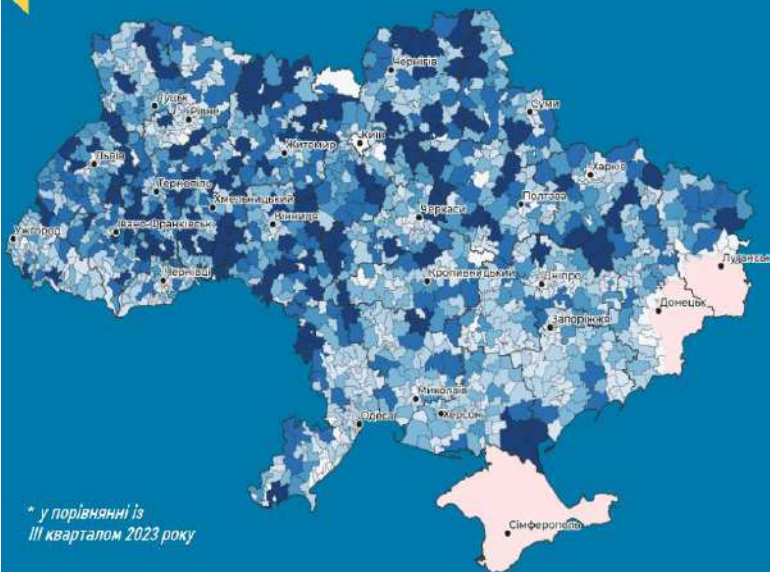
Результати реформування місцевого самоврядування (станом на 1 січня 2024 року)

https://decentralization.ua/uploads/library/file/905/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC_%D0%BD%D0%B0_01.01.2024.pdf

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СТАРОСТ

станом на 01.01.2024

Область	Кількість старост затверджених радою	Загальна кількість утворених СО
Вінницька	509	527
Волинська	282	293
Дніпропетровська	235	259
Донецька	136	156
Житомирська	444	455
Закарпатська	253	262
Запорізька	202	216
Івано-Франківська	387	417
Київська	451	454
Кіровоградська	269	252
Луганська	120	133
Львівська	499	459
Миколаївська	208	237
Одеська	344	355
Полтавська	315	324
Рівненська	214	223
Сумська	281	294
Тернопільська	436	450
Харківська	342	349
Херсонська	150	225
Хмельницька	457	470
Черкаська	363	360
Чернівецька	176	200
Чернігівська	404	374
Всього	7477	7744

7477 (+5)*

кількість старост
затверджених радою

7744 (+43)*

старостинських округів
(територій юрисдикції старост)

з яких:

10 %

з чисельністю
населення від 500
до 1500 осіб

61 %

з чисельністю
населення від 1500
до 3000 осіб

22 %

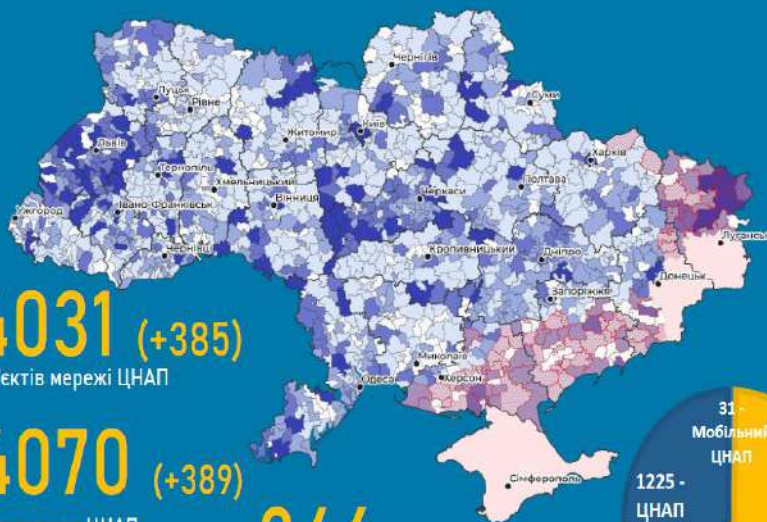
з чисельністю
населення від 3000
до 5000 осіб

7 %

з чисельністю
населення понад
5000 осіб

МЕРЕЖА ЦНАП В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

станом на 01.10.2024

4031 (+385)

об'єктів мережі ЦНАП

4070 (+389)

працюючих ЦНАП,
терпідрозділів ЦНАП,
віддалених робочих місць
адміністраторів ЦНАП,
мобільних ЦНАП

346 (-4)

об'єкти мережі ЦНАП,
які тимчасово закриті

Область	Працюючі об'єкти мережі ЦНАП	Тимчасово закриті об'єкти мережі ЦНАП	Всього об'єктів мережі ЦНАП
Вінницька	218	1	219
Волинська	167	3	170
Дніпропетровська	219	7	226
Донецька	56	45	101
Житомирська	160		160
Закарпатська	140		140
Запорізька	31	88	119
Івано-Франківська	285	2	287
Київ	16	2	18
Київська	222		222
Кіровоградська	139		139
Луганська	27	105	133
Львівська	491	1	492
Миколаївська	95	1	96
Одеська	315		315
Полтавська	168	2	170
Рівненська	92		92
Сумська	133		133
Тернопільська	190	1	191
Харківська	109	4	113
Херсонська	39	79	118
Хмельницька	104		104
Черкаська	388	3	391
Чернівецька	153	1	154
Чернігівська	113		113
Всього	4070	346	4416

Тергромади за к-стю об'єктів мережі ЦНАП

СТРУКТУРА НАДХОДЖЕНЬ ДОХОДІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ (БЕЗ ТРАНСФЕРТІВ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ) за період січень – листопад 2023 р.

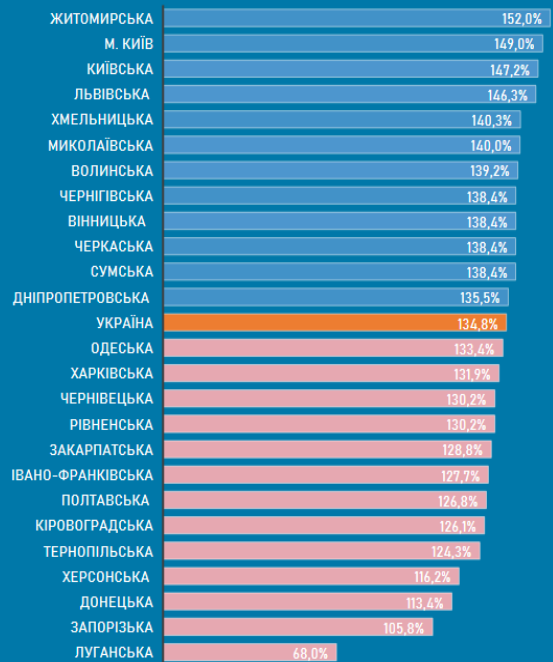

ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА ФУНКЦІЯМИ (ЗАГАЛЬНИЙ ТА СПЕЦІАЛЬНИЙ ФОНДИ) за період січень – листопад 2022 - 2023 р.р., млрд, грн.

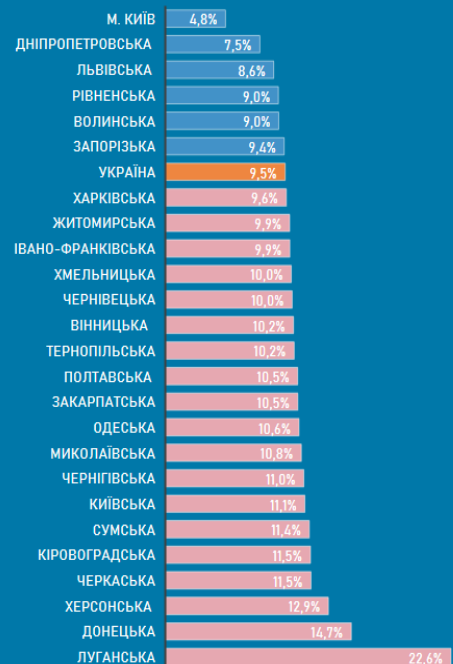
ДИНАМІКА ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У РОЗРАХУНКУ НА 1 МЕШКАНЦЯ за період січень – листопад 2022 - 2023 р.р.

Назва області	Видатки на 1-го мешканця, грн		
	січень-листопад 2022 рік	січень-листопад 2023 рік	Відхилення, %
Вінницька	10 599,0	14 670,9	138,4%
Волинська	10 139,5	14 115,6	139,2%
Дніпропетровська	13 449,7	18 221,9	135,5%
Донецька	6 875,2	7 794,3	113,4%
Житомирська	10 349,2	15 728,2	152,0%
Закарпатська	10 056,7	12 953,5	128,8%
Запорізька	9 537,8	10 087,1	105,8%
Івано-Франківська	9 918,6	12 662,0	127,7%
Київська	12 089,1	17 791,7	147,2%
Кіровоградська	10 994,6	13 868,2	126,1%
Луганська	5 460,3	3 715,5	68,0%
Львівська	11 052,3	16 169,4	146,3%
Миколаївська	9 755,8	13 661,3	140,0%
Одеська	9 661,7	12 885,1	133,4%
Полтавська	13 411,9	17 010,7	126,8%
Рівненська	10 369,5	13 499,3	130,2%
Сумська	9 570,1	13 242,4	138,4%
Тернопільська	9 800,7	12 181,1	124,3%
Харківська	8 979,7	11 841,0	131,9%
Херсонська	5 818,7	6 759,2	116,2%
Хмельницька	10 245,4	14 369,3	140,3%
Черкаська	10 379,6	14 362,8	138,4%
Чернівецька	9 089,9	11 833,5	130,2%
Чернігівська	9 987,0	13 826,3	138,4%
м. Київ	13 972,4	20 822,1	149,0%
Україна	10 486,8	14 133,4	134,8%

ЧАСТКА ВИДАТКІВ НА УТРИМАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВИДАТКАХ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ за період січень – листопад 2023 р.

Назва області	Загальний обсяг видатків місцевих бюджетів, млн грн	Видатки на утримання ОМС, млн грн	Частка видатків на утримання ОМС у загальному обсязі видатків, %
Вінницька	16 418,0	1 668,3	10,2%
Волинська	11 649,9	1 047,4	9,0%
Дніпропетровська	41 804,0	3 132,0	7,5%
Донецька	10 112,8	1 490,2	14,7%
Житомирська	13 578,7	1 338,4	9,9%
Закарпатська	13 345,0	1 402,2	10,5%
Запорізька	13 875,5	1 307,5	9,4%
Івано-Франківська	14 154,1	1 396,5	9,9%
Київська	23 968,1	2 651,7	11,1%
Кіровоградська	10 421,2	1 198,5	11,5%
Луганська	1 791,4	405,4	22,6%
Львівська	30 828,1	2 648,7	8,6%
Миколаївська	11 434,4	1 233,2	10,8%
Одеська	23 539,8	2 495,7	10,6%
Полтавська	17 836,9	1 872,1	10,5%
Рівненська	13 090,4	1 173,5	9,0%
Сумська	10 821,0	1 235,0	11,4%
Тернопільська	10 544,2	1 076,9	10,2%
Харківська	23 633,7	2 265,6	9,6%
Херсонська	5 451,0	704,3	12,9%
Хмельницька	13 770,9	1 374,6	10,0%
Черкаська	12 858,5	1 484,3	11,5%
Чернівецька	8 542,7	858,5	10,0%
Чернігівська	10 144,0	1 113,3	11,0%
м. Київ	43 472,5	2 076,9	4,8%
Україна	407 086,9	38 650,9	9,5%

СЛОВНИК

АБСОЛЮТНА ВЛАДА – безмежна, нічим і ніким не контрольована влада того чи іншого суб'єкта (монарха, ватажка мафії, вождя, фюрера і т.п.).

АВАНТЮРИЗМ ПОЛІТИЧНИЙ – політичні наміри й дії, що спираються на віру та обман, спрямовуються на здійснення мети, заснованої на уявленнях, бажаннях, міфічних переконаннях без урахування реальних політичних сил і можливостей, розрахованої на випадковий успіх.

АГРЕСІЯ – несумісне з Уставом ООН пряме чи опосередковане застосування сили однією державою (чи групою держав) проти іншої, яке має на меті захоплення території, скасування або обмеження державної незалежності, насильницьке підкорення її населення.

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНА ОДИНІЦЯ (АТО) – це частина єдиної території держави, що є просторовою основою для організації і діяльності місцевих органів державної влади і самоврядування.

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ – певний спосіб територіального улаштування держави, утворення й діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. А.- т. у. будь-якої держави – це поділ її території на певні частини – краї, області, провінції, землі, штати, департаменти, губернії, волості, повіти, райони, кантони тощо. Він зумовлений соціальною природою держави, традиціями історичного розвитку, завданнями й цілями пануючого режиму.

АДМІНІСТРАТЦІЯ – сукупність розпорядчих органів державного управління виконавчої влади (уряд, відомчі установи, виконавчі комітети, апарат президента, губернатора тощо), діяльність яких визначена законом чи конституцією країни.

АДМІНІСТРУВАННЯ – це прерогатива виконавчих органів влади або державних службовців, наділених державно-владними повноваженнями.

АКТИВНІСТЬ ПОЛІТИЧНА – енергійна, наполеглива діяльність особистості, групи, різних політичних сил і організацій, спрямована на досягнення певних соціально-економічних і політичних цілей. А. п. може виявлятися як у конструктивній діяльності громадян, партій, лідерів, що відповідає інтересам суспільства, його консолідації і стабільності, так в негативних формах, наприклад, у націоналізмі, сепаратизмі, екстремізмі і т.д.

АЛЬТЕРНАТИВА В ПОЛІТИЦІ – необхідність вибору однієї з двох чи декількох взаємовиключних можливостей при вирішенні того чи іншого питання політичної діяльності. Альтернативна ситуація в політиці, владній практиці

припускає зважений, аргументований, науково обґрунтований, кваліфікований підхід до вибору найбільш ефективного варіанта обговорення і вирішення політичних проблем, завдань, що назріли.

БАНКРУТСТВО ПОЛІТИЧНЕ – провал у діяльності правлячих кіл держави, тієї чи іншої політичної партії, окремих політичних діячів; їхня неспроможність виконати обіцянки і зобов'язання, дані своїм прихильникам, виборцям, членам тих чи інших суспільних і політичних організацій, що підтримували їх, громадянам усієї країни.

БЕЗМЕЖНА ВЛАДА – не має визначених меж, безмежна влада, а також влада надмірна, яка таким чином завдає шкоди своєму авторитетові і уявленням людей про демократичний устрій суспільства.

БЕЗПЕКА – стан, при якому небезпека у будь-якому вигляді не загрожує будь-кому, будь-чому. Проблема забезпечення належної Б. – найважливіша і найнеобхідніша для влади та органів влади на всіх рівнях. Прийнято розрізняти зовнішню, внутрішню, військову, державну, особисту, міжнародну, суспільну, регіональну, продовольчу, інформаційну, економічну, екологічну Б. і т.п. У державній, владній практиці різних країн створюються міністерства, комітети, ради (державної) Б., органи і служби.

БРИФІНГ – зустріч офіційних осіб із представниками ЗМІ; коротка нарада (нерідко інструктаж), на якому викладається позиція уряду.

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – це процес передачі повноважень управління доходами та видатками з метою збільшення ефективності реалізації даних повноважень та ретельніше управління бюджетними коштами громад.

БЮЛЕТЕНЬ – 1) збірки офіційних актів, розпоряджень; 2) коротке офіційне повідомлення; 3) виборчий Б. – документ для голосування з прізвищами кандидатів.

ВЕТО – передбачений конституціями деяких країн акт, завдяки якому глава держави або верхня палата парламенту можуть призупинити впровадження законів або рішень, прийнятих парламентом чи його нижньою палатою.

ВЗЯТТЯ ВЛАДИ – оволодіння владою з метою її використання у своїх інтересах, радикальної перебудови, ліквідації старої влади і т.п. Є результатом, як правило, вольової насильницької акції (змова, повстання, революція і т.д.).

ВИБОРЕЦЬ – 1) особа, що володіє виборчим правом, що бере участь у виборах, референдумі, голосуванні, здатна визначати долю влади у справді демократичному суспільстві; 2) представник, уповноважений виборцями для виборів кого-небудь; 3) громадянин, що має право безпосередньо голосувати за того чи іншого кандидата на посаду голови держави чи в парламент.

ВИБОРЧА КАМПАНІЯ – найважливіший компонент політичної діяльності (як державної, так і громадської), яка здійснюється у певний період для вирішення конкретного завдання – організації проведення різного роду виборів визначених осіб (кандидатів) в органи влади і керування, в органи, що представляють різні суспільно-політичні сили – партії, союзи, об'єднання, блоки, асоціації.

ВИБОРЧА СИСТЕМА – порядок організації і проведення виборів у представницькі органи влади, сукупність правил і прийомів, що забезпечують певний тип організації влади, участі громадян у формуванні органів влади, вираження волі тієї частини виборців, що відповідно до закону вважається достатньою для визнання результатів виборів. Затвердилися три основних типи виборчих систем – мажоритарна, пропорційна і змішана.

ВИКОНАВЧА ВЛАДА – одна з трьох гілок державної влади, яка організовує та спрямовує внутрішню й зовнішню діяльність держави, забезпечує здійснення втіленої в законах волі суспільства, охорону прав і свобод людини.

ВИКОНАВЧІ ОРГАНИ РАД – органи, які створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених законами.

ВИКОНАВЧІ ОРГАНИ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД – виконавчий комітет, відділи й управління та інші виконавчі органи галузевої та функціональної компетенції, які створюються вказаними радами та є їм підконтрольними та підзвітними.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ – 1) забезпеченість правами й обов'язками в здійсненні будь-якої (наприклад, владної) діяльності; 2) необхідність, обов'язок на основі санкцій, що зафіксовані у законах і актах, відповідати за свої рішення, неправильні дії, вчинки. Розрізняють В. адміністративну, громадську, дисциплінарну, матеріальну, моральну, політичну, тарну, економічну і т.д.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОЛІТИЧНА – різновид соціальної відповідальності, що означає морально-психологічну настанову суб'єктів політики, засновану на глибокому розумінні сенсу й наслідків політичної діяльності.

ВІЗІЯ МІНРЕГІОНУ: Мінрегіон лідер у відбудові та розвитку українських регіонів та громад, розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади, створенні безпечного, комфортного, енергоефективного та інклюзивного життєвого простору для українців, як у мирний, так і воєнний час

ВІЙНА – суспільно-політичне явище, що прямо стосується долі влади у всіх її видах. Має свої вчення, теорії. На Заході один з таких наукових напрямків

іменується нині полемологією – 1) збройна боротьба між державами, іноді в одній державі (громадянська В.); 2) у переносному значенні – крайній ступінь запеклої боротьби, ворожих відносин між ким-небудь (війна влади, війна законів). Розрізняють В.: світова, локальна; колоніальна, несправедлива, визвольна, загарбницька, митна, газетна і т.ін.

ВІЙСЬКОВА ДОКТРИНА – система офіційних поглядів і положень у конкретній державі (які не завжди і не в усьому підлягають розголосу), що встановлюють порядок військової розбудови, підготовки держави і її збройних сил до можливої війни, до захисту Батьківщини.

ВЛАДА НАРОДУ – загальна, встановлена законом участь населення країни у керуванні державою, державними і суспільними справами. У певному сенсі – це ідеал суспільного устрою, до якого прагнуть прогресивні мислителі, партії і народ.

ВОЛЮНТАРИЗМ – позиція суб'єкта політики, згідно з якою головним чинником досягнення поставленої мети є воля, особисті прагнення й політичні наміри.

ВОЛЯ ПОЛІТИЧНА – здатність суб'єктів політики (особистості, соціальної групи, партії і т.д.) проявляти наполегливість у виборі мотивів до дії, до досягнення поставленої мети. З огляду на різноманіття політичних ситуацій, які вимагають швидкої вольової регуляції, політична воля є не одноразовою реакцією на виклик часу, а постійним імпульсом, стимулятором до дії. Ефективність вольових дій, їхній характер залежать від організованості, єдності, психологічних установок і стійкості суб'єкта, наявності сильних лідерів, здатних правильно орієнтуватися в політичних ситуаціях.

ВТРАТА ВЛАДИ – втрата влади через різні причини, позбавлення частини чи усіх владних повноважень. Як правило, це процес незворотній.

ГЕОПОЛІТИКА – політологічна концепція, що вбачає в політиці якоїсь держави визначальну роль географічних чинників (просторове розташування країни, клімат, розмір території, кількість населення, наявність природних ресурсів та ін.).

ГЛАВА ДЕРЖАВИ – державна посада, інституція, якій належить чільне місце в системі органів державної влади, яка уособлює єдність нації, символізує державу, покликана гарантувати її цілісність, бути чинником гармонійної та ефективної взаємодії "гілок" державної влади між собою.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА – один із проявів масової суспільно-політичної свідомості, що відображає ставлення народу чи певної його частини до влади; сукупна, надособиста позиція певної структурно означеної спільності людей щодо конкретних подій, проблем, рішень державних чи суспільних інститутів.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РУХИ – добровільні масові об'єднання громадян, що виникають внаслідок їхнього вільного волевиявлення на основі спільних інтересів і завдань.

ДЕЛЕГОВАНІ ПОВНОВАЖЕННЯ – повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – 1) передача політичних, адміністративних повноважень від державних органів влади органам місцевого самоврядування. Повноваження, разом з фінансами, передаються найближче до людей, де їх можна реалізовувати найбільш ефективно. Передача повноважень супроводжується передачею необхідних ресурсів для виконання цих повноважень та встановленням державного контролю за законністю актів місцевого самоврядування; 2) управлінська політична система, покликана здійснювати владно значущі практичні рішення, що географічно чи організаційно перебувають поза межами безпосереднього впливу центральної влади; політичний процес, що передбачає делегування центральним урядом певних повноважень на місцевий рівень з метою оптимізації практичного вирішення питань загальнонаціональної ваги, а також втілення в життя специфічних регіонально-локальних програм.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПОВНОВАЖЕНЬ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН – врегулювання повноважень щодо розпорядження землями державної та комунальної власності між багатьма органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ – передбачає збільшення ролі локальної культури у житті кожної громади, сприяння тому, щоб культурні особливості території сприймалися як цінний набуток громади, як можливості для розвитку традицій, туризму, ремесел, а отже – і економіки.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ ТА АРХІТЕКТУРНОБУДІВЕЛЬНОГО КОНТРОЛЮ – реформування системи державного архітектурно-будівельного контролю і передача відповідних функцій та повноважень із загальнодержавного на місцевий рівень, посилення ролі місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо комплексного розвитку територій в інтересах територіальних громад.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ ОСВІТИ – забезпечення доступності та належної якості загальноосвітніх послуг незалежно від місця проживання, створення прозорої системи фінансування освіти, забезпечення гарантованих джерел фінансування освітніх послуг.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я – забезпечення наближення медичних послуг до людини з одночасним підвищенням якості їх надання й зміна підходів до фінансування медицини, за яких кошти вкладатимуться безпосередньо в послугу, за якою звертається людина.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ – реформування системи державного архітектурно-будівельного контролю і передача відповідних функцій та повноважень із загальнодержавного на місцевий рівень з посиленням ролі місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо комплексного розвитку територій в інтересах територіальних громад.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ – відбувається передусім у напрямі управління дорожнім господарством; забезпечення ефективного функціонування автомобільних доріг; розвиток транспортної інфраструктури для забезпечення перевезень і безпеки дорожнього руху; запровадження незалежного контролю якості доріг тощо.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВА – це шлях до незалежності місцевих бюджетів, які повною мірою задовольняли б виконання функцій і повноважень місцевих органів влади. Тому фінансова децентралізація є вагомим важелем в утвердженні їх як самостійних і фінансово незалежних суб'єктів економіки країни.

ДОСВІД ПОЛІТИЧНИЙ – узагальнені результати, висновки, уроки, отримані з минулої і дійсної практики політичної діяльності різних суб'єктів політики, що діють як на внутрішній, так і на світовій арені. Узагальнення досвіду – одна з важливих функцій політики, здійснення якої вимагає глибоких знань історії політичної думки, політології, кратології, соціології й інших наукових дисциплін. Д. п. – позитивний чи негативний, результативний, ефективний чи безрезультатний, марний, глобальний, світовий чи місцевий, помилковий – стимулює пошук нових політичних рішень і орієнтирів, нових прогнозів, форм і методів політичної і владної діяльності.

ЕЛЕКТРОРАТ – громадяни, які мають право голосу для участі в політичних виборах. Рішення і настрої Е. визначають склад виборних органів влади, впливають на позиції політичних лідерів та партій.

ЕЛІТА ПОЛІТИЧНА – меншість суспільства, що являє собою достатньо самостійну, вищу, відносно привілейовану групу, наділену видатними психологічними, соціальними й політичними якостями, яка бере безпосередню участь у затвердженні та здійсненні рішень, пов'язаних із використанням державної влади або здійснення впливу на неї.

ЗАКОНОДАВСТВО – 1) діяльність уповноважених органів держави по виданню законів; 2) сукупність усіх правових норм, що діють у даній державі

(наприклад, українське законодавство); 3) сукупність правових норм, що регулюють окрему сферу громадського життя і суспільних відносин (цивільне, кримінальне та інше).

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА – одна з трьох гілок єдиної, але поділеної функціонально державної влади, сутність якої полягає у здатності держави здійснювати свою волю, впливати на діяльність і поведінку людей та їх об'єднань за допомогою законів, правових актів, рішень, що їх приймають і представницькі органи влади.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ – періодичні друковані видання та інші форми розповсюдження інформації, спрямованої на охоплення необмеженого кола осіб, соціальних груп, держав з метою оперативного інформування їх про події і явища у світі, конкретній країні, певному регіоні, зорієнтовані на виконання; специфічних функцій (контролю, спостереження, соціалізації, розвитку культури населення та ін).

ЗАХИЩЕНІСТЬ СОЦІАЛЬНА – сукупність юридичних і соціальних гарантій, що забезпечують кожному індивіду реалізацію його прав (права па життя, зайнятості, житло, освіту, медичну допомогу, рівень життя, необхідний для розвитку і самореалізації особистості і т.п.). Гарантом З. с. виступає держава, її соціальна політика, орієнтована на виявлення і задоволення потреб соціальних груп і шарів, а також кожного громадянина суспільства.

ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ (службовим становищем) – навмисне, незаконне використання посадовою особою, держслужбовцем службового становища в корисливих цілях, яке заподіює істотну шкоду державним чи суспільним інтересам, які охороняються законом, а також правам і інтересам самих громадян і, врешті, тим особам, що переступили норми поведінки, закон і нестимуть за це покарання.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА – загальний курс держави в міжнародних справах який регулює взаємовідносини з іншими державами та міжнародними організаціями у відповідності з потребами, цілями і принципами її внутрішньої політики.

ЗРІЛІСТЬ ПОЛІТИЧНА – рівень розвитку особистості, що характеризує ступінь і повноту оволодіння нею досвідом політичних відносин.

КОНСТИТУЦІЯ – 1) основний закон держави, що Визначає суспільний і державний устрій, порядок і принципи утворення органів влади, основні принципи правосуддя, виборчу систему, права й обов'язки громадян і т.д.; 2) побудова, структура якого-небудь організму.

ЛІДЕР ПОЛІТИЧНИЙ – глава, керівник держави, партії, громадсько-політичної організації, руху, якоїсь громади тощо; популярний і впливовий

учасник суспільного життя, який визначально впливає на нього, консолідує зусилля людей для досягнення якоїсь спільної мети.

МАЖОРИТАРНА СИСТЕМА ПРЕДСТАВНИЦТВА – система визначення результатів голосування, при якому обраним вважається кандидат, який одержав більшість (абсолютну чи відносну) голосів виборців.

МАКІАВЕЛЛІЗМ – різновид політичної поведінки, що виправдовує будь-які засоби (в тому числі й віроломні, жорстокі) заради досягнення поставленої мети. Термін пов'язаний з ім'ям італійського політичного діяча й мислителя Н. Макіавеллі.

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ – це спеціальні засоби, що забезпечують здійснення регулюючого впливу публічних адміністрацій на соціально-економічні територіальні системи різних рівнів (села, селища, райони у містах, міста, райони, області, Автономна республіка Крим) з метою забезпечення гідних умов життєдіяльності людей, що проживають у державі, та громадян України, що тимчасово проживають за її межами.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ – сукупність економічних, політичних, правових, дипломатичних, військових, культурних та інших зв'язків і відносин між державами, соціальними, політичними, економічними силами (суб'єктами), що діють на світовій арені. Домінуючу роль у М. в. відіграють міждержавні відносини. М. в., як правило, оформлюються і закріплюються відповідними договорами, мають тривалу історію; докладно охарактеризовані у великій історичній літературі; широко досліджувалися і досліджуються різними науками, вченнями; часто по-різному тлумачаться й оцінюються в різних країнах, концепціях, теоріях, школах, а також лідерами, володарями різних країн, народів і епох.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ – об'єднання держав, громадських організацій та індивідуальних членів з метою вирішення питань регіонального або глобального характеру, відвернення та врегулювання військових конфліктів.

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ (Мінрегіон) / МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ГРОМАД, ТЕРИТОРІЙ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ (Мінінфраструктури) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

МІСЦЕВА ВЛАДА – влада, що належить місцевому рівню, на ступінь нижче центральної, зі своїм колом обов'язків і повноважень.

МІСЦЕВЕ ВСАМОВРЯДУВАННЯ – політико-правовий інститут, у межах якого здійснюється управління місцевими справами в низових адміністративно-

територіальних одиницях (громадах) через самоорганізацію місцевих жителів, за згодою і при підтримці держави.

МОВА ВЛАДИ – система всіх засобів і сигналів, за допомогою яких влада будує своє спілкування з людьми (з громадянами чи з підданими). Це манера, прийоми такого спілкування, його нюанси, відтінки, яких безліч в ситуації спілкування влади з багатьма людьми в різних умовах, у різних місцях і в різний час. М.в. може виступати і сприйматися і як суцього владна і як звичайна демократична мова.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНА – закономірна тенденція функціонування й розвитку політичної системи відповідно до реалій та вимог часу; процес трансформації суспільства, що супроводжується формуванням політичних інститутів, соціальною мобілізацією та поглибленням політичної участі, поширенням демократичних цінностей і норм, властивих розвиненим країнам, у країнах менш розвинених.

НАДЗВИЧАЙНИЙ СТАН – режим, що вводиться в державі чи на окремих територіях (у регіонах) за особливих обставин на термін, що строго обумовлюється. Як правило, обмежує права громадян, у тому числі вільного пересування. У цих умовах встановлюються і надзвичайні повноваження (emergency powers) – і вживаються надзвичайні заходи (emergency measures).

ОБ'ЄДНАНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА – об'єднання кількох поселень, що мають єдиний адміністративний центр. Адміністративним центром якої визначено місто, є міською територіальною громадою, центром якої визначено селище, – селищною, центром якої визначено село, – сільською.

ОБЛАСНА ТА РАЙОННА РАДИ – виборні органи представництва спільних інтересів первинної ланки місцевого самоврядування.

ОДНОПАРТІЙНА СИСТЕМА – неконкурентний тип партійної системи, що складається з представників або членів однієї політичної партії. Існувала в СРСР, деяких інших соціалістичних країнах. На сучасному етапі поширена в постколоніальних країнах, де поки що не сформувалися сучасна розвинена соціальна структура і відповідний їй політичний плюралізм.

ООН (ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ) / (United Nations Organization, UNO) – міжнародна організація, створена в 1945 р. з метою підтримки і зміцнення миру, безпеки і розвитку співробітництва між державами. Діє на основі Статуту ООН. Головні органи: Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна Рада, Рада по опіці, Міжнародний суд і Секретаріат, очолюваний Генеральним секретарем ООН. Місцеперебування центральних установ ООН – Нью-Йорк (США). ООН здобула загальне визнання й авторитет. Володіє найбагатшим політичним досвідом.

ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ НА МІСЦЯХ – будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення, покликані забезпечувати групові інтереси певної частини мешканців територіальної громади.

ПАТЕРНАЛІЗМ – політична доктрина й практика, які виходять із припущення про те, що народ безпосередньо потребує батьківської уваги, турботи й піклування з боку влади, що громадяни, мов неповнолітні діти, без підтримки й сприяння влади не здатні зрозуміти, що є вигідним для них, не в змозі власноруч досягти своєї мети, задовольнити свої потреби.

ПЛУТОКРАТІЯ – політичний лад, за якого влада належить найбагатшим представникам панівного класу.

ПОДІЛ ВЛАДИ – принцип розмежування функцій в єдиній системі державної влади з поділом її на законодавчу, виконавчу й судову гілки влади, які здійснюють свої повноваження кожна самостійно, врівноважуючи одна одну.

ПОЛІТИЧНА ВЛАДА – 1) право, здатність і можливість соціального суб'єкта (індивіда, групи) нав'язувати, відстоювати і запроваджувати в життя певні політичні погляди, установки і мету, проводити свою волю за допомогою правових і політичних норм і спеціального інструмента – держави. Відбиває політичні позиції, які мають ті чи інші верстви населення, класи, нації і конкретні особи; 2) взагалі вплив і керування в будь-яких політичних організаціях – партіях, рухах – безвідносно до того, знаходяться вони у керма державної влади чи знаходяться в опозиції.

ПОЛІТИЧНА СВІДОМОСТЬ – опосередковане відображення політичного життя суспільства, суттю якого є проблема влади, формування, розвиток задоволення інтересів і потреб політичних суб'єктів; сукупність поглядів, оцінок, настанов, які, відображаючи політико-владні відносини, набувають певної самостійності.

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА – сукупність державних і недержавних соціально-політичних інститутів, які здійснюють владу, управління справами суспільства, регулювання політичних процесів, взаємовідносини між соціальними групами, націями, державами, що забезпечують політичну стабільність і прогресивний розвиток.

ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ – одна з основних сфер суспільного життя, пов'язана з діяльністю і відносинами індивідів і соціальних спільнот, створених ними політичних інститутів для виявлення інтересів соціальних суб'єктів, а також боротьба за їх реалізацію через посередництво політичної влади у процесі політичного розвитку.

ПУБЛІЧНА АДМІНІСТРАЦІЯ – система публічних інституцій та їх діяльності; є сукупністю державних і недержавних суб'єктів публічної влади,

ключовими структурними елементами котрої є, органи виконавчої влади і виконавчі органи місцевого самоврядування.

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ – регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг.

РЕЙТИНГ – показник популярності в суспільстві політичних діячів, політичних партій, громадських організацій, їх авторитету і потенційної підтримки виборців, якби в цей момент проводилися вибори. Будучи однією з різновидів суспільної думки, Р. в той же час виступає як результат виявлення ставлення суспільства до тих чи інших суб'єктів поточної політики, як інструмент її зондажу і як фактор впливу на формування суспільної думки.

РІШЕННЯ ПОЛІТИЧНЕ – політична дія інформованого суб'єкта влади для реалізації певної мети, що передбачає оптимізацію зовнішніх, внутрішніх умов функціонування даного суб'єкта і визначення перспектив його подальшого розвитку.

СВІТОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС – сукупна діяльність народів, держав та їх інститутів, соціальних спільностей та їхніх організацій і рухів, які переслідують певні політичні цілі в царині міжнародного життя.

СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ – сільські, селищні, міські ради; виконавчі органи сільських, селищних, міських рад; обласні та районні ради; сільські, селищні, міські голови; органи самоорганізації населення на місцях.

СІЛЬСЬКА, СЕЛИЩНА, МІСЬКА РАДА – орган місцевого самоврядування, який представляє відповідну територіальну громаду та здійснює від імені та в її інтересах функції та повноваження місцевого самоврядування.

СІЛЬСЬКИЙ, СЕЛИЩНИЙ, МІСЬКИЙ ГОЛОВА – посадова особа, яка обирається відповідною територіальною громадою та є підзвітною, підконтрольною і відповідальною перед нею, а також відповідальною перед відповідною радою.

СЕКТОРАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – це процеси, які передбачають реформи в окремих галузях – фінансовій, економіці, земельних відносинах, інфраструктурі, культурі, освіті, охороні здоров'я.

СОЦІАЛЬНА ДЕРЖАВА – демократична держава, що спирається на широку соціальну основу і здійснює активну соціальну політику, спрямовану на підвищення, стабільне забезпечення життєвого рівня населення, захист і реалізацію прав і свобод громадян, на створення сучасних систем охорони

здоров'я, освіти і соціального забезпечення, на підтримку потребуючих працівників, на запобігання й успішне вирішення соціальних конфліктів.

СПРОМОЖНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА – громада, в якій місцеві джерела наповнення бюджету, інфраструктурні та кадрові ресурси є достатніми для вирішення органами місцевого самоврядування питань місцевого значення, передбачених законодавством, в інтересах жителів громади.

СТАРОСТА – посадова особа місцевого самоврядування у селах, що входять до складу об'єднаної територіальної громади. Обирається на виборах, які оголошуються рішенням ради об'єднаної громади. Представляє інтереси жителів села чи декількох населених пунктів у виконавчих органах ради об'єднаної громади. Сприяє жителям у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування. Інші обов'язки старости визначає рада об'єднаної громади.

СУБСИДІАРНІСТЬ – організаційний і правовий принцип, згідно з яким спільнота вдається до будь-яких заходів лише в тому разі, якщо вони ефективніші за відповідні заходи на національному, регіональному або місцевому рівнях (виняток становлять сфери виняткової компетенції Спільноти); один з основоположних принципів Європейського Союзу. Означає постійне оцінювання обґрунтованості дій ЄС з погляду наявних можливостей на національному, регіональному та місцевому рівнях.

СУБСИДІАРНОСТІ ПРИНЦИП – загальний принцип, який передбачає передачу повноважень на прийняття рішень з центрального на нижчі організаційні рівні. Цей принцип було піднесено до рангу конституційної норми в континентальному європейському федералізмі, узасаднюючи процес децентралізації повноважень публічної влади і розширення можливостей участі громадян у процесах прийняття рішень. С. п. застосовується як політична і організаційна норма Європейського Союзу (ст. 3b Маастрихтського договору), згідно з якою політичні рішення повинні прийматися на рівні, найближчому до громадян, проте достатньому для їх ефективного виконання. Зрозуміло, що на практиці знаходження оптимального розташування осередку прийняття рішень може бути результатом певних домовленостей між центром та нижчими рівнями влади.

СУДОВА ВЛАДА – одна з трьох гілок державної влади; необхідна умова реалізації принципу поділу влади, покликана запобігати можливості змови чи протистояння двох інших гілок влади (законодавчої та виконавчої), створювати перепони, щоб унеможливити виникнення диктатури.

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, або добровільне об'єднання жителів кількох поселень, що мають єдиний адміністративний центр.

ТЕРОРИЗМ – здійснення політичної боротьби засобами залякування, насильства аж до фізичної розправи з політичними противниками; дестабілізація суспільства, державно-політичного ладу шляхом систематичного насильства, політичних вбивств, провокацій.

УНІТАРНА ДЕРЖАВА – форма державного устрою, яка базується на зверхності суверенітету (верховної влади), єдиної держави над державно-адміністративним або національно-територіальними одиницями, на які вона поділена.

УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИЧНЕ – вплив суб'єкта політики на політичну ситуацію з метою забезпечення своїх інтересів; основна ланка будь-якої політичної системи, спрямована на здійснення політичної влади.

ФІНАНСОВА/ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – процес делегування повноважень місцевому самоврядуванню щодо прийняття рішень у сфері бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, виявляється у фінансовій незалежності органів місцевого самоврядування приймати рішення щодо формування бази оподаткування, визначення ставок відповідних місцевих податків та зборів, введення податкових стимулів для галузей економіки на регіональному рівні, а також формування структури видатків для надання суспільних благ населенню.

ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – передбачає мобілізацію фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування. Це спосіб переходу національної економіки від адміністративно-командної до ринкової.

ХАРИЗМА – особливий тип легітимності, організації влади і лідерства, заснований на виняткових якостях тієї чи іншої особистості, головним чином релігійного або політичного діяча, що дозволяють йому здійснювати в суспільстві функції пророка, вождя чи реформатора.

ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – політичний процес, на основі якого формується централізм як управлінська політична система з властивими їй вертикальною структурою та субординацією, концентрацією влади в єдиному центрі.

"ЧЕТВЕРТА ВЛАДА" – образне осмислення й оцінка в сучасному житті засобів масової інформації, що нині по силі впливу на людей практично стали в один ряд із трьома владами – законодавчою, виконавчою, судовою.

ШОК ПОЛІТИЧНИЙ – у політичній практиці поняття, запозичене з медицини (реакція людського організму на надзвичайні подразники, що виражається важкими розладами життєвих процесів).

ДЛЯ НОТАТОК